

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ROADELE

HĂRNICIEI

SĂRBĂTORIREA „ZILEI RECOLTEI“

Cu prilejul „Zilei recoltei“, aflându-se în mijlocul oamenilor muncii din județul Olt, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a adresat un puternic și însuflețitor îndemn țărănimii, întregului popor, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, pentru sporirea roadelor pământului.

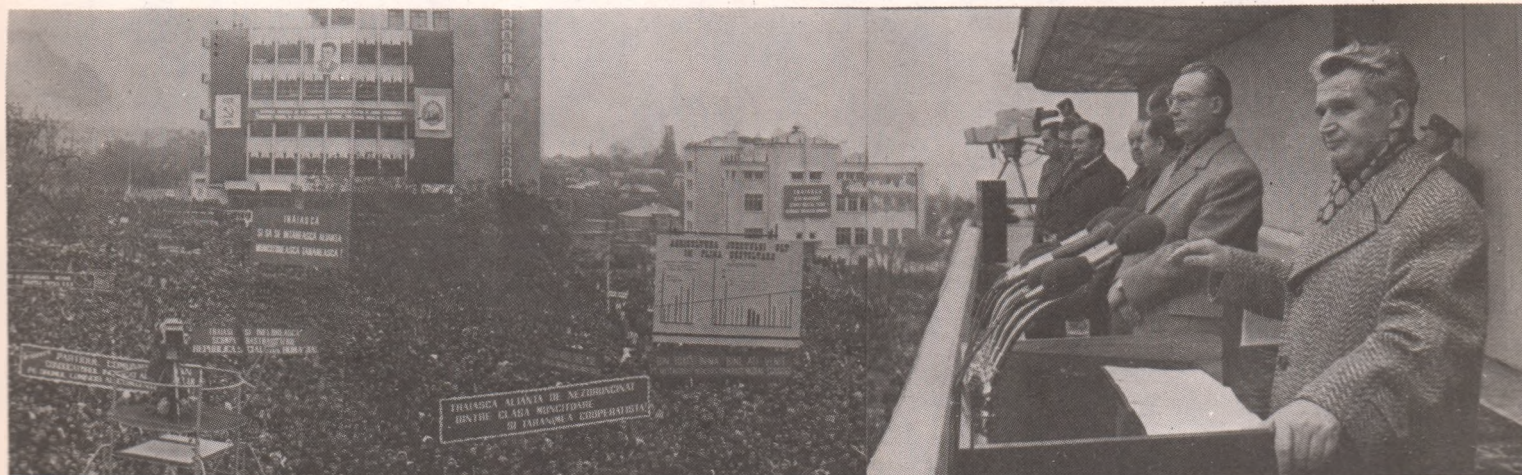
Exprimându-și încrederea neștirnutată în hărnicia și talentul poporului nostru, președintele României socialiste apreciază că: „Stă în puterea tuturor ca, pe baza generalizării rezultatelor bune, pe care le avem în toate zonele și în toate județele, să facem ca și în agricultură acest cincinal să devină cincinalul noii revoluții agricole, al revoluției în producția agricolă!“.

In timpul vizitei de lucru la Caracal

Pe parcursul vizitei la expoziția agroalimentară

In timpul marii adunări populare de la Slatina

PERSPECTIVE NOI DE ÎNFLORIRE ȘI PROSPERITATE

ÎNCEPUTUL lunii noiembrie a acestui an marchează mai multe evenimente însemnate, cu semnificații deosebite pentru viața economico-socială a țării. Între acestea se înscrie votul acordat de către Marea Adunare Națională Legii pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1977.

Elaborat în condițiile largului democratism al orînduirii noastre socialiste, rod al unor numeroase analize și confruntări de păreri și soluții pe toate treptele organizatorice, planul pe anul 1977 **înmănunchează armonios gândirea creatoare a oamenilor muncii** din întreprinderi, alte unități economice, din institute de cercetări și proiectări, din învățămînt și sectorul culturii, din toate domeniile de activitate, de pe întreg cuprinsul patriei. Așa cum s-a apreciat în dezbaterile purtate în ultimele zile la ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Guvernului, la ședința Camerei legislative a consiliilor populare, la plenara C.C. al P.C.R., și la Marea Adunare Națională prevederile de plan corespund pe deplin obiectivelor și sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului pentru sporirea avuției naționale și ridicarea continuă a bunăstării celor ce muncesc, asigură continuarea fermă a împlinirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Sarcinile de plan pe anul viitor se înscriu, în ansamblul lor, în ritmurile și proporțiile planului cincinal 1976—1980. Articlararea nivelurilor anuale cu cele ale cincinalului s-a făcut ținînd seama de datele concrete ale realităților din economie, de situația punerii în funcțiune a unor obiective de investiții, de recolta agricolă din acest an, precum și de perspectiva desfășurării unor produse industriale. Soluțiile stabilite au în vedere mai buna utilizare a potențialului material și uman al țării identificarea și punerea în valoare a rezervelor din industrie, agricultură, transporturi, toate ramurile economiei. Ca urmare a acestui proces se reflectă dimensionarea judicioasă a posibilităților de care dispunem prevederile de plan pentru 1977 asigură condiții pentru realizarea unor niveluri mai mari decît cele prevăzute inițial în domeniul important, ca cele ale producției industriale, exportului, desfășurării de mărfuri, construcțiilor de locuințe, creîndu-se prin aceasta noi premise pentru îndeplinirea în bune condiții a programului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Ce trăsături caracteristice prezintă planul pe anul viitor? Ca urmare a spiritului profund științific în care au fost jalonate direcțiile dezvoltării noastre în anul 1977 și a orientărilor fundamentale date nemijlocit, pe tot parcursul elaborării planului, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** pentru creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, folosirea superioară a suprafețelor existente, modernizarea structurii producției și realizarea unui înalt grad de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, pentru adoptarea celor mai eficiente soluții constructive în realizarea investițiilor sporirea aportului cercetării științifice și a progresului tehnic la dezvoltarea țării, utilizarea mai judicioasă a fondurilor pentru import, realizarea unor producții sporite în agricultură, atributele fundamentale ale economiei românești, evidente în deosebi după Congresul al XI-lea al partidului — **dinamismul, calitatea, echilibrul, eficiența, umanismul** — se regăsesc firesc, proiectate în noi dimensiuni, și în structura, direcțiile și sarcinile planului pe anul 1977.

Ritmurile dezvoltării și creșterii noastre economico-sociale pentru anul viitor sînt în continuare **susținute**. Aceasta relevă că dezvoltarea României este concepută într-o gândire de largă perspectivă, în deplină concordanță cu cerințele și exigențele înlăturării decalajelor ce ne despart încă de țările dezvoltate economic, ale împlinirii reproducerii largite în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, în deplină concordanță cu cerințele înfloririi personalității umane în România Socialistă. Gîndite prin prisma accentuării procesului de modernizare a structurilor economiei, ca urmare a consolidării rolului conducător al industriei, al ramurilor industrializante, al continuării afirmării agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, aceste ritmuri asigură deopotrivă dinamismul dezvoltării și accentuarea laturilor calitative ale acesteia.

Analizînd prevederile planului, acesta ne apare limpede conceput în spiritul cincinalului revoluției tehnico-științifice. Fundamentarea sarcinilor are la bază promovarea progresului tehnic și a tehnologiilor perfecționate în toate ramurile, creșterea contribuției științifice și tehnice proprii la soluționarea unor probleme esențiale ale dezvoltării, legarea strînsă a cercetării de nevoile concrete ale producției, transpunerea operativă în practică a rezultatelor.

Un **important program de investiții**, destinat cu prioritate industriei și producției materiale, creșterii industrial-sociale a unor județe mai puțin dezvoltate în trecut, susține ritmurile ridicate de creștere. Înfăptuirea sa va consemna intrarea în funcțiune, pe întreg teritoriul țării, a unor noi și însemnate capacități de producție, edificii social-culturale, obiective de mare însemnătate pentru progresul multilateral al țării. Dezvoltarea economiei românești în anul viitor este fundamentată însă nu numai de programul de investiții, ci și de **utilizarea mai bună a resurselor și potențialului existent**, de creșterea eficienței economice, și această orientare contribuind în proporție însemnată la echilibrarea cerințelor dezvoltării cu posibilitățile pe care economia le poate oferi. În acest cadru se înscriu prevederile de realizare a sporurilor de producție în mare măsură prin creșterea productivității muncii, de îmbunătățire a indicilor de utilizare a capacităților, a celor de valorificare a resurselor materiale pornind de la modificările de structură ale industriei, reducerea motivată a normelor de consum de energie și combustibil de materii prime și materiale — la metal, lemn, ciment, ș.a., — utilizarea în mai mare măsură a deșeurilor și înlocuitorilor, folosirea în proporție sporită a resurselor energetice secundare.

Înscrisă în contextul politicii economice a partidului nostru, de promovare a unei largi colaborări cu toate statele lumii, de creare a unui climat favorabil pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, activitatea de comerț exterior a României din anul viitor este caracterizată de **intensificarea participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea economică și tehnico-științifică pe plan mondial** — pe baza diversificării, înnoirii și modernizării continue a produselor destinate exportului, a realizărilor din economie.

Un venit național ridicat, ca urmare a dezvoltării, îndeosebi calitative, a economiei, rațional structurat pentru dezvoltare și consum va permite accentuarea caracterului social, uman al dezvoltării noastre, creșterea veniturilor și consumului populației, dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății, creșterea susținută a construcțiilor de locuințe. Corespunzător sarcinilor trasate de partid și programelor special întocmite prin plan se acordă o atenție deosebită creării celor mai bune condiții pentru aprovizionarea populației cu mărfuri, dezvoltarea și diversificarea serviciilor.

Judicios întocmit și echilibrat din punct de vedere material, financiar și valutar — sarcinile valorice sînt, practic, pe deplin concretizate material, în produse — exprimînd particularități de etapă care asigură cadrul optim de acțiune la nivel micro- și macro-economic, armonizat cu tendințele prezente și de perspectivă ale dezvoltării pe plan mondial, planul pe anul viitor oferă imaginea unei evoluții înfloritoare a economiei românești, mijloacele și măsurile de acțiune în acest scop. Investițiile din vreme cu putere de lege, **prevederile se impun operativ defalcate și cunoscute în detaliu pe toate treptele corespunzătoare**, pînă la fiecare loc de muncă. Se creează astfel condiții pentru ca, în paralel cu **intensificarea eforturilor pentru buna îndeplinire și depășire a sarcinilor pentru acest an**, chezașia realizărilor viitoare, unitățile să desăvîrșesc **pregătirea temeinică a producției și investițiilor anului 1977** — contractarea producției, elaborarea documentațiilor și aprobarea indicatorilor tehnico-economici pentru obiectivele de investiții ale anului viitor, contractarea utilajelor și livrarea lor în concordanță cu graficele de eșalonare a execuției lucrărilor pe șantiere. Prin acestea se asigură cadrul necesar pentru împlinirea exemplară a nivelelor înscrise în planul anului ce vine, nou și important pas pe drumul prosperității economice și sociale a țării.

Dan POPESCU

CREȘTEREA CONTRIBUȚIEI CERCETĂRII ȘI PROIECTĂRII LA ACCELERAREA PROGRESULUI ECONOMIC

Octavian GROZA

prim-vicepreședinte al C.N.S.T.

ASTĂZI este binecunoscut faptul că actualul cincinal a fost caracterizat ca cincinalul afirmării depline a revoluției tehnico-științifice în țara noastră. **Tovarășul Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al partidului, sublinia: „**Tinând seama de progresul tot mai rapid al științei și tehnicii contemporane, este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești**”. În acest context, conducerea partidului și guvernului a trecut, încă de la începutul primului an al cincinalului, la o serie de acțiuni concrete pentru mobilizarea integrală a tuturor lucrătorilor și activiștilor din domeniul cercetării științifice, dezvoltării și proiectării tehnologice, a tuturor oamenilor de știință și a cadrelor didactice din învățământul superior; scopul acestor acțiuni este ca întreaga capacitate din domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și promovării progresului tehnic, de care dispune țara noastră, să fie pusă direct și în mod planificat în slujba rezolvării problemelor majore ale realizării încît mai bune condițiuni, cu o eficiență economică cît mai ridicată, a planului național unic de dezvoltare economică și socială a patriei noastre socialiste.

Dacă ne gândim, pe de o parte, la înaltul ritm al creșterii producției industriale prevăzut pentru anul 1977 și pe întregul cincinal, iar, pe de altă parte, că parametrii tehnico-economici ai investițiilor și produselor din toate ramurile economiei noastre vor trebui să atingă niveluri mult superioare față de ultimul an al cincinalului precedent, să devină competitiv pe plan mondial și să se situeze la unele produse și unii indicatori la nivelul celor mai bune produse realizate în industriile și uzinele cele mai moderne existente azi în lume, începînd încă din anul 1977, că trebuie cît mai rapid lichidate unele rămăneri în urmă, ne dăm seama de enorma răspundere ce revine lucrătorilor din acest domeniu și specialiștilor din ramurile economiei, și în primul rînd activiștilor din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, precum și factorilor de răspundere din toate ministerele.

Nu mai trebuie demonstrat, cred, că fără aportul sporit al lucrătorilor din domeniul cercetării științifice, dezvoltării și proiectării tehnologice, al proiectării investițiilor, al cadrelor din institutele de învățămînt superior, al sectoarelor de concepție din fiecare uzină, fabrică, șantier sau întreprindere nu se vor putea elabora soluții tehnice

noi, moderne și nici produse cu parametri superiori ca principal instrument al realizării unui progres tehnic și economic real și rapid în toate sectoarele de activitate.

Care sînt principalele probleme și principalele activități și domenii sau ramuri în care trebuie realizat un progres rapid din punct de vedere tehnico-economic și al eficienței și pentru care trebuie folosită întreaga capacitate creatoare proprie pentru a da soluțiile tehnice și economice prin care să se realizeze acest progres?

Răspunzînd la această întrebare, nu facem decît să repetăm indicațiile de o importanță cu totul aparte pentru dezvoltarea și progresul economiei noastre nu numai în actualul cincinal, dar și în viitorul mai îndepărtat, date de secretarul general al partidului cu ocazia numeroaselor întîlniri de lucru cu specialiștii din institutele centrale de cercetări, din academiile de științe, din uzine, fabrici, din marile combinate din București și din județe, cu lucrătorii din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Deosebit de elocvente sînt în această privință indicațiile și orientările date cu ocazia consfătuirilor de lucru de la C.C. al P.C.R. cu specialiștii și cadrele de răspundere din domeniul investițiilor, cercetării științifice și proiectării tehnologice.

Analizarea cîtorva din problemele la care ne-am referit și în rezolvarea cărora cercetarea și dezvoltarea pot să-și mărească aportul este de natură să scoată în evidență rezervele importante existente.

a) ROMÂNIA nu este o țară bogată în minereuri sau zăcăminte de fier. Prin programele de cercetare și prospecțiuni geologice se prospectează și se inventariază cu cea mai mare atenție zăcămintele de minereuri de fier și se execută exploatarea lor rațională, planificată, pentru ca cerințele de fier ale economiei să fie satisfăcute în cît mai mare măsură din țară și cu metode de extracție și tehnologie de prelucrare cît mai eficiente. De aici rezultă **necesitatea de a gospodări judicios acest metal, de a-l utiliza cît mai rațional și de a preveni și lichida orice risipă**. Ramurii extractive, metalurgice și a construcțiilor de mașini, precum și institutelor centrale de cercetare din ramurile amintite le revine sarcina de mare răspundere de a traduce în viață, pe baze eficiente, programele întocmite în acest scop și integrate în planul unic de dezvoltare.

În prezent, este necesar să se depună **eforturi susținute pentru a se devansa termenele din programe și pentru a finaliza unele cercetări care încă mai trenează**. În același timp, trebuie ac-

ționat pentru mărirea indicelui de folosire a metalului în industria noastră, care este inferior celui realizat în alte țări. Va trebui ca încă în anul 1977 să fie recuperată această rămăneri în urmă.

În acest scop se impune ca **institutele de cercetare și proiectare tehnologică din cadrul Ministerului Metalurgiei împreună cu combinatele siderurgice să revizuiască programele amintite mai sus și să stabilească măsurile pentru accelerarea realizării unor procedee tehnologice corespunzătoare, precum și pentru îmbunătățirea actualelor tehnologii, începînd cu producerea oțelului, lingoului și laminarea lui pînă la dimensionarea mai exactă a tăierii profilelor conform nevoilor industriei constructoare de mașini**. În metalurgie trebuie obținute noi tehnologii și perfecționate cele actuale, în așa fel încît să se obțină un indice superior de utilizare a metalului în producția de țevi și alte profile. La rîndul ei industria construcțiilor de mașini trebuie să adopte măsuri pentru accelerarea perfecționării tehnologiilor începînd cu croirea și debitarea profilelor pînă la reproiectarea produselor, în primul rînd a acelor care înglobează mari cantități de metal, cum sînt camioanele, tractoarele, excavatoarele, locomotivele, alte mijloace de transport. Aceste produse realizate de industria noastră sînt mai grele decît cele produse în alte țări. Specialiștii noștri trebuie să le obțină la greutatea competitive chiar începînd cu anul 1977: este necesar să se continue acțiunea de revizuire și modernizare a produselor prin reproiectare tehnologică, dar nu în detrimentul duranței și fiabilității, ci consolidînd rezistența. Avem posibilități largi de a înlocui metalul cu mase plastice: prin efortul comun al cercetării și proiectării tehnologice din ramura chimiei, a construcțiilor de mașini și a metalurgiei se poate obține reducerea greutății produselor folosind unele oțeluri sau aliaje. În mod similar se pun probleme și pentru utilajele din industria chimică și a cimentului unde, de asemenea, mai sînt cazuri de supradimensionări.

În legătură cu aceste aspecte se impune și **revizuirea sortimentelor de oțeluri și aliaje speciale**. Ar fi necesar să le producem pe acelea care pot înlocui repere și care asigură o economie de metal și să reducem din acele sortimente care nu au o aplicabilitate largă și eficiență substanțială, sînt cerute în cantități mici și se pot procura pe cale comercială; după părerea noastră nu este rațional să se producă toate sorturile de oțeluri și aliaje speciale. În prezent, este necesară resis-

tematizarea tipizării în acest domeniu. paralel cu preocuparea pentru reducerea, în general, a consumului de oțeluri și aliaje speciale, al căror preț de cost este ridicat. Un exemplu în această direcție îl poate constitui domeniul sculelor; încă producem unelte cu mult oțel special. Este posibil de a mări părțile de suport și de cadru din oțel comun și a se reduce părțile foarte solicitate, care intră în contact direct cu obiectul asupra căruia acționează și care sînt confecționate din oțel special.

b) O REDUCERE simțitoare a consumului și o îmbunătățire a indicelui de utilizare a metalelor sînt necesare și pentru neferoase: cupru, aluminiu, nichel, zinc, plumb etc. Și în acest domeniu institutele de cercetare de profil, împreună cu uzinele producătoare și cu cele consumatoare vor trebui să revizuiască și să completeze obiectivele, temele și termenele din planul de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și să accelereze realizarea măsurilor prevăzute sau să adopte noi măsuri în vederea obținerii unor tehnologii moderne care să asigure economii rapide, cum ar fi, de exemplu, aplicarea pe scară mai largă și perfecționarea tratării laminatelor sau profilelor de oțel prin baie de cupru sau de aluminiu.

c) PARALEL cu acțiunile de mărire a indicelui de utilizare a metalelor ferose și neferoase, reducerii consumului și prevenirii risipei acestora ne gândim la completarea programelor cu noi teme și obiective care să urmărească crearea de noi materiale și înlocuitori, noi aliaje, care să ducă la consum redus de metal. În această acțiune trebuie reunite eforturile cercetătorilor din mai multe ramuri: chimie, metalurgie, materiale de construcții de mașini ș.a. Va trebui să acționăm mai ferm și să stabilim mai clar perspectiva: de ce mase plastice dispunem, cum se poate extinde aplicarea acestora ca înlocuitori de metale și materiale deficitare, în ce direcții să dezvoltăm producția de mase plastice și ce calități ne propunem să aibă noile sortimente de mase plastice, în ce scop și unde (la ce beneficiari) le-am putea aplica cu eficiență ca înlocuitori.

d) REDUCEREA consumurilor de combustibili și de energie în producerea diverselor produse și modificarea actualelor procedee tehnologice, stabilirea produselor noi necesare și posibil de realizat constituie preocupări majore ale politicii economice a partidului și statului nostru de a căror rezolvare răspund, prin Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, institutele centrale și institutele de cercetări de profil din ramuri, precum și sectoarele de concepție și direcțiile tehnice din ministerele economice. În acest scop, sînt întocmite, de asemenea, programe integrate în planul unic de dezvoltare economică și socială. Dar rezultatele obținute pînă în prezent nu sînt pe măsura posibilităților și necesităților. Această problemă capătă azi o importanță deosebită și pe plan mondial, dar mai ales pe plan național, avînd în vedere că nevoile de consum cresc în mod obiectiv necesar odată cu dezvoltarea impetuoasă a economiei și vor continua să crească, în timp ce rezervele și resursele naturale cresc într-un ritm incomparabil mai mic. Dacă ne comparăm cu industriile mai

avansate, constatăm că consumul de energie (electrică sau termică) pe unitate fizică de produs, cu toate progresele înregistrate, este mai ridicat. Mai mult, sînt exemple cînd chiar la noi în țară, pentru același produs, la unele uzine, consumul specific de energie e mai mare decît la alte uzine care aplică procedee tehnologice mai bune și mai eficiente. Experiențele bune pe care le avem se generalizează relativ încet. În petrochimie, de exemplu, în extragerea tuturor fracțiilor utile din petrol și a reducerii păcurii ce rezultă în final la strictul necesar mai trebuie realizate progrese față de posibilitățile tehnologice ce există pe plan mondial, și care se mai pot elibera pe baza cercetării proprii. Vor trebui introduse prevederi concrete care să asigure un progres mai rapid în folosirea mai eficientă a acestui valoros și limitat combustibil. În mod identic se pune și problema economiei de cocs în siderurgie.

În întreaga gamă de probleme abordate este foarte important, după părerea noastră, de a ataca cu mai mult curaj cercetarea unor soluții noi, diferite de cele cunoscute astăzi, avînd în atenție și tendințele și căile ce se profilează pe plan mondial. Rămînînd la soluțiile tehnice și tehnologice actual practicate, este clar că nu putem realiza progresele necesare. De exemplu, dacă abordăm problema reducerii pierderilor tehnologice în rețele electrice prin actualele tehnici, sau a mării randamentului de folosire a căldurii produse de flăcările existente în termocentrale, dacă nu elaborăm tehnologii noi, perfecționare pentru recuperarea energiei ce se pierde atît prin flăcările din industria chimică și siderurgică, a gazelor reziduale și a căldurii, vom folosi prea timid posibilitățile pe care azi ni le oferă și ni le poate oferi știința și tehnologia.

e) VALORIFICAREA superioară a materiilor prime, materialelor și a substanțelor minerale utile este încă un domeniu caracteristic și foarte important în care contribuția activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică poate fi mai substanțială și poate da rezultate în termene mai scurte decît pînă în prezent. Mă voi limita la cîteva exemple luate din unele programe prioritare la care se lucrează de cîteva ani. Soluțiile la care s-a ajuns sînt, în unele cazuri, insuficient de elocvente pentru a se putea trece la aplicarea lor pe scară industrială, sau, în altele prea costisitoare și puțin eficiente. În același timp, sînt cazuri, poate chiar mai complexe și dificile, cînd s-au găsit soluții foarte bune, eficiente și care se și aplică.

Depinde de modul cum e organizată, de pozițiile de pe care este abordată, îndrumată și controlată cercetarea și proiectarea tehnologică. Deci sînt posibilități mai mari decît rezultatele obținute pînă în prezent. O deficiență este cred, aceea că nu s-au abordat cercetările cu forțe unite, adică a cadrelor din cercetare—proiectare tehnologică cu cele din uzine, în cadrul unor colective complexe, formate din specialiști din toate ramurile. De multe ori s-a căutat valorificarea substanțelor cu conținut bogat (probleme în care se obține succesul relativ simplu) în loc să ne concentrăm eforturile spre a rezolva tehnologiile de obținere a substanțelor utile din zăcăminte din care dispunem în cantități mult mai mari.

Or, experiența pe plan mondial ne arată că tocmai aici se caută și se pot obține rezultate eficiente. Dacă analizăm problema folosirii cărbunilor inferiori sau a șisturilor bituminoase ajungem la concluzia că dacă ne oprim numai la faza arderilor în scopul obținerii de energie electrică și termică și ducem procesul de valorificare numai pînă la extragerea substanțelor utile din „deșeurile“ rezultate (în acest caz cenușile și zgurile), evident eficiența utilizării este scăzută și prețul unicului produs, în cazul exemplificat energia, este mult mai ridicat. Mărginindu-ne la acest exemplu (s-ar mai putea da multe) ajungem totuși la concluzia că e necesar, cu forțele unite ale ramurilor, să reactualizăm întregul program de valorificare a zăcămintelor și materiilor utile rezultate din activitățile industriale, în primul rînd a celor sărace în conținut și să acționăm mai organizat pentru găsirea soluțiilor tehnologice corespunzătoare. Vor trebui constituite grupe mixte de geologi, mineri, cercetători din chimie, metalurgie ș.a. inclusiv din învățămîntul superior.

f) NEGLIJAREA perfecționării unor produse considerate „fără importanță“, dar care se consumă zilnic în număr și cantități foarte mari, este o importantă sursă de risipă. Nu dezvoltăm problema, în acest material doar o amintim și o subliniem. O serie de produse, de exemplu, din sticlă, porțelan, lemn ș.a. de uz casnic sau o serie de rechizite școlare, de birou se produc cu o mare „mică“ risipă de material, manoperă, energie și uneori de materiale importate. Ne mărginim doar a pune problema calculului efectului economic ce l-ar avea ușurarea unui singur obiect din acestea cu un singur gram, raportat la consumul unui an pe întreaga țară.

Din indicația conducerii partidului și guvernului, biroul executiv al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie are în preocuparea sa permanentă perfecționarea activității sale, găsirea de căi și metode mai eficiente de organizare și abordare a activității specifice. Un lucru este foarte clar: disciplina și exigența în realizarea secțiunii planului unic de dezvoltare economică și socială a țării consacrat cercetării științifice, dezvoltării tehnologiei și progresului tehnic, din partea tuturor factorilor din cercetare, proiectare, învățămînt, ministere, organe de sinteză, proiectare este principala cale. Planul trebuie privit creator și permanent adaptat la noile cerințe ale economiei și la cele mai bune realizări obținute pe plan intern și internațional.

La fel de important considerăm stilul și concepția pe care ne situăm în întreaga activitate. Spirit novator, creativ, îndrăzneală, pregătire temeinică, operativitate, inventivitate, inclusiv organizare, luptă perseverentă — pentru că revoluția tehnico-științifică este o permanentă luptă a noului cu vechiul — cu ignoranța, cu inerția, șablonismul, sprijinirea cu toate forțele a cercetătorilor talentați și asigurarea condițiilor pentru ca aceștia să-și poată realiza capacitatea creatoare, solidaritate pozitivă, obiectivitate și spirit științific și etic în cea mai riguroasă accepțiune a materialismului dialectic — sînt mijloace de neprețuit și la îndemîna tuturor, fără eforturi de investiții.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI PROIECTAREA TEHNOLOGICĂ ÎN CONCORDANȚĂ CU NEVOILE PRODUCȚIEI

O ANALIZĂ privind natura și stadiul de „livrare” ale soluțiilor date de institut în ultimii ani, pune în evidență unele fapte semnificative. Pe primul plan se situează acele soluții reprezentate de prototipuri industriale, industrializabile. Majoritatea soluțiilor oferite de noi sînt date sub forma unor instalații și echipamente de profil complexe, impinse la fazele cele mai avansate de definitivare. Pe de altă parte, ca urmare a stringerii legăturilor cu unitățile productive specializate, am început să sporim ponderea livrării a unor echipamente sau instalații complexe, împreună cu tehnologiile respective.

Dar vorbind de contribuția institutului la accelerarea dezvoltării economice-sociale a țării, trebuie să remarcăm și alte modalități de participare: alcătuirea de documentații la cererea diverselor întreprinderi, precum și realizarea — pe platformele noastre de testare — a unui mare volum de încercări și experimentări. ICPE este astăzi omologatorului pe țară al calității produselor industriale românești de specific electrotehnic sau electronic. Pentru multe din acestea, institutul nostru realizează în mod special și protecția climatică (mai ales pentru produsele de profil destinate exportului în diverse zone ale lumii), domeniu în care colectivul nostru este inițiator de cercetări de acest fel. Datorită faptului că ne numărăm printre primii care, în țara noastră, ne-am ocupat de inițierea de cercetări privind fiabilitatea produselor — ne-am creat și o bază materială adecvată. În acest fel, nu numai că încercăm sub acest aspect produse noi — inclusiv unele provenite din import — dar contribuim la crearea unor echipamente și tehnologii specifice de protecție, care sînt date spre folosire industriei noastre.

DAR, așa cum se subliniază în documentele de partid, înfăptuirea procesului revoluției tehnico-științifice în actualul cincinal impune o schimbare radicală în gândirea și concepția cercetării științifice și proiectării tehnologice. Ea privește, în primul rînd, participarea la progresul electrotehnicii proprii; în al doilea rînd, ea privește sporirea contribuției românești la progresul științei și tehnicii mondiale.

Activitatea în domeniul cercetării științifice cu profil electrotehnic, al curenților tari, confirmă din plin importanța tehnologiilor, de pildă, ca un aspect vizînd finalizarea și materializarea avansată a soluțiilor, a rezolvărilor de largă însemnătate și aplicație în economia națională. Unele rezultate

obținute au avut repercusiuni ferite sub multiple aspecte. Așa este cazul seriilor noi de motoare electrice optimizate care, pe lângă randamentele superioare, permit, la nivel de serii de fabricații, importante economii de metal; a diverselor tehnologii noi, superioare de realizare a unor echipamente speciale — inclusiv a celor menite să acționeze prima platformă românească de foraj marin — prin care s-au evitat importuri de seamă, menținîndu-se la nivel elevat de competitivitate; a tehnologiilor noi care vor permite echiparea unor obiective industriale de profil nou (de pildă tehnologia de armare a izolatoarelor de sticlă, pe care am realizat-o pentru Fabrica de la Botoșani, tehnologii moderne, de mare productivitate de impregnare prin picurare a mașinilor electrice, cele de producere a contactelor electrice pentru Fabrica de profil din Cluj-Napoca etc.

Pe de altă parte, **fondul mereu sporit al brevetelor ICPE, numeroasele medalii** — inclusiv de aur — pe care institutul nostru le-a obținut pînă acum la diverse confruntări internaționale, participarea noastră la multiple colaborări pe plan internațional (faptul că devenim în domeniul electrotehnic cel puțin, de acum, un partener căutat pe plan internațional), dovedește marile posibilități de sporire a contribuției proprii la progresul tehnico-științific pe plan mondial.

IN CE PRIVEȘTE orientarea tematicii noastre, obiectivele de plan înscrise pentru acest cincinal, au fost de curînd rediscutate și definitive. Anterior, am întreprins un sondaj la principalii beneficiari — circa 200 de întreprinderi, în cadrul căreia ne oferim să le ajutăm direct, prin deplasarea specialiștilor noștri, la depistarea cerințelor față de cercetare cu specific electrotehnic. Această pentru ca, în planul pe 1977, să nu rămînă în afară probleme mari, urgente ale producției de profil. Rezultatul? Au apărut alte circa 100 teme de cercetare noi.

Intenționăm să facem anual asemenea sondaje. Dealtfel, în acest cincinal, industria electrotehnică trebuie să-și înnoiască nu mai puțin de 60—65% din produsele înscrise în prezent în nomenclatoarele de fabricație. Totodată, am și trecut — cu prilejul rediscutării temelor pentru 1977 și din perspectiva datelor actuale privind nevoile și condițiile existente la beneficiarii respectivelor cercetări — la o **stabilire mai precisă a termenelor**, unele devenind astfel mai scurte. Am făcut și unele **precizări de faze**, cu termenele respective etc. În unele cazuri, stabilim

încă de pe acum **programe cu regim special**, accelerat, de cercetare pentru a veni cît mai bine și mai prompt în sprijinul modernizării producției.

Pe cît este de adevărat că prin specificul ei cercetarea electrotehnică participă la modernizarea și a altor sectoare de bază ale economiei naționale, tot atît de adevărat este că la realizarea echipamentelor ei specifice contribuie și alte sectoare ale cercetării de specialitate respectivă. De pildă, domeniul metalurgiei, al chimiei sînt implicate strîns în realizarea cercetărilor și echipamentelor noi din acest domeniu.

Cred că aici există multe **posibilități de informare reciprocă și de schimb de rezultate, de adîncire a colaborării cu cercetarea de specialitate din alte domenii**. În aceeași ordine de idei, depunem eforturi susținute pentru a ne multiplica **legăturile cu specialiștii din învățămîntul superior**. Între altele, de curînd s-a inițiat o acțiune prin care o serie de profesori universitari și membri corespondenți ai Academiei să poată conduce cercetări, proiecte, doctorate chiar în ICPE, beneficiind în acest sens de baza materială a acestuia.

PROBLEMA cercetării științifice, mai ales cea a tehnologiilor noi, modernizate, trebuie abordată, desigur, în contextul mai larg al progresului tehnic, al asigurării realizării și coordonării acesteia. Or, așa cum la progresul tehnic participă, sau trebuie să participe, toți factorii interesați (de la ministere, de la institutele de specialitate și de la întreprinderi), tot astfel trebuie să stea lucrurile și în ce privește realizarea și aplicarea noilor echipamente și tehnologii. Altfel, se ajunge la viziuni unilaterale, de genul: crearea noilor instalații și tehnologii este o treabă numai a cercetării; sau — așa cum mai opinează unele întreprinderi: „voi ați cercetat, v-ați făcut datoria dîndu-ne soluția, acum e sarcina noastră exclusivă de a aprecia cînd și unde o folosim!”.

Socot că răspunderea atît pentru crearea cît și pentru aplicarea noilor tehnologii trebuie să fie solidară pentru toți factorii interesați. Asemenea optici deficitare mai persistă — cred eu — și datorită faptului că încă nu dăm curs constatării că progresul tehnic implică, la nivelul diverselor departamente ale ministerelor în primul rînd, o cascadă de decizii importante, de măsuri menite să asigure o coordonare a eforturilor; atît pe linia coordonării planurilor și programelor de progres tehnic al unităților de producție și al institutelor de cercetare științifică, cît și pe aceea a corelării și sincronizării progreselor înregistrate în diverse domenii mari — chimie, metalurgie, construcții de mașini etc. În acest sens, mă gîndesc că **dacă la nivelul conducerii ministerelor s-ar ocupa cu tot ce înseamnă progres tehnic un adjunct al ministrului, ar exista premise de coordonare la nivel superior a acestei activități nu numai pe verticală**, — în același minister —, dar și în relațiile cu celelalte — premisă de rezolvare operativă a complexelor probleme de corelare ce se pun astăzi.

dr. ing. **FI. TĂNĂSESCU**
director,

Institutul de cercetări și proiectări
pentru industria electrotehnică

PLAN ● ANGAJAMENTE

CUM SE REALIZEAZĂ PRODUCȚIA FIZICĂ?

INDEPLINIREA indicatorilor valorici reprezintă un important punct de reper în aprecierea activității pe care o desfășoară orice unitate economică. Scopul fundamental al construcției socialiste, ridicarea accelerată a nivelului de trai a celor ce muncesc — presupune însă ca orice rezultat valoric bun, consemnat în evidențele activității productive, să se regăsească în produsele fizice prevăzute în plan, în întreaga gamă sortimentală corespunzătoare acoperirii contractelor economice încheiate. Așa dar, eficiența la producător poate fi și trebuie pusă de acord cu satisfacerea într-un grad tot mai înalt a cerințelor beneficiarilor.

Oricât de tentantă ar fi atracția pentru realizarea mai facilă și chiar depășirea nivelurilor unor indicatori de plan pe seama fabricării cu prioritate a sortimentelor cu valori ridicate, nu trebuie uitat că beneficiarii nu poartă, nu se îmbracă, nu consumă cifre globale valorice, ci au reală nevoie de produse fizice de foarte largă diversitate.

Cum răspunde unor asemenea necesități, activitatea productivă a întreprinderilor din cadrul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei?

Cind depășirile valorice ascund reștașe pe sortimente

O PRODUCȚIE de bună calitate de încălțămintă, de produse de marochinărie, de articole de piele, blănărie, articole de sport, bunuri de consum din mase plastice, reprezintă o serioasă „carte de vizită” pentru întreprinderile centrale. Pe primele 9 luni ale acestui an (situația se menține în continuare), pe ansamblul Centralei industriale de

contractate (vezi tabelul). Se poate remarca faptul că în numeroase întreprinderi indeplinirea și depășirea prevederilor la indicatorul producție globală, producție marfă și productivitatea muncii și-au găsit echivalentul corespunzător în plan fizic. Eforturile depuse în cadrul întreprinderilor „Flacăra roșie” și „Pionierul” din București, „Ardeleana” din Alba Iulia, „Arta” din Oradea, „Vidra” din Orăștie, întreprinderii de mănăși din Tirgu Mureș și altele, s-au materializat în produse fizice și în livrări către fondul pieței în cantități care depășesc prevederile.

Alături de asemenea rezultate bune,

Realizarea producției fizice pe primele 9 luni din 1976

Întreprinderea	Sortimentul	Producția fizică	Livrări la fondul pieței
„Flacăra roșie” — București	încălțămintă cu fețe piele	100,6	102,7
„Pionierul” — București	„	100,6	100,4
„Ardeleana” — Alba Iulia	„	100,0	100,1
„Arta” — Oradea	încălțămintă „Romarta” marochinerie blănărie	100,9	100,1
„Vidra” — Orăștie	blănărie	100,3	113,2
Întreprinderea de mănăși — Tirgu Mureș	mănăși	105,2	06,9
„Carmen” — București	încălțămintă cu fețe piele	102,8	112,6
„8 Mai” — Mediaș	„	80,7	85,6
„Modern” — Timișoara	„	83,8	53,0
Întreprinderea de încălțămintă — Huși	„	82,3	79,5
		70,6	77,3

pielărie, cauciuc și încălțămintă, indicatorii valorici au fost nu numai îndepliniți ci și depășiți: producția globală a fost îndeplinită în proporție de 105%, producția marfă 108,3%, productivitatea muncii 102,1%, exportul 103,4%, iar cheltuielile la 1000 lei producție marfă în proporție de 99,7%. Din acest punct de vedere, trebuie remarcat faptul că nu numai realizările globale sînt bune, ci și cele obținute de fiecare unitate economică în parte. Sarcinile de plan valorice au fost îndeplinite și depășite și în cadrul întreprinderilor centralei.

Ținând seama de obiectul analizei, am urmărit să evidențiem modul în care situația favorabilă anterior semnalată, se regăsește în realizarea planului fizic, a gamei sortimentale planificate și

coexistă însă unele situații în care, deși indicatorii de producție valorici sînt îndepliniți și depășiți, producția fizică se situează sub prevederi, depășirile valorice neregăsindu-se în fabricarea întregii sortimentării inițial prevăzută. Desigur, în astfel de situații a acționat un complex de cauze. Pentru evidențierea lor ne-am oprit, cu prioritate, asupra producției de încălțămintă. articol ce deține o pondere însemnată în ansamblul activității centralei și care prezintă un larg interes pentru masa mare a beneficiarilor. Trebuie spus însă, de la început, că asemenea factori au acționat și asupra producției de blănărie, a articolelor confecționate din piele etc.

Un prim aspect, semnalat de specialiștii din cadrul centralei industriale,

este acela că nerealizările sortimentale au putut să apară ca urmare a faptului că indeplinirea planului fizic fiind doar o sarcină indicativă la unele sortimente, în unele întreprinderi ea nu a avut prioritate absolută. În astfel de cazuri, unitățile economice, urmărind în prim-plan valorificarea cât mai înaltă a materiilor prime, au căutat să realizeze produse cu valori mari, care încorporau cât mai multă manoperă, fapt ce a afectat bugetul de timp destinat realizării altor sortimente, prevăzute în planul fizic, dar la care, per total, se înregistrau valori mai mici.

Pentru înțelegerea corectă a acestei probleme trebuie spus că gama sortimentală de încălțămintă fabricată este foarte largă, ea cuprinzând produse de căror execuție poate necesita 15—20, dar și 250 de minute pe pereche. În aceste condiții, specialiștii centralei apreciază că pentru realizarea integrală a planului fizic pe capacitățile existente, durata medie de execuție pe produs ar trebui să fie de 75 de minute, dar în prezent ea afectează circa 85 de minute. Din acest decalaj se apreciază că provin — în principal — nerealizările.

O astfel de diferență — au arătat interlocutorii noștri — provine și din modul de determinare a mărimii capacităților de producție care fundamentându-se pe realizările din anul anterior celui de plan nu ține întotdeauna seama de faptul că, în unele întreprinderi, gradul de complexitate al produselor de calitate înaltă, („Romarta”, „Superioară”), solicitate de beneficiari, crește substanțial de la un an la altul, iar timpul de execuție pentru un produs de complexitate medie sporește în ritm alert. La toate acestea, în explicitarea nivelului realizărilor pe 9 luni se adaugă faptul că producția pentru sezonul de iarnă necesită — pe aceleași capacități — mult mai multă manoperă pe bucată, fapt ce solicită și mai mult capacitățile existente. La Întreprinderea „8 Mai” — Mediaș, de pildă, în ultimii doi ani, schimbarea structurii sortimentale a făcut ca manopera medie să reprezinte circa două ore pe pereche (față de 85 de minute media pe centrală). Deși unitatea respectivă are toți indicatorii valorici realizați și depășiți, totuși ea nu îndeplinește planul fizic. La „Partizanul” — Bacău, încălțămintea complexă, de calitate superioară produsă în acest an (350 minute pe pereche) a făcut ca producția pe zi să fie diminuată la o treime față de acum doi ani. Exemple asemănătoare se regăsesc și la întreprinderile „Timpuri Noi” — Brașov, „Dimbovița” — București, „Modern” — Timișoara etc. În asemenea cazuri realizarea unor produse cu consum mare de timp a împietat asupra fondului de timp necesar realizării celorlalte sortimente.

Replici la o falsă dilemă

DESIGUR, realitatea de pe teren confirmă că există unele probleme importante de această natură, în rezolvarea cărora întreprinderile trebuie ajutate în mai mare măsură. Analiza efectuată a scos însă în evidență și alte aspecte. Dincolo de cele semnalate, în întreprinderile respective există însă și

Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 14)

Un factor de accelerare a creșterii:
REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

ENERGIA ELECTRICĂ ȘI... EFORTUL DE A O ECONOMISI

● Cum ACȚIONEAZĂ distribuitorul de energie pentru DIMINUAREA PIERDERILOR în rețelele electrice ● Actualul nivel al consumului de energie în transport și distribuție. ○ REALITATE obiectivă sau ○ RISIPĂ ? ● Când acțiunile întreprinse converg cu CERINȚELE PROGRESULUI TEHNIC – economii de miliarde de kilowați oră. ● COLABORARE STRÎNSĂ între factorii de decizie din diferite sectoare ale economiei în soluționarea eficientă a unor cerințe impuse de raționala gospodărire a combustibilului și energiei electrice. ● CAUZELE UNOR NEAJUNSURI căutate în primul rînd „acasă” la distribuitorii de energie electrică.

ÎN CADRUL politicii ferme de continuare a industrializării socialiste a țării, un loc important îl ocupă dezvoltarea bazei de producere a energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibil, astfel încît să se asigure în condiții optime, prin posibilități interne, necesitățile industriei, ale celorlalte ramuri ale economiei și ale populației, pornindu-se de la criterii de economicitate științific fundamentate.

Măsurile privind înlăptuirea programului de dezvoltare a bazei de energie a țării, construirea de noi hidrocentrale, de centrale termoelectrice pe bază de combustibili solizi, dezvoltarea capacităților unităților existente în funcțiune, permit ca, la nivelul acestui an, producția de energie electrică să se ridice la 57,5 miliarde kWh, din care cea realizată de unitățile aparținînd Ministerului Energiei Electrice se ridică la 54,950 miliarde kWh.

Dar, desigur, eforturile materiale și financiare ce se fac pentru sporirea continuă a bazei de producere a energiei electrice se cer însoțite de măsuri care să ducă la gospodărirea și valorificarea ei cît mai eficientă. În acest sens, este deosebit de important de a se urmări la cei ce asigură producerea și distribuirea energiei electrice felul în care se preocupă de reducerea consumurilor tehnologice proprii, de pierderile ce se produc în procesul de transport și distribuție a energiei electrice. Așadar, în cele ce urmează ne propunem să prezentăm o succintă analiză asupra diferitelor surse de pierderi de energie electrică „acasă” la distribuitori și, totodată, să consemnăm eforturile ce se depun pentru diminuarea acestora în prezent și în perspectiva viitorilor ani ai actualului cincinal.

Progresul tehnic și nivelul consumurilor tehnologice

ENERGIA electrică, pe lângă avantajele pe care le are de a fi ușor transformabilă în alte forme de energie, de a se putea obține din resurse ce nu pot fi altfel valorificate (lignitul, sisturile bituminoase, potențialul hidroenergetic etc.), mai are și „calitatea” de a permite transportul și distribuția ei prin conductoare metalice, practic instantaneu, de la locul de producere la consumatori. Transportul și distribuția prin conductoare metalice sînt însoțite de consumuri tehnologice, ca urmare a înțetinerii circuitelor electromagnetice, ale transformatoarelor și, inevitabil, de pierderi de energie electrică datorită încălzirii conductoarelor (efect Joule), cît și datorită efluviilor la tensiuni înalte (efect Corona). Nivelul pierderilor specifice variază în raport direct cu mărimea puterii ce trece prin conductoare și de mărimea secțiunii acestora. Alte consumuri tehnologice și pierderi au loc în procesele din transformatoarele instalate în rețeaua electrică, ponderea lor depinzînd de calitatea și numărul transformatoarelor din rețea.

Optimizarea de ansamblu a instalațiilor necesare pentru producerea, transportul și distribuția energiei electrice

este asigurată la nivelul întregii țări de Sistemul electroenergetic național. Ca structură, acesta este format din unități specializate și configurația de rețele pentru producerea, transportul și distribuția energiei electrice.

Ca urmare a unei politici științifice, realiste, care a ținut și ține seama de condițiile, posibilitățile și nevoile țării noastre, în anii construcției socialiste s-a acționat pe multiple planuri pentru dezvoltarea și modernizarea bazei de producere a energiei electrice, a transportului și distribuției ei. Construirea

Tabelul nr. 1

Consumul tehnologic pentru transportul și distribuția energiei electrice în diferite țări

Țara	1970	1972	1974
Bulgaria	8.20
Anglia	...	7.1	6.7
R.S. Cehoslovacă	6.8	7.1	6.9
Franța	6.5	6	...
R.D. Germană	6.9	7.4	6.5
Italia	8	...	7.4
R.S.F. Iugoslavia	11.2	7.3	9.3
Polonia	8.1	8.1	8.0
R.P. Ungar a	8.1	7.9	7.9
U.R.S.S.	7.8	8	7.9
România	7.86	8.28	7.64

Datele au fost extrase din Buletinul O.N.U. 1974 „Annual Bulletin of Electric Energy Statistics for Europe”.

N.R. În 1975 consumul tehnologic în România a fost de 7,1%.

de noi unități, dezvoltarea și modernizarea unităților existente, au avut și au loc potrivit resurselor de combustibil disponibil ale țării, avîndu-se în vedere, în principal:

● utilizarea la maximum a resurselor de lignit, sisturi bituminoase, resurse energetice secundare;

● reducerea ponderii producției centralelor termoelectrice existente pe combustibili lichizi sau gaze și interzicerea construirii de noi centrale de acest gen;

● amenajarea potențialului hidroenergetic într-un ritm maxim posibil, astfel ca, pînă în 1990, să se încheie, practic, această acțiune.

Concomitent, au avut loc schimbări structurale, modernizări și dezvoltări în rețeaua de transport și distribuție a energiei electrice. Amintim, între acestea, trecerea la tensiuni superioare, prin construirea unor rețele de 400 kV, funcționînd la început la 220 kV, și trecute la momentul oportun la tensiunea nominală de 400 kV. Acțiunea respectivă care cuprinde rețele electrice pe lungimi mari, permite reducerea pierderilor în transport a energiei electrice de 4 ori în raport cu vechea situație. De asemenea, trecerea de la tensiunea de 15 kV la 20 kV, prin modernizarea și înnoirea rețelei de distribuție pe o distanță de peste 55 000 km permite ca peste 80% din acest gen de rețele să funcționeze la 20 kV, asigurîndu-se diminuarea pierderilor în rețea cu cir-

ca 24%. Asemenea lucrări au fost finalizate în 15 județe ale țării.

Și pentru municipiul București, care prezintă o situație aparte, au fost stabilite și materializate o serie de acțiuni. Între acestea se numără trecerea aproape totală de la tensiunea de 127 la 220 volți a rețelei de distribuție de joasă tensiune. La 1 ianuarie 1976, din totalul abonaților mai existau 70 000 care utilizează energie la tensiunea de 127 volți, din care circa 40 000 au și fost racordați la 220 volți în acest an. Schimbarea tensiunii în rețea prin creșterea ei, care a impus importantă lucrări de investiții, a permis reducerea consumului tehnologic pentru acest gen de rețele, față de vechea situație, de circa 4 ori.

Măsuri concrete impuse, în primul rând, de diminuarea pierderilor în rețelele de distribuție — atât la consumatorii cît și în Sistem — au fost prevăzute și prin compensarea energiei reactive (respectiv energia necesară întreținerii proceselor electromagnetice; ea se produce la consumator și prin mijloace de compensare a ei poate contribui la acoperirea nevoilor chiar acolo unde ea se produce, fără a mai fi nevoie să circule pe rețele). În acest scop, s-a avut și se are în vedere montarea de condensatoare sincrone și de baterii condensatoare, atât în rețelele aparținând unităților Ministerului Energiei Electrice, cît și la consumatorii. În acest cinciinal sînt prevăzute, numai în rețelele M.E.E., montarea a 480 Mvar condensatoare sincrone și peste 1 000 Mvar baterii de condensatoare statice, ceea ce va permite reducerea, în continuare, a pierderilor de energie, față de nivelul existent, cu circa 8%.

În fine, merită evidențiate și eforturile depuse pentru contorizarea abonaților pașalști. În decursul a numai doi ani numărul acestora a fost redus la circa 210 000, cu toată creșterea anuală de noi abonați (peste 300 000). Acțiunea respectivă se va încheia la sfîrșitul anului 1977.

Desigur, sînt și alte acțiuni menite să alinieze întregul Sistem energetic național la un grad tehnic ridicat, în care atât producerea, transportul, distribuția, cît și consumul să aibă loc în condiții optime de eficiență. Eforturile pe care le depun în acest scop lucrătorii aparținînd de Ministerul Energiei Electrice (în special unitățile de cercetare și proiectare, ca și întreprinderile de rețele electrice Craiova, Iași, Suceava, Timișoara, Tirgu Mureș etc., care au finalizat nenumărate acțiuni din cele prevăzute pînă acum), cît și cei din ramura construcțiilor de mașini (producători de instalații electrotehnice), sînt edificatoare. În prezent, țara noastră se situează — din punctul de vedere al nivelului consumului tehnologic (pierderilor) în transportul și distribuția energiei electrice — mai bine față de nivelul multor țări europene sau se apropie sensibil de altele (vezi tabelul nr. 1). La sfîrșitul lui 1975, consumul tehnologic (pierderi) pentru transportul și distribuția energiei electrice s-a situat în țara noastră la 7,1%, iar în primele 9 luni din acest an el a ajuns la aproape 7%.

Evident, procentul în sine nu spune prea mult. Dacă ținem însă seama de cantitatea de energie care se pierde, raportată la cea produsă de unitățile MEE, atunci avem o imagine mai clară, în sensul că aceasta reprezintă câteva miliarde kWh, respectiv aproape de patru ori producția de energie electri-

că a României din anul 1938. La aceasta se mai adaugă și pierderile care au loc la alți producători de energie, cît și la beneficiari.

Firește, nu trebuie să ne închipuim că în procesul de transport și distribuție a energiei electrice se va ajunge la lichidarea totală într-un timp relativ scurt a pierderilor. Orice activitate productivă solicită și anumite consumuri. Dar la cel nivel se situează acestea și, mai ales, cum vor putea fi ele reduse la limita minimă — iată întrebări care în cazul respectiv își așteaptă în continuare răspunsul.

Opțiuni în optimizarea dimensionării rețelelor electrice

LIMITELE în care se pot reduce pierderile în rețelele electrice depind de o serie de factori și condiții, dintre care: politica de utilizare a resurselor

realitate în calculele ce se fac în studiile de optimizare se consideră că aceste pierderi sînt acoperite dintr-o centrală marginală funcționînd pe păcură de import, la costul cel mai ridicat al pieței mondiale. În general, cu cît se folosesc rețele mai multe pe distanțe scurte, la tensiuni mai înalte și cu secțiuni mai mari ale căilor de curent, pierderile sînt mai mici și invers. Optimul economic general reprezintă un compromis în cadrul căruia sînt posibilități de reducere a pierderilor de energie electrică pînă la anumite limite.

Prin dimensionarea instalațiilor electrice pe baza criteriului „investiții totale minime” rezultă, implicit, un nivel optim economic al consumului tehnologic în rețele (pierderi). Pentru sublinierea diferențelor dintre rezultatele unei dimensionări după criteriul minim de consum tehnologic și cel al calculului economic, prezentăm în tabelul nr. 2 cazul unui transport la tensiunea de 400 kV la o distanță de 200 km.

Există situații speciale suplimentare, care influențează puternic limitele de

Tabelul nr. 2

Compararea, din punct de vedere al consumului tehnologic de energie electrică, a variantelor cu minimum de pierderi în transport la o rețea de 400 kV, pe o distanță de 200 km.

Putere transportată (MW)	Dimensionare după criteriul consumului tehnologic minim.	Dimensionare după criteriul investiții minime.
	Nr. circuite; Consum tehnologic de energie (mil. kWh) Investiții (mil. lei)	Nr. circuite; Consum tehnologic de energie (mil. kWh) Investiții (mil. lei)
260	2 17 000 452 400	1 33 800 226 200
450	3 32 800 678 600	1 84 800 226 600
650	4 41 200 904 800	1 157 200 226 600
820	5 50 700 1 131 000	2 162 000 452 400
1 000	6 61 800 1 357 200	2 372 000 452 400

de combustibil, politica de import-export de energie, amplasarea centralelor în teritoriul țării, prețul de cost al combustibililor și echipamentelor, gradul de dotare și organizare a exploatarii, condițiile de siguranță în alimentarea consumatorilor de energie electrică etc.

Mare parte dintre factorii și condițiile respective au influență asupra dimensionării rețelelor, atât în privința configurației de ansamblu, cît și a fiecărei instalații în parte. Problema pierderilor intervine, deci, ca un element în cadrul dimensionării instalațiilor. Principalul constă în optimizarea dimensionării rețelelor electrice, care impune între altele: determinarea configurației optime de rețele, alegerea treptei de tensiuni optime pentru rețea, alegerea secțiunii optime a conductoarelor liniilor etc. Desigur, se are în vedere și nivelul investițiilor necesare (care cresc în funcție de lungimea rețelelor, de secțiunea conductoarelor, sau de tensiunea utilizată), cît și nivelul costurilor și pierderilor de energie electrică (care scad în directă legătură cu aceiași parametri). Soluția optimă este cea pentru care cheltuielile totale sînt minime, soluție care de obicei nu este cea cu pierderi minime.

Pentru ca pierderile de energie electrică să aibă o bază cît mai aproape de

reducere a pierderilor. Se are în vedere în acest sens politica de combustibil. De obicei, amplasarea marilor centrale termoelectrice de condensare, funcționînd pe cărbuni și șisturi bituminoase, se face în bazinele miniere respective (întrucît transportul combustibilului este mai costisitor decît transportul energiei electrice), iar amplasarea centralelor hidroelectrice este dictată de zonele în care se află resursele hidroenergetice. În țara noastră, marile centrale electrice, însumînd puteri instalate cu excedente de 4 000—6 000 MW, se află amplasate în Oltenia. De aici urmează a fi transportată energia electrică spre Transilvania, Muntenia și Moldova, care sînt deficitare în această direcție. Deficitele din aceste zone se datorează lipsei de resurse locale destinate producerii energiei electrice. În aceste zone marile centrale existente pe gaze și păcură (Luduș, Singeorgiu, Borzești, Brăila și Brazi) urmează a produce energie electrică mult sub capacitatea lor pentru a se face economii de hidrocarburi.

Cantitățile importante de energie electrică ce se transportă presupun investiții mari pentru rețelele de transport și, implicit, pierderi însemnate. Dacă centralele s-ar amplasa în teritoriul corespunzător cerințelor și mărimii consumatorilor, pierderile în

transportul energiei electrice ar fi, desigur, mai mici. Costul transportului de combustibil și implicațiile lui (extinderea căilor ferate, mărirea parcului de vagoane, combustibil consumat pentru transport etc.) face însă această soluție total necorespunzătoare atât din punct de vedere economic, cât și tehnic.

Un alt aspect care are influență asupra mărimii pierderilor în rețele și care trebuie subliniat, este cel al **încărcării rețelelor cu putere reactivă**. Concomitent cu necesitățile de putere activă, cresc și cele de putere reactivă necesare în special consumatorilor. Dacă nu se iau măsuri speciale (resursele de putere reactivă dintr-un sistem electroenergetic sînt constituite, în special, din generatoarele din centrale care furnizează și putere reactivă în afară de puterea activă), rețelele se încarcă cu o putere reactivă peste cea activă, mărindu-se solicitarea acestora. fapt ce conduce la limitarea posibilităților de transport ale rețelelor electrice și coborîrea nivelului de tensiuni (efectul suplimentar al unui nivel de tensiune coborît în rețea conduce, implicit, la sporirea pierderilor). Pentru a se evita aceste efecte negative, se instalează surse de putere reactivă (baterii de condensatoare statice și compensatoare sincrone) la consumatori și în zonele de consum. Instalarea unor astfel de surse se face cu investiții mici, iar efectele economice sînt foarte mari, în special cu referire la reducerea pierderilor de putere activă.

Cu toate măsurile și acțiunile desfășurate în anii din urmă în scopul gospodăririi cât mai raționale a energiei electrice, în Sistemul nostru energetic național persistă din păcate și în prezent o rămînere în urmă în privința instalării de surse de putere reactivă. Aceasta determină, în consecință, pierderi suplimentare de energie electrică în transport.

Rezerve există, cum se acționează pentru valorificarea lor?

PORNIND de la stadiul existent de dezvoltare a Sistemului energetic național, au fost întocmite pentru acest cincinal programe de măsuri speciale la toate unitățile, centrală industrială și minister, în vederea continuării acțiunii de reducere a pierderilor de energie în transportul și distribuția acesteia. Pentru perioada 1976—1980 este prevăzută o scădere a pierderilor cu peste 18% față de situația existentă la finele anului 1975. Consemnăm cîteva din principalele măsuri avute în vedere:

- **reducerea vehiculării de putere reactivă ca urmare a montării în centrele de consum a unor condensatoare statice și a unor compensatoare sincrone** (se va micșora consumul tehnologic cu circa 3,5%);
- **controlul continuu al încărcării rețelelor cu mijloace adecvate** — instalații noi puse în funcțiune la Dispeceratul Național (se vor reduce pierderile cu circa 3%);
- **asimilarea în producție a unor transformatoare cu randamente superioare și a celor de 400/110 kV pentru evitarea dublelor transformări** (reducerea consumului tehnologic cu 3%);
- **dotarea exploatării cu calculatoare**

de proces, pentru a se putea optimiza funcționarea instalațiilor la parametrii prevăzuți din dimensionarea și proiectarea rețelelor;

- **organizarea și dotarea exploatării cu mijloacele necesare, astfel încît activitatea de reparații și întreținere a instalațiilor să se poată efectua rapid, reducîndu-se la minimum posibil duratele de întrerupere ale acestora etc.**

Firește, pot fi redată încă multe asemenea măsuri, parte din ele fiind chiar finalizate în perioada ce a trecut din acest an; altele însă au termen de materializare în 1977—1980. Așadar, s-ar putea conchide că energeticienii își fac pe deplin datoria, că lucrează cu o bună perspectivă, că au dobîndit și vor dobîndi, în continuare, realizări remarcabile etc. (Și în acest an, în primele 9 luni, de exemplu, norma de consum tehnologic a fost diminuată, obținîndu-se pe această cale economii de 136 340 MWh). Și totuși...

Spunem și totuși, pentru că realizările de ansamblu bune obținute puteau și pot fi mai consistente, că randamentele instalațiilor pot fi mai ridicate, că pierderile de energie în instalațiile proprii ar putea fi mai mici. În această ordine de idei ne vom opri la cîteva din resursele existente încă insuficient valorificate în rețelele de transport și distribuție aparținînd de M.E.E.

- **Din punctul de vedere al repartiției consumului tehnologic de energie electrică (pierderi) pe diferite niveluri de tensiuni se poate constata că din totalul lor circa 2,7% se localizează în rețelele de 400 kV, cca. 21% în rețelele de 220 kV; aproximativ 27,6% în rețelele de 110 kV; circa 23% în rețelele de medie tensiune și circa 26% în rețelele de joasă tensiune.** Dacă în trecutul nu prea îndepărtat, politica de dezvoltare principală în transportul energiei era aceea a rețelei de 220 kV (aceasta mai ales din considerente de producere în țară a aparatajului de 220 kV), acum cînd se realizează în țară de către industria noastră constructoare de mașini aparataje electrotehnice pentru 400 kV, se impune limitarea extinderii rețelei de 220 kV și amplificarea rețelei de 400 kV, prin care ponderea pierderilor este foarte mică, comparativ cu rețeaua de 220 kV.

- **Datorită modalității de construire în decursul anilor a rețelelor electrice pe teritoriul țării, există situații cînd energia electrică este transformată de 2—3 ori în diferite tensiuni pentru a fi distribuită consumatorilor.** Aceste transformări se soldează cu însemnate pierderi în rețea. **Urgentarea introducerii de transformatoare directe de 400/110 kV, de pildă, care să evite pierderile prin duble transformări (400/220 kV, și 220/110 kV), fenomen cu o întindere încă destul de largă — s-ar solda cu reducerea pierderilor în rețea cu cel puțin 4% față de situația actuală.**

- **Bune rezultate se pot obține, de asemenea, prin urgentarea extinderii sistemului de alimentare a marilor consumatori prin racorduri de 110 kV, apropiate de punctul de consum pentru a se evita astfel vehicularea energiei pe medie tensiune cu pierderi mari (de peste 10 ori), mai mari ca la 110 kV, precum și prin creșterea numărului de puncte de injecție de medie tensiune/joasă tensiune, mărirea porțiunii conductoarelor de medie tensiune și la joasă tensiune etc.**

- **În problema pierderilor de energie în rețele, un rol important îl ocupă și corecta evidență a acestora.** În etapa actuală lipsa unor contoare și grupe de măsură pe bază de precizie corespunzătoare îngreunează mult această activitate. Se impune ca industria electrotehnică să asimileze contoare de clasă de cel puțin 1, pentru a fi montate pe grupurile de mare putere (peste 200 MW) și pe transformatoare de mare capacitate (200 MW și mai mult), precum și la marile platforme industriale. Este, de asemenea, necesară urgentarea fabricării unui număr mare de contoare trifazice.

Apoi, trebuie relevată și necesitatea **îmbunătățirii calității contoarelor, ce se execută de FAEM Timișoara, în scopul ridicării performanțelor lor, astfel încît să asigure o clară și precisă evidență a consumului de energie electrică la beneficiari.**

- **Dacă prin activitatea desfășurată, întreprinderile constructoare de mașini, recte cele electrotehnice, au adus în decursul anilor o însemnată contribuție la satisfacerea nevoilor cu utilaje și instalații pentru ramura energetică, trebuie spus că, pentru unele tipuri de instalații (compensatoare sincrone, condensatoare statice, unele tipuri de transformatori de înaltă putere etc.) asimilarea se prelungește de cîteva ani.** Or, o atare situație împinge industria energetică spre importuri de astfel de utilaje destul de costisitoare, ori la menținerea unor aparataje depășite, cu consumuri ridicate tehnologice. **O accelerare a însurșirii și producerii în serie a unor asemenea produse ar avea darul să contribuie substanțial la înlăturarea pierderilor în rețele a unei însemnate cantități de energie electrică.**

- **În vederea optimizării regimurilor de funcționare a Sistemului energetic, pentru obținerea unui minimum de pierderi, este necesară dezvoltarea sistemului de comandă operativă prin dispecer, dotat cu calculatoare de proces cuplate on-line.** Astfel de centre de comandă este necesar a se realiza atît la nivelul dispecerului național, cît și la cele 5 centre de dispeceri teritoriale. Realizarea lor este condiționată de asimilarea în țară a unui calculator de proces tehnico-economic corespunzător acestui scop, precum și de asimilarea unor echipamente de culegere și transmitere a informațiilor care să formeze, împreună cu calculatorul de proces, un sistem integrat.

- **Se impune și extinderea unor experiențe bune acumulate de unele unități.** Bunăoară, I.R.E. Mureș a reușit, în urma unor studii, să întocmească programe de prelucrare automată a datelor (program balanțe) care, în baza citirii contoarelor din diferite puncte în distribuirea energiei electrice, permite cunoașterea în fiecare lună a pierderilor în rețele, pe fiecare element de instalație. Avînd un asemenea mijloc informațional la dispoziție, specialiștii, lucrătorii unității respective intervin prompt, luînd măsuri concrete de optimizare a consumului. Bune rezultate obținute impun ca această experiență pozitivă să fie cît mai grabnic generalizată în toate întreprinderile de rețele electrice, corelat cu contorizarea tuturor elementelor de rețea.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

In toate sectoarele agriculturii MAXIMIZAREA PRODUCȚIEI PRIN OPTIMIZAREA UTILIZĂRII RESURSELOR

OBȚINEREA celei mai mari producții de cereale din istoria României răs-plătește, în acest an, munca plină de abnegație a țărânimii, a tuturor oamenilor muncii din agricultură, strădaniile lor de a obține producții tot mai bogate. Răspunsul se reflectă și în aprecierile și îndemnurile adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la marea adunare populară de Ziua recoltei, din grașul Slatina. Ca an al celei mai mari recolte, 1976 nu trebuie să rămână — potrivit hotărârilor adoptate de Congresul al XI-lea al partidului — un record al rezultatelor decit până la Ziua recoltei din 1977.

Primul an al cincinalului revoluției tehnico-științifice rămâne caracteristic pentru agricultură printr-o importanță acumulare cantitativă a resurselor, a factorilor de producție și printr-un evident salt calitativ sub aspectul organizării producției și a muncii și, deci, al rezultatelor obținute. În mod concret, acumulările cantitative și saltul calitativ sînt sintetizate de faptul că în condiții pedoclimatice nu dintre cele mai favorabile s-a obținut o recoltă bună, foarte apropiată de nivelul sarcinilor anuale trasate pentru cincinalul 1976—1980; această realitate evidențiază o detașare, un anumit grad de independență a nivelului producției agricole de condițiile meteorologice.

Stabilitatea producției agricole, la cote ridicate, a constituit și constituie unul din scopurile finale ale revoluției în producția agricolă, ale transformării muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale. Acest obiectiv se realizează treptat, dar sigur, neabătut și devine din ce în ce mai mult o realitate în acest cincinal, favorizat de modernizarea rapidă a structurilor de bază ale producției, de introducerea și generalizarea tehnologiilor celor mai avansate de lucru și a chimizării, de organizarea superioară a întregii activități din agricultură.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea agriculturii este legată nemijlocit de eforturile mari pe care le face statul nostru socialist, reprezentate — în acest cincinal — prin alocarea a 120 miliarde de lei pentru investiții, fonduri ce se vor materializa în creșterea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii. La nivelul anului 1980, politica partidului de dezvoltare a agriculturii se va concretiza în circa 3 milioane de hectare irigate, într-un parc de peste 130 000 tractoare, în livrarea către agricultură a peste 3 milioane tone de îngrășăminte chimice (substanță activă), efective de animale de circa 8 milioane de bovine, 13 milioane de porcine, 20 milioane de ovine și peste 57 milioane păsări ouătoare. Acumularea puternică de factori de producție ce se va realiza în acest cincinal, însoțită de transformările esențiale ce vor avea

loc sub aspectul pregătirii profesionale și al gradului de cultură generală al lucrătorilor din agricultură, va contribui mult la creșterea continuă a producției agricole va asigura o mai mare stabilitate a acestora.

Întreaga evoluție de viitor a agriculturii românești reprezintă un proces dinamic de maximizare a producției prin optimizarea utilizării resurselor. Imaginea noii agriculturii, ca rezultat a revoluției în producția agricolă, este prezentă deja în multe unități agricole de stat și cooperatiste. La Ziua recoltei, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Producții de 20 000 kg de porumb știuleți la hectar sau de 23 000 kg porumb știuleți la hectar irigat nu mai constituie cazuri izolate; avem sute de cooperative care au depășit 10 000 kg porumb la hectar, sînt sute de cooperative cu peste 5 000 kg grâu la hectar”.

Producția agricolă a acestui an va depăși cu aproape 16% nivelul celei realizate în 1975: producția vegetală va avea, față de nivelul înregistrat în anul precedent, o depășire de peste 20%, iar cea animală de 10%. În multe județe, planul la principalele produse agricole a fost depășit în mod substanțial. La grâu, spre exemplu, au depășit planul 18 județe, multe cu pondere ridicată în constituirea fondului de stat (Olt — 111%; Teleorman — 109,5%; Timiș — 108,3%; Ilfov — 106,7%; Dolj — 102,8% etc.). Dacă ne referim numai la județul Olt, este semnificativ că în acest an 5 cooperative agricole au obținut peste 6 000 kg grâu la hectar, iar 25 cooperative au realizat recolte între 5 000 și 10 000 kg porumb boabe la ha; cooperativele din Scornicești, Tia Mare, Giuvărăști, Izbițeni și altele au depășit această cantitate.

Aceste județe, ca și altele (Buzău, Ialomița etc.) au contribuit în mod substanțial la constituirea fondului de stat prin livrarea, în medie, a peste 2 tone de grâu la hectar; dacă se iau în considerare și preliminările la porumb, județele menționate, ca și județele Arad, Argeș, Constanța, Galați, Satu-Mare și altele vor realiza, încă din acest an, sarcina trasată de secretarul general al partidului în cuvîntarea restită la Ziua recoltei din anul 1974, la Timișoara — de a se livra la fondul de stat, de către fiecare cooperativă, cel puțin 2 tone de cereale la hectar. Producții bune s-au obținut și la alte culturi; la producția de orz-orzoaică au depășit planul 17 județe, cele mai bune rezultate înregistrîndu-se în Argeș, Botoșani, Dolj, Ilfov, Neamț, Prahova, Teleorman, iar la producția de porumb, potrivit rezultatelor preliminate, vor depăși planul 7 județe, cele mai bune recolte fiind preliminate în Olt, Teleorman, Iași, Ilfov, Buzău ș.a.

Toate aceste exemple confirmă jus-

tețea, realismul aprecierii secretarului general al partidului nostru că, întrucît recolte mari s-au obținut în toate județele și în toate zonele cu categorii de fertilitate foarte diferite, că atît în Bărăgan, cît și în Olt, precum și în alte județe, s-au obținut producții mari, pînă la 20 000 kg porumb boabe pe hectar, aceasta demonstrează că, prin introducerea unor tehnologii superioare, a mecanizării și chimizării agriculturii, a organizării mai bune a muncii, întregul nostru sol poate da recolte foarte mari.

În sensul cel mai exact al expresiei, se poate spune că optimizarea utilizării resurselor este caracteristica comună a tuturor unităților agricole în care s-au obținut rezultate foarte bune. Exemplele de cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat, din toate județele și la toate culturile indică o diminuare și chiar anularea în unele cazuri a diferențelor în ce privește solul, punînd în evidență diferențe de altă natură: în calitatea și organizarea muncii, în gradul de mobilizare a specialiștilor, a colaboratorilor, în felul cum muncesc oamenii.

Anul 1976 poate fi apreciat ca un an bun și pentru producția zootehnică, deși în unele județe, efectivele de bovine, porcine și ovine în sectorul cooperatist se prelină sub sarcina de plan. În multe județe se prelină însă realizarea planului la aceste efective; cooperativele agricole din Dimbovița, Vrancea și altele urmează să-și realizeze planul la toate aceste specii. Pe baza efectivelor și randamentelor obținute în cooperativele agricole din județele Neamț, Prahova, Vrancea și altele, se va realiza și depăși planul la carne.

Pe ansamblu, în comparație cu anul trecut, au crescut simțitor cantitățile de produse animaliere livrate la fondul de stat, ceea ce a contribuit în mod responsabil la îmbunătățirea aprovizionării populației. Programul privind aprovizionarea populației cu produse agro-alimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977, examinat de ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Guvernului Republicii Socialiste România și adoptat de Plenara Comitetului Central al P.C.R., ca și livrarea unei cantități mai mari de produse agroalimentare decît cea prevăzută în plan pentru acest an asigură condițiile materiale necesare pentru a realiza o bună aprovizionare a populației, pentru a satisface mai deplin cerințele de consum.

Realizarea integrală a sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. impune valorificarea superioară a tuturor resurselor de sporire a producției

Experimentarea proiectului Legii retribuiri muncii in unitățile agricole cooperatiste

RETRIBUIREA ȘI ORGANIZAREA — PROCESE INTERDEPENDENTE

DEZVOLTAREA impetuoasă a forțelor de producție în socialism impune perfecționarea continuă a relațiilor de repartitie în toate domeniile vieții social-economice. Sub acest aspect, proiectul Legii retribuiri muncii în unitățile agricole cooperatiste, experimentat în acest an și care urmează a fi supus spre adoptare Marii Adunări Naționale, reglementează un domeniu complex al relațiilor economico-sociale, într-unul dintre sectoarele de mare însemnătate ale economiei naționale.

Aplicarea experimentală a proiectului pe perioada anului 1976 oferă concluzii utile pentru perfecționarea sa înainte de legiferare, fapt ce demonstrează o dată mai mult caracterul deschis, profund democratic al sistemului nostru social.

ELEMENTELE esențiale ale sistemului propriu-zis de retribuire a muncii cooperatistilor, conținute de actualul proiect de lege, pot fi sintetizate astfel: **retribuirea de bază**, ca parte principală a retribuției, acordată pentru realizarea producției și a sarcinilor de muncă proprii; **retribuirea suplimentară**, acordată pentru depășirea producției planificate; **sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și în același sector de activitate**.

În practica aplicării acordului global în agricultură, acestea s-au dovedit modalități corespunzătoare, stimulative de retribuire, în măsura în care fiecare unitate întocmește programe de dezvoltare a sectoarelor și pune accent pe organizarea științifică a producției și a muncii la nivelul fermelor, brigăzilor, echipelor, pe concentrarea producției și specializarea cooperatistilor.

În proiectul de lege se precizează că în funcție de condițiile diferite de fertilitate, de potențialul de producție, în fiecare unitate trebuie să se stabilească în mod riguros volumul de muncă, volumul de cheltuieli pentru develope de lucrări, determinându-se în acest fel tarife diferențiate de retribuire.

În cooperativele Bucov și Blejoi — Prahova, de pildă, volumul de muncă a fost stabilit pe baza devizelor de lucrări, care au ținut seama de fertilitatea solului, de producția planificată, de dotarea tehnică, tehnologia culturilor și normele de muncă aprobate de adunarea generală. Concomitent, s-au determinat cheltuielile materiale și cele privind forța de muncă. Pe baza normelor astfel stabilite se determină tarife diferențiate de retribuire (la C.A.P.-Bucov retribuirea se face pe baza tarifelor, o normă convențională fiind de 50 de lei, din care 37 de lei în bani și 13 lei în produse).

Pentru folosirea rațională a forței de muncă și creșterea productivității muncii, în cele două unități producția și munca sînt organizate pe următoarele subunități: fermă de producție, brigadă permanentă, sector de prelucrare, de deservire — acordându-se o atenție deosebită constituirii echipelor ca formații de bază pentru cel puțin durata unui ciclu de producție. Organizarea muncii pe echipe presupune răspunderea solidară a tuturor membrilor ei pentru realizarea producției angajate, asigurînd întărirea spiritului de echipă și a disciplinei în muncă.

La C.A.P.-Bucov au fost constituite 6 brigăzi permanente, dintre care 3 de producție agricolă, 2 pomiviticole și una zootehnică, iar la C.A.P.-Blejoi — 2 brigăzi mixte și o fermă zootehnică. Formația de bază în organizarea muncii brigăzilor o constituie echipa, fiecare brigadă cuprinzînd 3-5 echipe, cu cîte 30-50 de membri cooperatisti. Fiecărei brigăzi i s-au repartizat mijloace mecanizate și de transport, îngrășămintele, semințele și celelalte mijloace de producție necesare. De asemenea, pe fiecare brigadă s-au repartizat o anumită suprafață de teren și dotările corespunzătoare. Echipa este condusă de un șef, care lucrează nemijlocit

în producție; în cadrul ei se urmăresc întărirea spiritului de muncă colectivă, a disciplinei, creșterea răspunderii personale și cointeresarea tuturor membrilor acestuia.

Proiectul de lege nu se limitează numai la aspectul retribuiri propriuzise, ci cuprinde și reglementări cu privire la organizarea activității în unitățile cooperatiste, statuînd — pe lângă structura organizatorică — și răspunderi pentru toate nivelurile, pînă la echipă și la membrii acesteia, obligațiile și drepturile de retribuție ce le revin.

Ca formă principală de retribuire a muncii în unitățile cooperatiste, proiectul de lege aflat în experimentare stabilește **acordul global**. Pe lângă acesta, se prevăd însă și o gamă foarte variată de alte forme de retribuire, ce se pot aplica în funcție de condițiile specifice ale fiecărei unități (acordul direct, tarife pe norma de muncă în regie, cote procentuale din producție sau din valoarea ei pentru culturi și servicii strict determinate).

Comparativ cu prevederile Legii nr. 57/1974, proiectul de lege în curs de experimentare aduce nou faptul că retribuirea echipei se face în funcție de rezultatele directe obținute, fără a fi condiționată de rezultatele din celelalte subunități, sau ale unității cooperatiste în ansamblu. Urmărind să realizeze o corelație cit mai strînsă între nivelul retribuiri și rezultatele obținute, proiectul de lege precizează clar dreptul și, în același timp, obligația consiliului de conducere de a propune adunării generale, spre aprobare, recalcularea tarifelor corespunzător lucrărilor efectiv realizate.

Cu privire la modul în care se face retribuția, proiectul de lege prevede că aceasta se poate efectua în bani, sau în bani și în natură, precizînd că retribuția în natură este admisă numai pentru cazuri de excepție (prin sistemul de cote procentuale). Acordarea în timpul anului a unor avansuri lunare în bani (de 90% în zootehnie și 80% în producția vegetală, industrială, prestări de servicii, funcții de conducere) asigură cooperatistilor un venit stabil pe întreaga perioadă a anului.

Pentru stimularea cooperatistilor în obținerea de producții cit mai mari, este prevăzut dreptul la o retribuție suplimentară de pînă la 50% din valoarea obținută peste plan, condițio-

lect. univ. Gheorghe ȘTEFAN

(Continuare în pag. 14)

agricole. Fiecare an trebuie să reprezinte pentru agricultură o nouă etapă în dezvoltarea și aplicarea cuceririlor științei agricole, în asigurarea de semințe și animale de înalt randament, în aplicarea de tehnologii avansate, în folosirea judicioasă, în interesul întregii societăți, a fondului funciar.

Producția și utilizarea unor cantități tot mai mari de îngrășăminte chimice au transformat acest factor de producție într-o importantă resursă de sporire a producției agricole, pentru care se fac cheltuieli de pînă la 500-600 lei la hectar. Optimizarea utilizării acestui factor de producție, nu numai ca preocupare de ordin științific, se concretizează și în practică; în cadrul pregătirii producției anului următor, trebuie să se înregistreze progrese, atît sub aspectul dozelor administrate, cît și al perioadei de administrare și al raportului dintre elementele fertilizante, unitățile agricole fiind aprovizionate cu cantități tot mai mari de îngrășăminte chimice (o serie de cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat au și primit toate cantitățile de îngrășăminte solicitate).

Din experiența acestui an și a anilor precedenți a rezultat că **alegera soiurilor și stabilirea densității plantelor** sînt condiții tot atît de importante pentru sporirea producției, ca și fertilizarea sau administrarea apei. În ce privește densitatea plantelor, pentru producția anului următor s-a indicat o creștere la majoritatea culturilor; în această toamnă, spre exemplu, s-a utilizat o normă de sămînță, majorată cu 10-15% la toate însămînțările. În ce privește îmbunătățirea structurii soiurilor, s-a optat — la cultura grîului — pentru soiuri mai timpurii, atît pentru a asigura stabilitatea producției și rezistența la boli și secetă, cît și pentru a mări posibilitatea obținerii a două recolte pe an.

Aplicarea experimentală a proiectului Legii retribuiri muncii în cooperativele agricole de producție în acest an a evidențiat posibilități multiple privind **organizarea mai bună a muncii și a producției și, ca urmare, obținerea unor producții mai mari și a unor retribuții mai ridicate**. Pentru anul următor, **generalizarea fermei, ca unitate de bază a producției agricole în C.A.P. și organizarea muncii în acord global pentru toate activitățile agricole** oferă, prin ele însele, garanția obținerii unor producții mari, în condiții mai bune de eficiență. În mod deosebit, în cooperativele agricole cuprinse în programul de consolidare economico-organizatorică adoptarea acestor măsuri devine obligatorie.

Obținerea unor rezultate și mai bune în anul următor depind în mod hotărîtor de calitatea activității lucrătorilor din agricultură. **Recolta acestui an, privity ca un nivel de bază, de pornire în lupta pentru recolte și mai mari, demonstrează realismul prevederilor actualului plan cincinal, faptul că acestea corespund pe deplin realităților tehnice și organizatorice, potențialului uman din agricultura noastră.**

Cornel FAZACAȘ

director general,
în Ministerul Agriculturii
și Industriei Alimentare

ÎNVĂȚĂMÎNTUL UZINAL — POSIBILITATE ȘI ÎMPLINIRE

UN MILION de noi locuri de muncă în acest cincinal, reprezintă o cifră care exprimă sugestiv perspectivele dezvoltării economice și sociale ale țării noastre și care anunță, prin ea însăși, însemnătatea noilor obiective economice ce vor fi construite, anticipează schimbările profunde ce vor interveni în viața și conștiința oamenilor, conferind noi dimensiuni procesului de pregătire profesională.

Faptul că specificul fiecărui domeniu de activitate se regăsește la nivelul procesului de asimilare a cunoștințelor de specialitate impune drept condiție principală a pregătirii forței de muncă corespunzător nivelului de dezvoltare al forțelor de producție, o îmbinare armonioasă a structurii generale a învățămîntului cu particularitățile fiecărei meserii. În investigația pe care am efectuat-o în câteva întreprinderi bucureștene din industria construcțiilor de mașini — *Întreprinderea „23 August”, Întreprinderea de pompe, Întreprinderea de mașini grele* — am căutat să surprindem elementele semnificative ale procesului de pregătire profesională a tinerilor prin sistemul învățămîntului de fabrică.

Valențele integrării: învățămînt-producție

COORDONATELE fundamentale, de perspectivă, ale politicii forței de muncă stabilite de Programul partidului prevăd ca în plan macrosocial creșterea numerică a populației ocupate în sfera activităților de tip industrial să se realizeze, în linii mari, prin reorientarea profesională a unei părți din populația agricolă și atragerea în sferele producției nemijlocite a unei porții sporite din populația școlară.

În acest cadru, problema acoperirii necesităților concrete ale fiecărei întreprinderi industriale cu forță de muncă calificată își află rezolvarea, într-o măsură importantă, prin mijlocirea formelor de pregătire profesională care funcționează în incinta întreprinderii. Diversificarea formelor de calificare proprii sistemului de învățămînt uzinal poate fi considerată prin prisma obiectivului său imediat (și anume calificarea cât mai complexă într-o anumită meserie), drept un răspuns dat cerințelor economiei noastre de a integra rapid și eficient în ritmul activităților productive un volum sporit de forță de muncă calificată.

Pentru a contura dimensiunea fenomenului am consemnat, în cursul investigației noastre, că în cadrul Grupului școlar al Întreprinderii „23 August” sînt pregătiți în prezent prin școală profesională circa 350 de elevi pentru meseriile de strungar, frezor, rectificator, lăcătuș, sudor, matrișer, electrician, turnător, oțelar ș.a. În același timp, la forma de calificare prin ucenicie la locul de muncă, cu durata de doi ani, sînt înscrși în prezent aproximativ 460 de tineri la Întreprinderea

„23 August” și aproximativ 200 la Întreprinderea de pompe și la cea de mașini grele, în timp ce cursurile de calificare de scurtă durată (6-8 luni) sînt urmate, la cele trei întreprinderi, de aproape 650 de muncitori. Fără a fi singurele în cadrul sistemului de învățămînt profesional (am putea aminti cursurile de calificare postliceală, care au dat rezultate bune), cele trei forme asupra cărora ne-am oprit — școală profesională, ucenicie la locul de muncă cu durata de doi ani și cursurile de scurtă durată — pot fi considerate tipice.

În perspectiva aprecierii calitative a „produsului” lor se impune să stabilim, de la bun început, o dublă raportare; prima vizează legătura necesară dintre cantumul cunoștințelor de specialitate, atât teoretice cît și practice, proprii unei anumite meserii și solicitările curente ale producției; cea de a doua caută să pună în evidență măsura în care diferitele forme de calificare reușesc să asigure asimilarea de către cursanți a complexului de cunoștințe de bază ale meseriei.

Măsura eficienței instruirii este dată de îmbinarea intimă a cunoștințelor dobîndite în sălile de curs și a cunoștințelor asimilate prin activitatea practică, echilibrarea și susținerea lor reciprocă. Urmărind distribuția acestor elemente constitutive ale procesului de însușire a meseriei, diferențiat în cadrul formelor de calificare amintite, am notat că școala profesională eșalonează numărul orelor practice raportat la numărul orelor de curs pe anii de învățămînt, primele avînd o pondere din ce în ce mai însemnată. Pentru forma de ucenicie la locul de muncă cu durata de doi ani cursurile teoretice se desfășoară, de regulă, cu începere

din anul al doilea, fiind repartizate în două sau trei zile ale săptămîinii, zile în care nu se mai efectuează practica în secțiile productive. Prin statutul lor de organizare, cursurile de scurtă durată prevăd susținerea orelor teoretice după terminarea programului normal de lucru.

Dacă în formula școlii profesionale, transferul cunoștințelor teoretice se realizează prin intermediul structurilor specifice de tip școlar, orele de curs în cadrul sistemului de învățămînt uzinal sînt susținute de ingineri, economiști sau maiștri provenind din personalul întreprinderii, cadre de specialiști buni, dar care, în general, nu posedă o pregătire pedagogică. În absența unor programe stricte de învățămînt, fixarea cuantumul și a nivelului cunoștințelor de specialitate, de multe ori scăzute din cauza insuficienței pregătiri generale a cursanților, revine cadrelor tehnice din întreprindere. Predarea însăși se desfășoară adesea în condiții necorespunzătoare din aceste cauze — așa cum este cazul Întreprinderii de mașini grele și al Întreprinderii de pompe. De asemenea absența materialelor didactice adecvate influențează în mod direct — și negativ — calitatea procesului de instruire.

O comparație a nivelului de pregătire profesională asigurat printr-o formă sau alta de școlarizare, evidențiază, cu toate acestea, diferențe în gradul de cunoaștere a meseriei ale căror origini pot fi regăsite atât în modul de organizare a practicii productive, cît și în cantumul cunoștințelor teoretice. În formula școlii profesionale apropierea de activitatea productivă se realizează în mare parte prin intermediul structurilor de tip școlar. Noțiunea de „practică productivă” își păstrează în acest fel funcția complementară față de ansamblul cunoștințelor teoretice, iar cursantul își păstrează statutul său de elev. Prin sistemul de învățămînt uzinal, interferența cunoștințelor teoretice și practice se realizează pe suportul activităților concrete, al muncii efective; cursantul este, întii de toate, lucrător.

O observație sistematică, asupra unui grup de 73 de muncitori înscrși la cursurile de scurtă durată de strungărie, inițiată de Laboratorul de psihosociologie din cadrul Întreprinderii de pompe a pus în evidență ponderea elementelor legate de învățarea meseriei în ansamblul celor opt ore de lucru.

Sistematizarea a 7451 de observații efectuate în decurs de patru luni de zile, pe grupe de activități, a furnizat următoarea distribuție: **grupa mai largă a activităților legate de meserie** (activități direct productive — lucru efectiv la mașină, activități neproductive — urmărirea modului în care se lucrează, activități auxiliare — ce privesc întreținerea utilajului și activități legate de măsurare și verificare) **este reprezentată în totalul timpului printr-un procent de 45%, în timp ce grupa activităților nelegate de meserie, inclusiv absențele, printr-un procent de 55%.** Se impune atenției faptul că doar mai puțin de jumătate din timpul afectat pentru învățarea meseriei este utilizat practic în acest scop.

Fără îndoială, timpul de pregătire nu dă măsura substanțialității procesului de învățare. Cu toate acestea, analiza comparativă a practicii productive (cea de-a doua componentă a procesului de instruire) pune în lumină faptul că **comprimarea perioadei de școlarizare de la doi-trei ani dedicați calificării prin școala profesională, la șase sau chiar 4 luni de zile în cazul cursurilor de scurtă durată nu corespunde necesităților unei selecții riguroase.** unei sistematizări superioare a cunoștințelor de specialitate. Pentru a evita un asemenea decalaj ar fi necesar ca, în aceste condiții, cursurile de scurtă durată și chiar cele de ucenicie la locurile de muncă să aibă un caracter intensiv, menit să compenseze timpul mai scurt în care, prin aceste forme de învățământ, trebuie totuși formate cadre cu aceeași pregătire ca cea a absolvenților școlilor profesionale.

Atelierele-școală — o „formulă” necesară

ÎN CURSUL investigației noastre am reținut o inițiativă de maximă importanță — crearea de „**atelier-școală**” în perimetrul uzinei — concretizarea a eforturilor factorilor de răspundere din întreprindere de a găsi o rezolvare cât mai adecvată problemelor circumscrise acestei sfere de preocupări. Prin ele se urmărește să se asigure controlul mai riguros, dirijarea mai exactă a activității practice a cursanților înscriși la forma de ucenicie la locul de muncă, pe fondul general al îmbinării armonioase a cunoștințelor teoretice și practice.

Aflați într-un stadiu incipient — așa cum se prezintă situația la Întreprinderea de mașini grele — sau mai avansat, ca la Întreprinderea „23 August”, atelierele-școală constituie — în cadrul mai larg al dezvoltării învățământului uzinal — soluția optimă.

Desigur, existența unei posibilități de soluționare prin ateliere-școală nu rezolvă, în sine, problema asigurării unei pregătiri practice corespunzătoare a tinerilor muncitori. La Întreprinderea de pompe, de pildă, un asemenea atelier a fost înființat și a funcționat cu rezultate bune câțiva ani. În ultimul

timp însă, eficiența pregătirii prin intermediul său a fost considerabil diminuată deoarece zestrea tehnică din dotarea acestui atelier a căpătat alte destinații decât cele inițial prevăzute, fiind folosite pentru activitatea curentă de realizare a planului de producție. Depășirea unor asemenea dificultăți, precum și a altora vizează în esență **probleme organizatorice. Se resimte nevoia unui cadru unitar care să orienteze funcționarea atelierelor-școală în toate întreprinderile de același profil.** S-ar crea în acest fel premisa unui echilibru între caracterul de muncă utilă, direct productivă și caracterul instructiv al acestei activități, încadrarea sa în ambianța generală a muncii din întreprindere.

Coexistând, stabilind o comunicare autentică cu sistemul de integrare a cursanților în echipele de lucru, **atelierul-școală** — în perspectiva funcționării sale eficiente care presupune, printre altele, eșalonarea operațiilor de la simplu la complex, o simultaneitate în asimilarea cunoștințelor teoretice și practice — poate imprima un plus de sistematizare cunoștințelor legate de meserie.

Funcția educativă a mediului industrial

INTILNIREA dintre școală și întreprinderea industrială, realizată prin intermediul sistemului de învățământ uzinal, oferă tabloul unui transfer reciproc de funcții, transfer care nu se limitează la momentul asimilării cunoștințelor de specialitate. El se continuă, se amplifică, ciștigă în profunzime prin încărcătura educativă proprie oricărei forme de instrucție școlară. **Sub imperativul actualizării potențialului său educațional, întreprinderea devine o școală nu numai prin caracteristicile proprii mediului industrial, dar și în sensul curent, consacrat al termenului.** Adolescenții care învață o meserie își continuă în fabrică un mod de a înțelege viața, de a privi studiul, de a învăța pur și simplu.

Pe de altă parte, este eronat să se considere că întreprinderea industrială poate asigura de la sine echilibrarea tuturor dimensiunilor unui sistem de învățământ organizat. Uzina nu trebuie să ofere tinerilor în mod exclusiv modelul unei „școli a muncii”, adică propriul ei sistem de activități și de relații umane proiectat ca sistem educativ; ea trebuie să preia, conștient și sistematic și funcția educativă a școlii, să asimileze selectiv metodologia acestui tip de activitate.

În planul individuii, **existența multiplexelor forme de pregătire profesională corespunde unei modificări a statutului său social.** Tineri aparținând aceleiași generații sînt elevi și își continuă acest mod de existență în cazul școlii profesionale sau sînt muncitori necalificați în cazul cursurilor de scurtă durată. Absența oricăror examene de selecție și de orientare profesională mărește posibilitatea alegerilor întimplătoare. Își găsesc astfel explicația frecvențele

situații de abandon școlar sau de abandon al meseriei. În acest sens, o statistică întocmită la Întreprinderea de pompe pentru toate formele de școlarizare pe perioada 1968—1975 este sugestivă. Din totalul celor 1361 de cursanți înscriși pe parcursul a opt ani de zile, 35% au plecat înainte de obținerea calificării, 41% au plecat după absolvirea cursurilor, astfel că se mai aflau în întreprindere la data întocmirii acestei situații numai 24% — în cifre absolute un număr de 330 de cursanți din cei înscriși inițial. Influențele negative ale acestei stări de fapt se fac simțite atît asupra tinerilor, generînd o predispoziție accentuată la instabilitate și mărînd riscul neîntegrării lor sociale, cît și asupra colectivelor de muncă afectate de prea dese schimbări de personal.

Modelul educativ pe care îl oferă fabrica se schimbă și această schimbare consemnează înlocuirea, în numeroase cazuri, a raportului de autoritate bazat altădată pe diferența de vîrstă cu un raport egalitar, muncitorul și „ucenicul” său aparținînd frecvent aceleiași generații. Dimensiunea educativă nu se mai împlineste în limita strictă a raporturilor interpersonale; aria de cuprindere se lărgeste, implicînd ca subiect al procesului educațional grupul tinerilor în ansamblul său.

În perspectiva actualizării acestui potențial uman, a lărgirii ariei de împlinire a personalității fiecăruia, cu siguranță că mijloacele moderne de învățământ, tehnicile perfecționate — în continuă perfecționare — care și-au probat de mult timp eficiența pot fi aplicate și în mediul industrial. Cu toate acestea, în unele cazuri, în întreprinderi, sub presiunea necesității de a forma rapid un număr mare de cadre calificate, perioada de pregătire este prea mult comprimată, căutările de implementare a tehnicilor moderne de pregătire a cadrelor nu sînt întotdeauna operativ fructificate și aplicate. În asemenea situații se neglijează faptul că de calitatea instruirii profesionale în învățământul uzinal depinde însăși realizarea în bune condițiuni a planului de producție, adaptarea lucrătorilor la cerințele introducerii rapide o progresului tehnic în producție. Această reconsiderare a potențialului educativ al uzinei vizează nu numai calitatea cunoștințelor transmise, ci și criteriile de alegere a celor ce pregătesc cadrele în învățământul din întreprindere. În acest context, **poate fi susținută ideea ca examenele de selecție și orientare profesională a cursanților, de a căror necesitate nu ne putem îndoi, să fie aplicate în egală măsură lectorilor, instructorilor și muncitorilor implicați în actul educațional. Ar fi, în același timp, utilă inițierea unui program de pregătire pedagogică prin cursuri intensive, știut fiind faptul că nu întotdeauna un bun profesionist este și un bun profesor.**

În acest fel, întreprinderea își poate onora îndatorirea sa de mare răspundere socială, aceea de a forma în fiecare tînar un om nou, un om al epocii noastre, cu larg orizont de cultură și temeinică pregătire profesională, cu înaltă conștiință civică.

Cristian N. POPESCU

CĂI ȘI MODALITĂȚI DE ÎNFĂPTUIRE A DEZVOLTĂRII TERITORIALE

Am amintit, în numărul trecut al revistei, despre importanța industrializării județelor, a dezvoltării lor economice multilaterale ca procese menite să asigure dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al țării, a fiecărui județ în parte. Să reluăm mai pe larg aceste chestiuni.

Dezvoltarea complexă încadrată într-un profil industrial propriu

DATORITĂ industrializării se pot crea în prezent cele mai multe dintre noile locuri de muncă, se pot asigura principalele deplasări de forță de muncă din agricultură și, de asemenea, se poate obține principalul spor de productivitate socială a muncii. Deosebit de important este ca în procesul industrializării județele să capete *structuri industriale proprii*, care să contureze caracterul complex, și în cadrul acestuia specificitatea industriei fiecărui județ. Firește, pe lângă ramuri industriale de bază (construcții de mașini și prelucrarea metalelor, industria alimentară, ușoară etc.), care se dezvoltă în toate județele, există o serie de subramuri și activități care în unele județe capătă o pondere mai mare conturând astfel, pe fondul complex al dezvoltării, *un anumit profil industrial aparte al județului*, fapt ce contribuie la realizarea unei diviziuni teritoriale raționale a muncii. De pildă, județul Argeș se profilează în domeniul industriei combustibilului, al unor importante subramuri din construcția de mașini — autoturisme de oraș și de teren etc. petrochimiei și textilelor, în timp ce județul Ialomița se profilează în domeniul celulozei și hârtiei, confecțiilor ș.a.

Înfăptuind politica de îmbunătățire a repartizării industriei pe teritoriu, partidul a avut în vedere să asigure dezvoltarea puternică și multilaterală a fiecărui județ, creșterea potențialului lor economic. Aceasta nu înseamnă însă neapărat *aducerea la aceiași parametri de dezvoltare a tuturor județelor*. Am arătat că în fiecare județ s-a urmărit construirea unor obiective industriale, care să favorizeze punerea în valoare a tuturor resurselor naturale și de muncă, desfășurarea unei activități economice eficiente. *Nu este obligatoriu însă ca structura deosebit de complexă,*

multilaterală a economiei naționale să fie regăsită ca atare și la nivelul fiecărui județ.

Sub acest unghi, planificarea teritorială trebuie să răspundă cu cele mai adecvate soluții de plan. Și pentru aceasta, după părerea noastră, în amplasarea teritorială a industriei trebuie ținut obligatoriu seama de acțiunea unor factori social-economici cu mari influențe asupra naturii și eficienței dezvoltării industriale din județe.

Între aceștia, *transporturile*. Dependența directă a industriei de transporturi este dată pe de o parte de apropierea industriei de bazele de materii prime, iar pe de altă parte de apropierea industriei de piețele sau centrele de desfacere. Optimizarea dezvoltării teritoriale industriale în funcție de acest criteriu — care, deși de primă importanță, fără îndoială că trebuie utilizat alături de altele — asigură o dezvoltare eficientă a industriei județene, creșterea vitezei de circulație a produselor, satisfacerea mai promptă a nevoilor economiei naționale.

Un alt asemenea factor este *concentrarea producției*. Crearea de întreprinderi industriale în județele rămase în urmă, în vederea extinderii industriei pe întreg teritoriul țării, trebuie să se realizeze în funcție și de nevoile procesului de concentrare a industriei. Concentrarea producției se afirmă diferit în ramuri și județe, indicându-se cu deosebire pentru construcția de mașini. În acest scop a fost creat Consiliul de coordonare pentru industria constructoare de mașini, organism menit să coordoneze activitatea de profilare și specializare a tuturor întreprinderilor, care fără îndoială are în obiectivul său cerințele ce rezultă din corelarea activității de concentrare cu necesitățile și posibilitățile dezvoltării teritoriale. În acest cadru *platformele industriale* se înscriu ca o formă deosebită de concentrare a producției în specific geografic-teritorial. În țara noastră procesul de constituire și de dezvoltare a platformelor industriale este rapid. După Congresul al IX-lea al P.C.R. au fost create peste 50 de platforme noi, odată cu dezvoltarea celor existente. În definitivarea amplasării și dezvoltării platformelor industriale s-a pornit de la criteriul unei eficiențe sporite a investițiilor, prin comasarea întreprinderilor, a utilităților comune, realizarea de construcții compacte, folosirea în mai mare măsură a rețelelor feroviare, rutiere și electrice existente.

Disponem în prezent de norme clare pentru amplasarea obiectivelor și

organizarea platformelor industriale. Este deci o obligație primordială a consiliilor populare să ia toate măsurile necesare în vederea aplicării lor ferme, a soluționării operative, împreună cu ministerele și centralele, a tuturor problemelor de care depind pregătirea temeinică și realizarea la termen a lucrărilor de investiții. Atât economic, cât și social, crearea de noi platforme industriale, în special în zonele mai puțin dezvoltate, constituie o necesitate obiectivă, a cărei realizare își găsește locul cuvenit în politica de industrializare a țării noastre.

În planificarea dezvoltării industriale a județelor trebuie asigurat ca *infrastructura industrială* — alcătuită din infrastructura productivă (totalitatea unităților economice care prestează servicii cu caracter productiv) și infrastructura socială (unitățile prestatoare de servicii pentru populație) — să se dezvolte mai rapid decât numărul locuitorilor.

Caracteristică dominantă, esențială a vieții contemporane, *urbanizarea* constituie un alt factor în funcție de care se realizează amplasarea industriei pe teritoriu. Este știut că progresele rapide realizate în urbanizarea populației sînt strîns dependente de cele realizate în domeniul vieții economice în ansamblu, în mod special în industrie. Într-o anumită măsură însă urbanizarea influențează și ea dezvoltarea industrială la nivelul teritoriului, sporind posibilitățile de asigurare a forței de muncă calificate, precum și de creștere a calificării, posibilitățile de transport de materii prime și materiale, precum și de oameni, procese necesare dezvoltării industriei în județe. În țara noastră, după unele calcule de prognoză, în anul 1990 populația urbană va fi de circa 16,5 milioane, iar cea rurală de circa 8,5 milioane persoane — față de 8,2 milioane și respectiv 12 milioane persoane cît reprezenta în anul 1970. Această evoluție calitativă se bazează în bună măsură pe prevederile de dezvoltare teritorială a industriei, după cum asemenea prevederi sînt pozitiv influențate de mutațiile amintite ce vor interveni în structura populației.

Locul și rolul agriculturii în economia județului

ALĂTURI de industrie, agricultura are un loc important în cadrul economiei naționale, constituind o ramură de

bază a acesteia. Caracteristic agriculturii este — printre altele — nu numai faptul că pune la dispoziție celorlalte ramuri ale economiei resurse de muncă, ci și faptul că asigură utilizarea resurselor de muncă ce nu au putut fi ocupate în ramurile neagricole. În cadrul planificării teritoriale s-au întocmit programe de creștere a producției agricole în fiecare comună — atât în unitățile socialiste, cât și în gospodăriile populației. Dezbătute cu lucrătorii unităților agricole de stat, cu membrii cooperativelor de producție și țăranii cu gospodării individuale, cu masele de cetățeni ai satelor, aceste programe sînt expresia atât a cerințelor generale ale economiei, cât și a inițiativei și spiritului gospodăresc al oamenilor muncii de la sate.

Pe această cale urmează să se asigure îmbunătățirea utilizării productive a tuturor suprafețelor, indiferent de deținător, aplicarea criteriilor știin-

țifice de zonare a producției, desfășurarea la timp și în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole. Aceasta va permite, fără îndoială, îndeplinirea sarcinii ca fiecare județ să-și acopere necesitățile de produse agricole pentru aprovizionarea populației din resurse proprii și, totodată, să contribuie, într-o măsură tot mai mare, la sporirea fondului central de produse agricole.

Evident, probleme specifice comportă și planificarea dezvoltării teritoriale a învățămîntului, cercetării științifice, sănătății etc., activități strîns legate de planificarea dezvoltării industriale și economice generale a județelor. Nu ne vom mai opri cu deosebire asupra acestor chestiuni. Conchidem însă, pe baza celor arătate, că în activitatea de planificare teritorială, de dezvoltare economică a județelor, îmbinarea criteriilor de eficiență cu criteriile sociale și politice constituie cerința de bază a unei politici curente

și de perspectivă, care urmărește — alături de folosirea superioară a resurselor de pe întreg teritoriul țării — apropierea nivelurilor de dezvoltare în profil teritorial, pe baza industrializării și dezvoltării în general a tuturor județelor și localităților, proces menit să asigure apropierea veniturilor populației, a standardului ei de viață.

Iată de ce perfecționarea planificării activității economice în profil teritorial trebuie să urmărească continuu pe de o parte dezvoltarea căilor, modalităților și soluțiilor pentru atragerea și valorificarea resurselor din fiecare județ ca o premisă a progresului economic național în ansamblu, iar pe de altă parte, rezolvarea, în condiții din ce în ce mai bune, a tuturor problemelor economice, sociale și politice proprii fiecărei zone.

Dumitru GHEORGHÎȘAN

Cum se realizează producția fizică?

(Urmare din pag. 5)

importante rezerve în utilizarea fondului de timp de lucru disponibil. Astfel, putem sublinia faptul că în întreprinderile în care se înregistrau nerealizări la producția fizică, ziua de lucru nu a fost integral folosită. Numai în semestrul III al acestui an numărul de omeore nelucrate ca urmare a absențelor nemotivate și învoirilor atingea nivele ridicate (12 568 la „Modern” — Timișoara, 14 443 la „Carmen” și 22 984 la „Dîmbovița” din București, 11 790 la „Timpuri Noi” — Brașov, 7 544 la „8 Mai” — Mediaș etc.). Aceste pierderi au condus desigur și la utilizări mai scăzute ale capacităților de producție în respectivele întreprinderi, cu implicațiile cunoscute (alături de ceilalți factori) în realizarea planului fizic. Iată, deci, că falsă dilemă: sau produse de complexitate ridicată sau realizarea integrală a planului fizic are certe rezerve și resurse proprii de soluționare, chiar în întreprinderile unde a luat naștere.

Desigur, conducerea centralei are în vedere toate aceste aspecte. Pentru realizarea planului fizic — în sortimentarea complexă cerută de beneficiari în

1977 — au fost puse în funcțiune un număr de 10 linii tehnologice noi, fapt ce va permite realizarea unui plus de producție fizică de peste cinci milioane de perechi de încălțăminte anual. În fiecare întreprindere au fost elaborate programe de măsuri, cu termene și responsabilități concrete, menite să acopere — prin eficiența lor — sarcina de creștere a productivității muncii se pune nul viitor. Un accent deosebit se pune pe introducerea tehnologiilor noi și perfecționarea celor existente, măsură care va conduce la economii substanțiale de manoperă, la creșterea producției fizice nu numai la întreprinderile unde în acest an s-au înregistrat rămîneri în urmă, ci și pe ansamblul centralei.

Concomitent însă se cere acționat cu mai multă eficiență, în fiecare întreprindere, pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, pentru utilizarea cit mai deplină a forței de muncă și a capacităților de producție existente. Fără a fi în detrimentul calității, acțiunile pe această linie trebuie să permită o mai chibzuită gospodărire a bugetului de timp disponibil, valorificînd din plin rezervele însemnate care le oferă încă timpul nelucrat. Se știe

că în industria ușoară forța de muncă feminină cu problemele ei specifice este preponderentă; rămîne totuși în atenție necesitatea ca timpul de muncă afectat pînă acum de absențe nemotivate și învoiri să fie fructificat în producție fizică, la fiecare loc de muncă.

Pe de altă parte, devine necesar ca centrala să contribuie mai activ la dimensionarea cit mai judicioasă a sarcinilor de producție pe fiecare întreprindere, în așa fel încît sortimentația să fie cit mai armonios corelată cu capacitățile de producție existente. Există desigur numeroase probleme care condiționează realizarea în bune condițiuni a producției în întreaga sortimentație prevăzută.

Îndeplinirea prevederilor planului fizic reprezintă însă o obligație pentru fiecare întreprindere, un adevărat barometru al contribuției nemijlocite și creatoare la rezolvarea greutăților care se ivesc în producție, la ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Iată, de ce, în timpul scurt rămas pînă la încheierea anului, se cer intensificate eforturile, la fiecare loc de muncă, pentru recuperarea grabnică a tuturor restanțelor, pentru ca bilanțul sfîrșitului de an să consemneze realizări meritorii și în ce privește realizarea integrală a producției fizice.

RETRIBUIREA ȘI ORGANIZAREA

(Urmare din pag. 10)

nată de realizarea sarcinilor pe întreaga echipă; această precizare are ca scop întărirea spiritului de echipă, a disciplinei, creșterea răspunderii întregii echipe și a fiecărui membru al acesteia.

Urmărind să limiteze fenomenul de fluctuație, să realizeze o mai mare stabilitate a forței de muncă, proiectul de lege prevede posibilități de acordare a sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și în același sector de activitate. Totodată, acordarea acestui spor este condiționată de absolvirea cursurilor agrozootehnice, prevedere care va stimula perfecționarea profe-

sională, constituind încă o pirghie materială folosită de statul socialist în vederea creșterii producției, ridicării continue a nivelului de trai al țăranilor cooperatori.

Pornind de la cerințele realizării unei retribuții diferențiate în funcție de condiții de lucru, propun să se prevadă asigurarea unor venituri garantate, pentru cei care lucrează la cultura mare, în mod diferențiat pe trei categorii: ușoară, grea, foarte grea, folosind coeficienți de departajare. În acest sens pot fi luate ca exemplu reglementările în vigoare din domeniul construcțiilor, pentru plata echipelor de săpători.

Pentru cooperativele de producție unde în anumite perioade de timp există forța de muncă disponibilă, articolul 16 din actualul proiect prevede obligația cooperativei de a asigura condiții de lucru în alte sectoare de activitate. Pentru a se realiza în practică această prevedere, propunem ca organele de conducere ale cooperativelor să analizeze sistematic gradul de ocupare al forței de muncă proprii, pe baza sarcinilor de plan și a normelor de muncă, realizînd astfel o evidență precisă a eventualelor disponibilități. Corelînd aceste situații cu date din experiența anilor precedenți, unitățile respective trebuie să fie obligate să încheie angajamente ferme, care să asigure folosirea judicioasă, deplină a forței de muncă în alte unități de pe raza comunei sau să creeze secții anexe.

Conducerea activităților de producție

FUNCȚIUNEA, STRUCTURA, ATRIBUȚIILE:

cum corelăm termenii acestei ecuații?

● „Radiografia“ efectuată într-o întreprindere bucureșteană relevă efectele negative ale unei defectuoase proiectări a structurii ● Unitatea de autoritate funcțională și ierarhică — o condiție indispensabilă a unei conduceri eficiente ● Avantajele structurii funcționale mixte.

Cercetările legate de structurile organizatorice presupun, în primul rând, studiul relației activității — funcțiune — structură. Stabilirea structurii optime are scopul de a asigura cea mai bună dezvoltare a funcțiilor și, în cadrul fiecăreia din ele, cele mai bune posibilități de

indeplinire a activităților.

Dintre funcțiunile întreprinderii industriale, cea de producție poate avea structura sa proprie, fiecărui stadiu de dezvoltare a activităților corespunzându-i și un tip de structură.

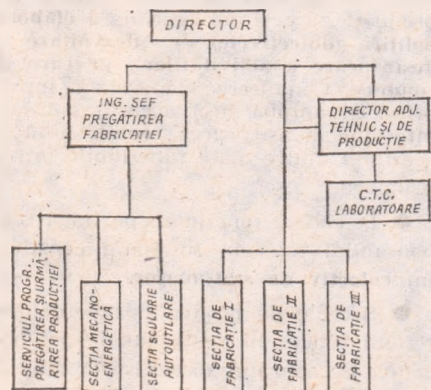
În cele de mai jos, redăm unele observații și

concluzii ce s-au desprins din cercetările efectuate la **Întreprinderea de mașini electrice-București (I.M.E.B.)** — și care își găsesc, într-o măsură sau alta, aplicabilitatea într-o serie de unități economice care au adoptat o structură similară a acestei funcțiuni.

Structurile organizatorice de ansamblu ale unităților economice sînt stabilite conform prevederilor legale, care acționează îndeosebi asupra modului de funcționare a structurilor, furnizînd însă puține indicații cu privire la proiectarea lor, astfel că elementele de „statică“ a structurilor pot fi mai mult deduse din cerințele de „cineematică“ puse de aceste prevederi.

Între elementele de proiectare a structurii și cele de funcționare a acesteia există, fără îndoială, o relație directă care, în ultimă analiză, în raport cu aspectul și intensitatea sa, sporește sau diminuează eficiența structurii.

În sfera funcțiunii de producție, la I.M.E.B. se desfășoară următoarele activități: fabricația propriu-zisă, programarea, lansarea și urmărirea fabricației, întreținerea-reparațiile mașinilor și utilajelor industriale, metrologia, confecționarea și întreținerea sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor, controlul tehnic al calității produselor. Actuala structură de conducere a activităților funcțiunii de producție se prezintă aici ca în schema nr. 1.

Schema Nr. 1

Structura de conducere a activităților funcțiunii de producție la I.M.E.B.

Neconcordanțe determinate de fracționarea conducerii

ANALIZÎND structura prezentată, rezultă, ca un prim aspect critic, fracționarea conducerii activităților, adică nerespectarea unității de autoritate funcțională și ierarhică.

Așa cum este concepută, structura prezintă dezavantajul că nu permite exercitarea în mod organizat și bine conturat a celor două forme de autoritate și relație: autoritatea ierarhică a șefului organismului care întrunește toate activitățile (autoritatea unică) și autoritatea funcțională a responsabililor de funcțiuni. Această carență a structurii are implicații în ceea ce privește delimitarea sferei de atribuții. De exemplu, conform regulamentului de ordine interioară, directorul și-a asumat atribuții care ar trebui să revină altor organisme ale întreprinderii.

În fișa postului de director adjunct tehnic și de producție, competența acestuia se limitează la propuneri privind îmbunătățirea activității tehnice și de producție din întreprindere, la posibilitatea de a face propuneri directorului întreprinderii în ceea ce privește angajarea personalului pentru structura compartimentelor de care răspunde și de a stimula, promova sau sancționa personalul din subordine.

Datorită unui asemenea tip de structură, se creează posibilitatea apariției unei neconcordanțe între atribuții și subordonarea organismelor pe linie ierarhică. Astfel, din sfera de atribuții a directorului întreprinderii face parte organizarea controlului tehnic de calitate pe faze de fabricație, în timp ce organismul (C.T.C.) este subordonat directorului adjunct tehnic și de producție; organisme cu un pronunțat profil tehnic (secția de cercetare-proiectare produse noi și secția cercetare-pro-

iectare tehnologică) sînt subordonate inginerului-șef cu pregătirea fabricației.

Datorită faptului că structura de conducere este concepută astfel, apar carențe atât în procesul de fabricație, cât și pe planul conlucrării între organele funcțiunii de producție. Se constată necorelări între capacitățile de producție ale secțiilor și programele de fabricație, între acestea și programarea reparațiilor mașinilor și utilajelor, necorelări interuzinale ale planului de cooperare, încărcări peste capacități ale unor locuri de muncă sau utilizări incomplete ale capacității altora ș.a.

Coordonarea activităților — în cazul dat, cele ce intră în sfera funcțiunii de producție — este o funcție a conducerii care trebuie realizată la diverse nivele, cu implicații în luarea deciziilor operative cu frecvență mare. Îndeplinirea fragmentată a acestei funcții împiedică realizarea în cele mai bune condiții a procesului de producție, prin apariția a numeroase dereglări de genul celor menționate.

Organism de execuție sau funcțional?

STUDIAREA structurii organismelor funcțiunii de producție a mai relevat și alte aspecte. Astfel, secția mecano-energetică figurează, în structura de ansamblu a întreprinderii, ca un organism de execuție (operativ) care presupune un sistem de relații închise la nivelul conducerii întreprinderii. Practic însă, această secție are aici rolul unui organism funcțional, atribuțiile sale — în principal — concretizîndu-se în studierea procedurilor și stabilirea reglementărilor de îndeplinire a obiectivelor. Traducerea în fapt a politicii de desfășurare a activităților de întreținere-reparații se face prin organismele de execuție (atelierelor mecanice, muncitorilor). În această activitate se manifestă unele inadverențe, consecință a modului de delegare a autorității funcționale. Planul de reparații se elaborează de către secția mecano-energetică; atât la întocmirea lui, cât și la defalcarea pe trimestre sau luni, serviciul plan-dezvoltare nu colaborează cu secția mecano-energetică. Ca urmare, graficele de reparații nu sînt corelate cu programele de fabricație ale secțiilor de producție — iar aceste secții nu permit personalului de întreținere să efectueze reviziile tehnice, reparațiile curente și mijlocii la termenele cerute de starea tehnică a utilajelor; reparațiile nu se execută conform planului, ci „la înțelegere“ cu șefii secțiilor și, de regulă, atunci cînd utilajele „cad“. Așa se explică volumul mare de reparații accidentale: în anul 1975, circa 12% din volumul total al reparațiilor.

Între prevedere și improvizatie

TIPUL de structură a conducerii activităților funcțiunii de producție la I.M.E.B. are implicații și asupra desfășurării activității de fabricație, gospo-

CONDUCERE ORGANIZARE

dărire și întreținere a sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor.

Urmărind în schema nr. 2 fluxul de desfășurare a activității secției de sculărie și coroborându-l cu cele ce rezultă din analizele de detaliu, s-au relevat, de asemenea, aspecte semnificative.

Pregătirea fabricației de S.D.V.-uri presupune, în primul rând, prevederea necesarului de scule, dispozitive, verificatoare pe o perioadă de cel puțin un an — funcție care la I.M.E.B. este încredințată, în prezent, șefilor de echipă din atelierele secțiilor de fabricație (producția de bază). Aceștia, pe lângă faptul că trebuie să lucreze, ca muncitori, nu au calificarea cerută de exercitarea unei astfel de funcții — ceea ce se reflectă în nivelul și calitatea informațiilor (în majoritate incorecte și insuficiente) pe care ei le furnizează. Așa se explică de ce, după ce au stabilit ei înșiși necesarul, în tot cursul anului aceiași șefi de echipă reclamă lipsa de S.D.V.-uri. Conducerea întreprinderii, neputând conta pe astfel de informații, nu poate nici contracta din timp, cu întreprinderi specializate, executarea necesarului de scule. Neajunsuri se întâmplă și în fabricația sculelor prin forțe proprii: de exemplu, pentru comenzi ale căror procese de execuție durează 4 luni, pregătirea a fost de 3 luni. În aceste condiții, prevederea necesarului de S.D.V.-uri constituie o improvizație.

Gospodărirea și întreținerea S.D.V.-urilor presupune o supraveghere atentă și competentă pe întregul circuit de exploatare; or, actualmente, la I.M.E.B. această supraveghere se face de către un șef de echipă din cadrul secției de sculărie — care nu poate prevedea ce se va întâmpla cu sculele în timpul exploatarei — așa că se lucrează tot în funcție de ceea ce impune momentul; adică se constată că o sculă s-a stricat

cît și pe cea funcțională, în două domenii: cercetare-dezvoltare și producție. Această situație generează fenomenul de **incompatibilitate decizională**. Controlul tehnic de calitate trebuie să constate și să-și spună cuvîntul în ce privește calitatea fabricației, în sensul că procesul respectiv de producție s-a desfășurat în conformitate cu diagrama tehnologică sau cu fluxul tehnologic; cu alte cuvinte, se urmărește ca valorile stabilite prin proiectare să fie conforme cu cele obținute efectiv.

Informațiile pe linie de calitate a fabricației trebuie să ajungă, în primul rând, la directorul adjunct; acesta este pus în situația de a lua decizia, de exemplu, în legătură cu deficiențele pe linie de tehnologie, documentație tehnică, cooperare între atelierele de proiectare, lipsa unor prototipuri complete, care să fie supuse încercărilor în vederea observării siguranței în exploatare, studierea incompletă a documentației în vederea proiectării produselor etc. — precum și decizii care au implicații asupra ritmicității procesului de producție, nivelului tehnic al mașinilor și utilajelor, aplicării unor metode moderne de control ș.a. În fapt, însă, cel ce ia o decizie într-un domeniu cu greu acceptă corectarea sau chiar anularea ei, în situația cînd în alt domeniu din sfera sa de activitate se constată că executarea deciziei respective a dus la rezultate negative (rebuturi în producție, calitate necorespunzătoare a pieselor, subsansamblelor, produselor fabricate).

Propuneri de optimizare a structurii

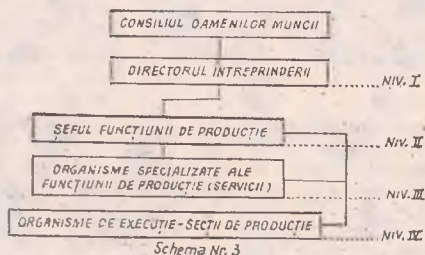
CONCLUZIA analizei din care am punctat unele aspecte este că actualul tip de structură a conducerii activităților funcției de producție la I.M.E.B. nu reprezintă cadrul cel mai adecvat pentru desfășurarea optimă a activităților.

Caracteristicile întreprinderii ne-au permis să desprindem principalii factori în funcție de care se recomandă un tip sau altul de structură: I.M.E.B. este o unitate economică de gradul I, deci intră în grupa întreprinderilor mari; fabricația produselor (electromotoare, grupuri de sudură, grupuri electrogene, aparatul electric, diverse produse electrotehnice) se caracterizează prin serie mijlocie, mică și unicate (anual se fabrică cea. 600—650 de sorto-tipo-dimensiuni de bază, care reprezintă gruparea a peste 2700 de variante); gradul de integrare este mare — 85—90%; mijloacele de producție și forța de muncă sînt concentrate teritorial — ceea ce determină gradul de autonomie al fiecărui organism.

Atunci cînd mijloacele de producție și forța de muncă nu sînt dispersate teritorial (cazul întreprinderii analiza-

te) organismele de execuție au un înalt grad de autonomie în ceea ce privește fabricația, însă nu au autonomie pe linie tehnică, comercială, financiar-contabilă, de personal și aprovizionare, deci relațiile lor sînt închise la nivelul conducerii întreprinderii. Autonomia organismelor specializate, de stat major ale funcției de producție se limitează la studierea și găsierea celor mai bune mijloace și metode de realizare a obiectivelor activității respective, precum și la acordarea de asistență profesională secțiilor de producție. Aceste organisme, prin conducerea funcțională și autoritatea ierarhică, pot stabili legături de natură tehnico-economică în afara întreprinderii.

Ținînd seama de acești factori, considerăm că tipul de structură indicat în cazul unor întreprinderi ca I.M.E.B. este **structura funcțională mixtă**, care prezintă următoarele avantaje:

Structura de conducere a activităților funcției de producție de tip funcțională mixtă

● **Autoritatea ierarhică este delegată la nivelul funcției.** Se creează o ierarhie în linie directă, răspunzînd principiului unității de conducere, în locul actualei triple conduceri a organismelor funcției de producție.

● **Autoritatea funcțională este exercitată de către responsabilul funcției pe ansamblul activităților și delegată organismelor specializate din cadrul funcției.**

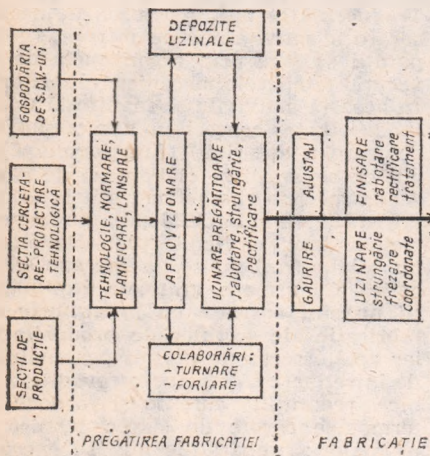
● Din motive de eficiență, **organismele de execuție (secțiile de producție) sînt subordonate ierarhic șefului funcției de producție**; dar, în același timp, **acceptă autoritatea funcțională delegată** în cadrul funcției de producție și **autoritatea funcțională specializată** din partea celorlalte funcții ale întreprinderii (personal, financiar etc.).

● Conducerea funcțională mixtă, pe lângă atribuția de a stabili regulamentele și metodele de îndeplinire a sarcinilor proprii activităților funcției de producție, are și obligația de a **elabora politica (obiectivele) de dezvoltare și desfășurare a activităților pe care le conduce**. Conducerea generală a întreprinderii **aprobă** însă această politică, **intervine** în asigurarea echilibrului și coeziunii dintre toate funcțiile întreprinderii.

● În cadrul funcției, pe lângă responsabilul acesteia se poate constitui un **colectiv de stat major**.

● Secțiile de producție subordonate șefului funcției de producție pot beneficia de aparatul specialiștilor din cadrul acesteia, ca și de cel aflat la nivelul conducerii generale a întreprinderii.

Cecilia MANIȚU

Schema fluxului de desfășurare a activității de sculărie

sau lipsește, dar nu se prevede cînd va lipsi, ce anume va lipsi și de ce.

Incompatibilitate decizională

ÎN CE PRIVESTE organismul „controlul tehnic de calitate a fabricației” (C.T.C.), acesta este subordonat directorului adjunct tehnic și de producție, care exercită atît autoritatea ierarhică,

CICLUL :

Socialismul științific
și problemele dezvoltării
economico-sociale
a României

În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

Probleme ale dezvoltării economico-sociale a României

DIMENSIUNI CALITATIVE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

Direcțiile dezvoltării și modernizării structurii economiei naționale în lumina
Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român

DEZVOLTAREA, modernizarea economiei naționale, constituie un obiectiv fundamental al politicii partidului nostru, o expresie a spiritului creator și a înaltei responsabilități cu care partidul abordează problemele înaintării rapide a societății socialiste pe noi trepte ale civilizației materiale și spirituale.

Planul național unic — instrument principal de înfăptuire a politicii economico-sociale a partidului în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială a țării constituie instrumentul principal cu ajutorul căruia partidul și statul nostru stabilesc, pe baza cunoașterii atente a legilor economice, a realităților, a năzuințelor poporului român, obiectivele fundamentale ale evoluției economico-sociale, asigură organizarea și dirijarea conștientă a reproducției socialiste lărgite în condițiile unei eficiențe economice ridicate, în scopul satisfacerii nevoilor, științific determinate, pentru înfăptuirea reproducției lărgite și pentru consumul personal al tuturor membrilor societății. Planul național unic asigură, deci, **unirea tuturor forțelor materiale și umane ale țării** în scopul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, pe baza lui realizându-se **conducerea unitară** a întregii activități economico-sociale.

Coordonatele dezvoltării viitoare, care definesc cadrul general al planului, sînt stabilite cu ajutorul **proporțiilor economice fundamentale**, concepute în funcție de criteriile de raționalitate, posibilitățile economiei, condițiile sociale și politice, de toate împrejurările concrete ale activității. Printre aceste opțiuni se înscriu ca deosebit de importante rata acumulării, volumul producției materiale, cel al investițiilor și repartizarea lor pe ramuri și sectoare, raportul dintre consumul social și cel individual. Opțiunile privind proporțiile fundamentale ale economiei, verigile conducătoare și condițiile de asigurare a echilibrului intersectorial constituie temelia stabilirii sarcinilor concrete ale întregii activități economice, atît în profilul departamental, de ramură cît și teritorial. Deciziile adoptate în acest fel devin obiective și sarcini ale planului, exprimate cu ajutorul unui sistem complex de indicatori, prin care se

dimensionează volumul activităților planificate, mijloacele alocate și rezultatele economice proiectate, contribuția fiecărei unități la producerea venitului național, la dezvoltarea economico-socială a patriei.

Este semnificativ că pe măsura amplificării unor activități economice se lărgeste și aria de cuprindere a planului național, înscriindu-se în el noi capitole, așa cum sînt cele privind gospodărirea apelor, protecția mediului înconjurător, cooperarea economică internațională. De asemenea, este important de relevat concepția originală în care a fost elaborat în țara noastră planul în profil teritorial, începînd de la comună, oraș, municipiu și pînă la județ, incluzînd întreaga activitate economico-socială ce se realizează pe teritoriul respectiv.

O însemnătate deosebită are **activitatea de urmărire și control asupra îndeplinirii exemplare și eficiente a tuturor obiectivelor și sarcinilor înscrise în plan** — sarcină economică și, totodată, politică, de mare însemnătate pentru toți oamenii muncii, indiferent de treapta ierarhică pe care se află în sistemul organizării și conducerii activității economico-sociale.

Direcțiile principale ale dezvoltării și modernizării economiei naționale în lumina Congresului al XI-lea al P.C.R. și a planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S. România pe perioada 1976—1980

CREAREA unei economii moderne în România constituie o preocupare de bază a partidului și statului nostru. O economie modernă presupune un organism economic diversificat, complex, în care se îmbină armonios industria și agricultura, se articulează organic subramurile industriei, producția de mijloace de producție cu cea de bunuri de consum și de servicii, pe baza celor mai noi cuceriri tehnico-științifice, sporindu-se caracterul industrial al tuturor activităților și asigurîndu-se o eficiență maximă și un ridicat venit național pe locuitor. Făurirea unei asemenea economii este o necesitate obiectivă ce derivă din însuși scopul fundamental al societății socialiste, acela al satisfacerii raționale, cît mai depline a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, înfloririi multilaterale a personalității lor.

Direcția principală a dezvoltării și modernizării economiei naționale o reprezintă **dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, pe temelia industrializării țării în ritm rapid**. Iată de ce planul național unic pe perioada 1976—1980, etapă importantă în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, prevede dezvoltarea în ritm susținut a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri de producție, a tuturor județelor, introducerea largă în economia națională a realizărilor științei și tehnicii moderne, valorificarea superioară a resurselor patriei, sporirea substanțială a eficienței muncii sociale și ridicarea nivelului de trai al poporului.

Aceste direcții de dezvoltare sînt reflectate în indicatori sintetici ce dimensionează concret efortul și progresul economico-social al țării, reflectă acumulările în perspectivă în avuția națională (tabel nr. 1).

Directivile Congresului al XI-lea al partidului asigură **continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă**, ca o constantă a strategiei evoluției României. Este un proces care își găsește finalizarea în consolidarea poziției conducătoare a industriei în economie — trăsătură importantă a modernizării acesteia — în cincinalul 1976—1980, această ramură contribuind în măsură tot mai mare la crearea venitului național (cu 68⁰/₀)

TABELUL NR. 1

Indicatorul	Principali indicatori sintetici ai dezvoltării economico-sociale în perioada 1976—1980	
	Anul 1980 față de 1975 în % prețuri comparabile	
Produsul social	150—157	
Venitul național	161—169,5	
Producția globală industrială	162—170	
Producția globală agricolă (media anuală a perioadei 1976—1980 față de 1971—1975)	128—144	
Investiții totale în economie (pe perioada 1976—1980 față de 1971—1975)	183,4	
Volumul total al comerțului exterior (pe perioada 1976—1980 față de 1971—1975)	190—201,4	
Numărul mediu de personal	116—119,2	
Productivitatea muncii în industria socialistă	150—153,8	
Veniturile totale reale ale populației	135—140	
Retribuția reală	118—122	

în 1980 față de 63,5% în 1975). Pe această cale sporește considerabil aportul industriei la înfăptuirea reproducției socialiste largite, la satisfacerea nevoilor de consum ale populației, la largirea și diversificarea schimburilor economice externe.

Modernizarea economiei presupune **schimbări substanțiale în însăși structura industriei**, modernizarea acesteia, în sensul dezvoltării prioritare a ramurilor de vîrf, așa-numitele industrii industrializante menite să asigure înzestrarea cu tehnică avansată a tuturor sectoarelor, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țării. În aceste condiții crește producția industrială a țării, depășind astăzi media mondială pe locuitor atît în ceea ce privește producția globală — ținem să subliniem că în 1938 producția industrială pe locuitor a României era cu 58% mai mică decît media mondială — cît și la numeroase produse caracteristice pentru forța industrială a unei țări.

Armonios corelat cu evoluția industriei, actualul plan cincinal prevede obiective importante privind modernizarea agriculturii și silviculturii, a construcțiilor, transporturilor și telecomunicațiilor, a tuturor ramurilor economiei, ca o cerință esențială a dezvoltării complexului economic național unitar.

Creșterea și modernizarea economiei naționale sînt susținute de **alocarea unor fonduri mereu sporite pentru investiții**. Răspunzînd comandamentului major, de dezvoltare rapidă și de înscriere a României în cadența epocii actuale, partidul și statul nostru alocă în cincinalul 1976—1980 o cotă înaltă din venitul național (33—34%) pentru dezvoltare, ceea ce permite realizarea unui program de investiții de 1 000 miliarde lei, de peste 1,8 ori mai mult decît în cincinalul anterior. Ca urmare, în această perioadă vor fi puse în funcțiune circa 2 700 capacități de producție, îndeosebi în industrie și agricultură.

În repartizarea pe ramuri și pe teritoriu a investițiilor se asigură o parte prioritară ramurilor producției materiale (industriei revenindu-i 58,1% din totalul investițiilor, agriculturii 11,6% etc.), precum și județelor și localităților rămase mai în urmă. O asemenea orientare favorizează dezvoltarea cu prioritate și pe mai departe a industriei, a producției materiale în general, necesitate imperioasă pentru evoluția spre bunăstare. Pe de altă parte astfel se asigură **omogenizarea treptată economic-socială a întregului teritoriu al țării**. Creșterea industriei în așa fel încît să constituie ramura precumpănitoare în toate județele țării, realizarea în fiecare județ a unei producții industriale de cel puțin 10 mld. lei, mărirea în aceste condiții a gradului de urbanizare al populației de la 43% cît era în 1975 la peste 50% în 1980, creează o bază trainică pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale întregului nostru popor, pentru egalitatea în fapt a tuturor cetățenilor României.

O direcție principală de acțiune pentru modernizarea economiei naționale o constituie **dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice. Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a definit magistral cincinalul actual drept cincinalul afirmării largi, în toate domeniile, a revoluției tehnico-științifice**. Documentele Congresului al XI-lea al partidului și planul cincinal subliniază cerința dezvoltării creației științifice românești în scopul sporirii contribuției ei la dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a socialismului, la valorificarea superioară a resurselor materiale, la ridicarea productivității muncii sociale și creșterea venitului național. Potrivit prevederilor planului cincinal 1976—1980, cercetarea științifică trebuie să contribuie la introducerea în producție a 275 tehnologii noi și la extinderea a 86 tehnologii avansate. Centrul de greutate în activitatea de cercetare științifică — integrată cu producția și învățămîntul — va fi deplasat spre centrale și întreprinderi, spre valorificarea, într-un timp scurt, a rezultatelor cercetărilor științifice în scopul accelerării creșterii economice.

Accelerarea ritmului și modernizarea structurii economiei naționale presupun **intensificarea eforturilor în direcția largirii bazei energetice și de materii prime, valorificării și gospodăririi tot mai eficiente a resurselor materiale**. Producția modernă se poate realiza nu printr-un consum excesiv de materii prime și materiale, ci printr-o folosire strict rațională a fiecărei resurse pe baza unor normative elaborate în mod științific. În acest fel, ca și pe baza structurării moderne a industriei, se asigură ca din fiecare unitate de resursă să se obțină cantități mereu sporite de produse variate și de calitate superioară, care înmagazinează muncă tot mai complexă.

Ca urmare a acestor orientări actualul plan cincinal prevede ca în 1980 România să asigure aproximativ 78% din consumul de energie primară al economiei naționale pe seama resurselor proprii. Sînt stabilite, totodată, obiective precise care vizează economisirea combustibililor, energiei electrice și termice, precum și reducerea consumului de metal, folosirea judicioasă a lemnului etc. Asemenea obiective pot fi realizate printr-un ansamblu de măsuri tehnico-organizatorice cum ar fi stabilirea științifică a normelor de consum, respectarea ri-

guroasă a acestora, proiectarea și reproiectarea produselor, avîndu-se în vedere cerința reducerii greutății și gabariturii lor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, recuperarea resurselor energetice secundare ș.a. Asemenea măsuri fundamentează totodată sarcina cincinalului de reducere a cheltuielilor materiale cu 7,7%.

Pornind de la însemnătatea deosebită și multiplele implicații ale **creșterii productivității muncii**, partidul acordă acestei probleme o atenție sporită. Este cunoscut astfel că Plenara din iulie 1975 a C.C. al P.C.R. a hotărît accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii de la 6,7—7,2% anual, cît se prevăzuse în Directivele Congresului al XI-lea, la 9,1%. Ca urmare, dacă în cincinalul precedent prin creșterea productivității muncii s-a realizat aproape 55% din sporul producției industriale, în cincinalul actual se prevede să se realizeze astfel circa 80% din acest spor. Pornind de la aceste orientări este de subliniat că pe ansamblul economiei, ca o expresie sintetică a sporirii eficienței economice — direcție esențială de dezvoltare și modernizare a economiei românești — **creșterea productivității muncii sociale** — adică sporirea productivității muncii corborată cu măsurile menite să asigure reducerea amîntită a cheltuielilor materiale — va asigura în perioada 1976—1980 aproape în întregime sporirea venitului național.

Pentru aprecierea eficienței economice dobîndește o însemnătate tot mai mare **calitatea produselor**. Pe de altă parte modernizarea economiei naționale este strîns legată de **îmbunătățirea și perfecționarea întregului sistem de metode și tehnici de conducere și organizare a economiei**.

Dezvoltarea și modernizarea economiei românești asigură — coresponzător principiilor politicii noastre externe — **prezența tot mai activă și eficientă a țării la diviziunea internațională a muncii, largirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială**. Așa se explică de ce comerțul exterior va crește în perioada 1976—1980 de circa 2 ori față de cincinalul precedent, concomitent cu îmbunătățirea substanțială a structurii lui, potențînd eforturile proprii de dezvoltare și favorizînd promovarea înțelegerii, colaborării și păcii între toate țările.

Politica P.C.R. de dezvoltare și modernizare în ritm susținut a industriei. Sarcinile de bază ale dezvoltării principalelor ramuri ale industriei

DEZVOLTAREA industriei în perioada 1976—1980 într-un ritm mediu anual de 10,2—11,2% are loc — așa cum am arătat — concomitent cu intensificarea procesului de modernizare a structurii pe ramuri și subramuri, prin **promovarea cu precădere a industriilor purtătoare de progres tehnic**, ce contribuie decisiv la ridicarea productivității muncii sociale. Astfel, în cincinalul 1976—1980, în cadrul general al dezvoltării industriei construcțiilor de mașini într-un ritm mediu anual de 11,9—12,6% — mai rapid decît cel pe ansamblul ramurii — se dezvoltă prioritar subramuri ca electronica și electrotehnica, mecanica fină și optica, producția de instalații tehnologice complexe, industria mijloacelor de automatizare, producția de mașini-unelte, construcția de nave etc. De asemenea, industria chimică va crește într-un ritm mediu anual de 15,2—16,5%, iar în cadrul ei se va dezvolta cu precădere petrochimia, mai ales fabricația de produse cu valoare economică ridicată (fire și fibre sintetice, mase plastice, cauciucuri sintetice) precum și producția de îngrășăminte, biostimulatori, medicamente și produsele chimice de mic tonaj, ceea ce va permite o valorificare superioară a resurselor de materii prime. În actualul cincinal aceste două ramuri vor asigura aproape jumătate din producția industrială a României.

Un rol important se atribuie **dezvoltării bazei metalurgice**, premisă indispensabilă a unei industrii puternice și moderne. Producția de oțel va ajunge în 1980 la 16,6—17,3 milioane tone, la sfîrșitul cincinalului, producția de oțeluri aliate și carbon de calitate urmînd să depășească întreaga producție de oțel a țării din anul 1975. România va produce în anul 1980, 800 kg oțel pe locuitor față de 22 kg în anul 1948, întrecînd la acest indicator țări ca Italia, Franța, R.D.G., R.P. Polonă ș.a.

În corelație cu dezvoltarea ramurilor fundamentale ale industriei, în scopul satisfacerii optime a cerințelor de consum ale populației, cincinalul 1976—1980 stabilește sarcini importante pentru **creșterea industriei bunurilor de larg consum**. Acest sector este orientat spre creșterea și modernizarea producției, realizarea unei largi game sortimentale, ridicarea considerabilă a calității produselor. În acest cadru producția industriei alimentare crește într-un ritm anual de 9,2% și cea a industriei ușoare de 8,7%. Spre a răspunde optim cerințelor

populației, din indicația secretarului general al partidului au fost elaborate programe speciale pentru creșterea și diversificarea producției de bunuri alimentare, îmbrăcăminte, încălțăminte, produse electrocasnice, articole de uz gospodăresc, îmbunătățirea alimentației publice, dezvoltarea bazei materiale a comerțului. Totodată, au fost adoptate însemnate măsuri organizatorice pentru coordonarea producției bunurilor de larg consum în unitățile industriei republicane, locale și ale cooperativei.

Înfăptuirea integrală a sarcinilor actualului cincinal în domeniul industriei impune, în toate întreprinderile, măsuri ferme de natură tehnică și organizatorică pentru utilizarea deplină a capacităților de producție și valorificarea superioară a resurselor materiale, extinderea specializării și cooperării în producție, modernizarea tehnologiilor de fabricație, perfecționarea activității de aprovizionare tehnico-materială, întărirea răspunderii, ordinii și disciplinei de plan, asigurarea condițiilor pentru desfășurarea ritmică a producției.

Factorul hotărâtor al îndeplinirii cu succes a sarcinilor privind dezvoltarea și modernizarea industriei, ca de altfel a întregii economii naționale, îl reprezintă oamenii, pregătirea tehnico-profesională, politică și culturală, capacitatea lor de creație și înalta conștiință socialistă ce trebuie să-i caracterizeze. Pornind de aici, planul cuprinde sarcini deosebite referitoare la ridicarea gradului de instruire, de pregătire profesională a forței de muncă și utilizarea eficientă a acesteia.

La finele celui de al 6-lea cincinal, producția industrială va ajunge la 1 000 miliarde lei, fiind de 36 de ori mai mare decât în anul 1950. În trei decenii, România străbate astfel un drum pe care multe țări capitaliste l-au parcurs într-un timp de 2—3 ori mai mare.

Obiective principale ale dezvoltării, modernizării și sporirii eficienței economice în agricultură

AGRICULTURA, ramură de bază a economiei naționale, va evolua și ca sub semnul dinamismului, al echilibrului și modernizării. Asigurarea unei corelații judicioase între industrie și agricultură este o constantă a politicii economice promovată de partidul nostru, menită să asigure funcționarea normală a mecanismului reproducției socialiste largite, structurarea optimă a economiei naționale și accelerarea creșterii economice. Planul național unic prevede măsuri importante pentru dezvoltarea unei agriculturi moderne, intensive, de mare eficiență, capabilă să asigure satisfacerea nevoilor mereu sporite de produse agro-alimentare ale populației de materii prime pentru industrie, alte cerințe ale complexului economic național.

În acest scop sînt create condiții pentru ca **producția agricolă să crească cu 28—44% față de media anilor 1971—1975. Producția de cereale va ajunge, în condiții climatice normale, la un nivel mediu anual de 20—22 milioane tone, adică o tonă pe locuitor; cultura plantelor tehnice se va extinde, asigurînd în măsură mai mare nevoile industriei; legumicultura, pomicultura și viticultura vor cunoaște creșteri importante, care vor permite mai buna aprovizionare a populației. Ca o expresie a întăririi caracterului intensiv al agriculturii va crește ponderea zootehniei în producția agricolă, aceasta ajungînd pînă la finele cincinalului la circa 42%; în perspectivă pînă în 1990 numărul de taurine și ovine se va dubla. Firește, această creștere presupune aplicarea unor măsuri complexe pentru sporirea șeptelului, ameliorarea raselor de animale, îmbunătățirea bazei furajere.**

Accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii este susținută de eforturi însemnate în direcția **mecanizării lucrărilor agricole.** În perioada 1976—1980, agricultura va fi dotată cu 70 mii tractoare și 16,3 mii combine autopropulsate pentru cereale. Ca urmare, parcul total de tractoare va ajunge la 130 mii bucăți, ceea ce înseamnă că pe un tractor în 1980 vor reveni 76 ha față de 121 ha în 1965. Pînă în 1980 urmează să fie încheiată, în linii generale, mecanizarea lucrărilor în toate ramurile agricole.

O altă direcție pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii o constituie **chimizarea.** proces menit să contribuie, pe de o parte, la creșterea producției agricole ca urmare a îmbunătățirii fertilității, iar pe de altă parte la lichidarea pagubelor pricinuite agriculturii de diverși dăunători. Agricultură va primi în perioada 1976—1980, 11—11,5 mil. tone îngrășăminte chimice (100% substanță activă), ceea ce înseamnă că în anul 1980 se vor folosi 280 kg la un hectar de teren arabil, vii și livezi, față de 57 kg cite erau în anul 1970. Însemnate eforturi se vor depune pentru creșterea suprafețelor irigate.

Înfăptuirea obiectivelor prevăzute în planul național unic pentru modernizarea muncii în agricultură constituie un ca-

dru favorabil pentru transformarea muncilor din agricultură în variante ale producției industriale.

Congresul educației politice și al culturii socialiste despre perspectivele economico-sociale ale României în noul cincinal

PRIN înaltul său nivel teoretic și vibranta rezonanță patriotică a hotărîrilor sale, **Congresul educației politice și al culturii socialiste a adus o contribuție esențială la îmbogățirea vieții spirituale a poporului nostru, oferind noi impulsuri formării personalității omului nou.** Un loc însemnat în cadrul congresului au ocupat problemele modelării omului nou în spiritul principiilor umaniste, ale eticii și echității socialiste în strînsă legătură cu dezvoltarea economică a țării. S-a relevat cu putere faptul că **munca este factorul determinant în formarea conștiinței socialiste.** Educarea oamenilor, îndeosebi a tineretului, prin muncă și pentru muncă, presupune angajarea plenară a lor în procesul dezvoltării și modernizării economiei naționale, în desfășurarea unei activități utile societății, pentru progresul general al României.

Odată cu diversificarea și cu sporirea complexității economiei, cu desfășurarea susținută a politicii de industrializare și cu modernizarea forțelor de producție se vor produce schimbări importante în structura socială a țării. Aceste schimbări au loc pe temelia proprietății socialiste — izvorul propășirii materiale și spirituale a întregului popor. Partidul va orienta ferm activitatea spre dezvoltarea și consolidarea continuă a proprietății socialiste, indiferent de forma pe care o îmbracă. Pe o asemenea bază se va realiza adîncirea coeziunii societății socialiste, unitatea întregului popor român.

Ca efect al dezvoltării forțelor de producție și a perfecționării relațiilor de producție, a sporirii nivelului de cunoștințe și calificare al oamenilor muncii, mecanizării, automatizării și cibernetizării proceselor de producție, va avea loc dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală. De asemenea, ca urmare a urbanizării vieții satelor, sistematizării localităților rurale, se vor crea noi premise pentru diminuarea deosebirilor dintre sat și oraș, pentru creșterea nivelului general de civilizație al societății. Odată cu lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a socialismului și cu perfecționarea relațiilor de producție și sociale, partidul va acționa consecvent pentru adîncirea continuă a democrației socialiste, pentru participarea maselor de oameni ai muncii la întreaga activitate de guvernare a statului. Prin toate acestea, se va accelera procesul formării societății socialiste unitare a tuturor oamenilor muncii, avînd drept scop unic sporirea continuă a avuției naționale, ridicarea nivelului material și cultural al întregului popor.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

INTREBĂRI

1. În ce constă caracterul planului național unic de instrument pentru înfăptuirea politică a partidului?
2. Ce înseamnă o economie modernă și în ce direcții trebuie acționat pentru făurirea ei?
3. În ce constă dezvoltarea și modernizarea industriei?
4. Care sînt direcțiile principale ale dezvoltării intensive a agriculturii?
5. Care sînt perspectivele evoluției economico-sociale subliniate la Congresul educației politice și al culturii socialiste?

BIBLIOGRAFIE

- Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. Politică, București, 1975, pag. 65—142.
- Nicolae Ceaușescu: Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. Politică, 1974, partea a III-a.
- Nicolae Ceaușescu: Expunere la Congresul Consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, Ed. politică, 1976.
- Nicolae Ceaușescu: Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România, la Congresul educației politice și al culturii socialiste, Ed. Politică, 1976.
- Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la Ședința comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al dezvoltării economice și sociale a României, 1 iulie. 1976.
- Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la Consfățuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, din 6 oct. 1976. Știința nr. 10 617.
- Mai pot fi consultate: Manea Mănescu: România deceniului 8. Era Socialistă nr. 4/1976; Mihai Marinescu: Planul cincinal 1976—1980 — amplu program de dezvoltare economico-socială a României, Revista Economică, nr. 27/1976.

ELEMENTE DE TEORIA ȘI PRACTICA NEGOCIERILOR COMERCIALE

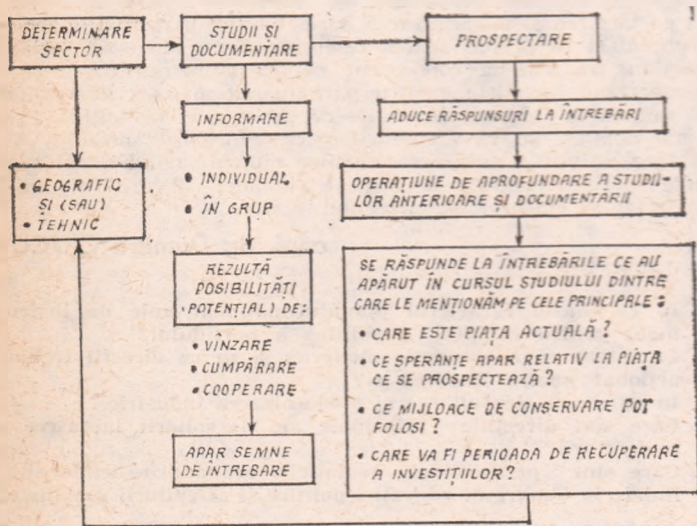
Negocierile comerciale în contextul unei noi ordini economice și politice mondiale [1]

Pregătirea negocierilor

ASA CUM AM MENȚIONAT în prima parte a articolului nostru, în procesul obiectiv al creșterii continue a participării noastre la diviziunea muncii pe plan mondial, se impune, în același timp, perfecționarea activității în domeniul comerțului exterior. În acest cadru, perfecționarea metodelor de negociere a contractelor comerciale este o cerință actuală, imperioasă ținând seama de caracterul complex al relațiilor internaționale contemporane.

O importanță deosebită o capătă **pregătirea negocierilor** contractelor comerciale, fază de care depinde ca **negocierile propriu-zise** să se încheie cu acțiuni de comerț exterior rentabile, într-un cadru de relații interstatale clar delimitate.

Pregătirea negocierilor contractelor comerciale poate avea, prin sintetizare, o schemă tip.

Schemă necesară pentru pregătirea negocierii unui contract comercial

Rezultă din schemă că ar fi necesar a nu se neglija următoarele momente:

- 1. Stabilirea sectorului geografic (și) sau tehnic** unde se preconizează a se desfășura operațiunea de comerț exterior.
- 2. Studiul pentru informare** — desfășurat întâi individual și apoi în grup de către persoane specializate pe domenii — pentru stabilirea posibilităților de vânzare, cumpărare, cooperare. Un asemenea studiu lămurește numai o parte din probleme — cele cu caracter general — și creează semne de întrebare.
- 3. Prospectarea pieței sectorului geografic (și) sau tehnic vizat**, trebuie să lămurească semnele de întrebare apărute în perioada studiului, realizând cunoașterea posibilităților de a întreprinde și a desfășura o operațiune de comerț exterior. Prospectarea unei piețe trebuie să aducă răspuns la toate întrebările la care nu se poate răspunde în timpul efectuării studiului pentru informare. Principalele întrebări (tipice) pe care trebuie să le clarifice prospectarea sînt de asemenea menționate în schema noastră.

a) Care sînt dimensiunile pieței existente și (sau) previzibile pentru produsul sau produsele destinate tranzacției? b) Care sînt speranțele de a vinde, coopera, cumpăra — de ce calități, ce cantități? c) Ce mijloace sînt necesare pentru conservarea pieței pe termene mai îndelungate? Acestea pot fi mijloace de producție, financiare, umane, pot fi resurse, stocuri existente — definirea lor se cere a fi foarte clară pentru a putea determina cheltuielile necesare și posibilitățile de recuperare a acestora d) Perioada de recuperare a investițiilor. Este necesară cunoașterea **perioadei de recuperare** a fondurilor investite, ca durată și sînt utile comparațiile referitoare la investiții similare.

Rezultatul acestor cercetări trebuie să aducă variante din care să poată fi selecționată cea optimă — varianta care să permită o operațiune de comerț controlabilă și rentabilă, pentru a putea fi inclusă în planul de comerț exterior. De asemenea, pentru realizarea desfășurării operațiunii de comerț exterior există cerința existenței: **1. PLANULUI DE NEGOCIERE. 2. PROGRAMULUI DE NEGOCIERE. 3. BUGETULUI TRANZACȚIEI. 4. CALENDARULUI NEGOCIERII.**

1. PLANUL DE NEGOCIERE

ÎN CADRUL PLANULUI DE PREGĂTIRE în vederea negocierilor se cuprind toate elementele necesare și acțiunile pe etape pentru desfășurarea unei negocieri inclusiv sistemul de ofertare, analiza tehnico-economică a tranzacțiilor comerciale și argumentarea necesară în vederea obținerii autorizațiilor pentru derularea importurilor ce se prevăd.

Schematic, conținutul planului de pregătire în vederea negocierilor poate fi sintetizat în desfășurarea cronologică astfel:

- a) Definierea, descrierea, susținerea obiectului negocierii** ca urmare a confirmărilor obținute prin studiu și prospectare.
- b) Obiectivele maxime și minime** ale negocierii ca urmare a cadrului general politic internațional și a politicii partidului și statului.
- c) Modul și pozițiile de tratare** — desfășurate pe momente de interes reciproc din punctul de vedere al ambilor parteneri și, de asemenea, pe momente de divergență al acestora;
- d) Posibilitățile inițiale**: variante de ofertă în negociere; variante de formulări; argumente; contraargumente.
- e) Cadrul jurisdicțional**: al partenerului; propriu; internațional; posibilități de compromis; comun potențial; comun real cu descrierea limitelor.
- f) Obligații, responsabilități** ale echipei de negociere în totalitate și individual.
- g) Corelații posibile** ale intereselor comune sau divergente ale partenerilor de tranzacții — privite cît se poate de obiectiv.

2. PROGRAMUL DE NEGOCIERE

EXISTENȚA PLANULUI de negociere face posibilă întocmirea în continuare a programului de negociere. Programul de negociere trebuie să cuprindă comentariul elementelor contextului negocierii, definirea pozițiilor prezumate ale partenerilor, luînd în considerare faptul că:

- ambele părți (sau toate) au interese comune sau conflictuale și este deci necesară o definire clară de către negociatori a acestor interese pentru fiecare partener;
- ambele părți (sau toate) au priorități diferite și este deci necesară o definire clară de către negociatori a acestor interese pentru fiecare partener;
- procesul de negociere constă în rezolvarea variatelor aspecte ale pretențiilor partenerilor ceea ce face necesară dispunerea aspectelor în cadrul filierei de interes a fiecărui participant.

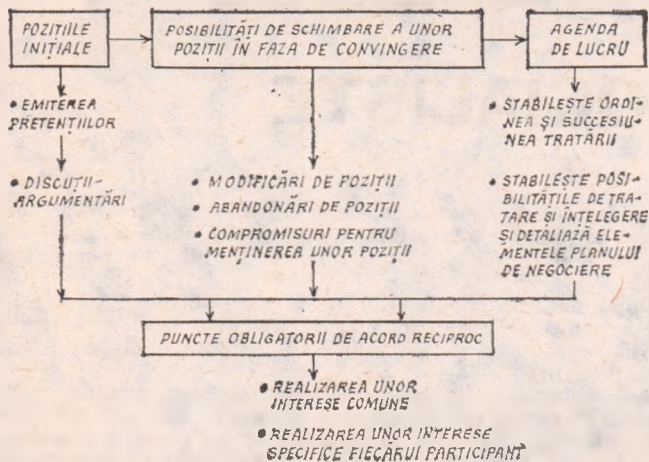
Programul de negociere trebuie, în concluzie, să cuprindă pe baza planului de negociere, o succesiune a desfășurării ne-

TEORII-IDEI

gocierii care să poată fi apoi transpusă pe agenda negocierii și în calendarul negocierii, urmînd ca apoi să se discute și să se definitiveze modelul logic de negociere în desfășurare și cînd este posibil să se și simuleze negocierea, pentru buna stabilire a variantelor posibilităților de desfășurare și implicațiilor de tratare.

Modelul de negociere este în dependență de succesiunea necesară, specifică fiecărei negocieri și nu se pot da rețete, se pot însă enumera elementele comune proceselor de negociere, ca de exemplu: emiterea pretențiilor, modificarea posibilă a lor în mod reciproc, retragerea unora dintre pretenții, soluții pentru rezolvarea unor pretenții, posibilitățile de acord comun, căi de acceptare (prin compromis, prin influență).

Considerăm că o schemă a programului de negociere ar putea fi:

Schemă a programului de negociere

Există păreri unanim acceptate de către negociatorii experimentați că negocierile trebuie să dispună de o agendă de lucru, care înscrie problemele ce formează obiectul negocierilor și se stabilește prin comun acord. Agenda de lucru este parte integrantă a programului de negociere, ea trebuie să exprime clar posibilitățile de tratare și înțelegere, detaliind elementele planului de negociere.

În agendă trebuie fixat dacă tratarea se face succesiv sau concomitent.

● Tratarea succesivă, reprezintă un sistem de abordare — punct cu punct — a problemelor și luarea deciziilor de finalizare a rezolvării la fiecare punct.

● Tratarea concomitentă impune să nu se ia nici o decizie pînă nu se discută toate problemele de afaceri înscrise în agenda de lucru. Există și posibilitatea unui sistem combinat de tratare — respectiv tratarea succesivă cu finalizare concomitentă, care reprezintă de obicei o tactică a vânzătorilor.

La întocmirea agendei de lucru trebuie să se țină seama și de faptul că pozițiile participanților la tratative sînt definite de: locul și importanța produselor destinate tranzacției date, în cadrul schimburilor internaționale, scopurile negocierii, gradul de dependență și spiritul de cooperare, de interesele (care pot fi comune, sau diferite, inițial) negociatorilor, posibilitățile inițiale de realizare a încrederii reciproce, posibilitățile de adaptare a unei atitudini mai flexibile, posibilitățile purtării unor discuții neoficiale, posibilitatea de explorare a alternativelor de cerere și ofertă, posibilitățile de obținere și acordare a unor concesi, elementele de contra-oferte ale părților, finalizarea tranzacției prin aranjament temporar sau de durată etc.

Agenda de lucru cuprinde schema detaliată a desfășurării tranzacției.

3. BUGETUL TRANZACȚIEI

BUGETUL TRANZACȚIEI cuprinde în mod obișnuit două capitole mari:

- Bugetul delegației
- Bugetul operațiunii comerciale.

Acest buget al tranzacției nu trebuie să neglijeze nici un element de eficiență a tranzacției, astfel încît să se poată obține un rezultat rentabil și o acțiune recapitulabilă.

4. CALENDARUL NEGOCIERII

CALENDARUL NEGOCIERII se întocmește punct cu punct pe zile și ore pentru a se stabili desfășurarea amănunțită a tratativelor, pauzelor, vizitelor, timpului liber, pentru a se ști anticipat care este timpul de discuție, de reflexie și odihnă pe care scotează negociatorii.

În cadrul calendarului negocierii se întocmește „agenda de

discuții” sau orarul negocierii care cuprinde programarea pe ore a întîlnirilor participanților la negociere cu specificarea subiectului discuțiilor ce se preconizează.

Depășind acest moment de pregătire, trebuie să se determine sistemul de ofertare, să întrunească analiza tehnico-economică a tranzacțiilor comerciale și să se obțină de la caz la caz autorizarea importului sau exportului în cauză.

5. ECHIPA DE NEGOCIERE

O ACȚIUNE bună include efectul unei temeinice pregătiri, o echipă de negociere bună presupune o complexă pregătire individuală și colectivă a membrilor săi care în strînsă conlucrare să formeze un organism de lucru viu, cu toate calitățile utile tranzacției sau tipului de tranzacții ce se preconizează pe o anumită piață.

Apare necesitatea ca înainte de discutarea și definitivării punctelor de vedere ce urmează a se prezenta în cadrul negocierii și înainte de a se definitiva planul de negociere, echipa de negociere să revadă principiile generale de negociere, pe care le vom menționa pe scurt în cele ce urmează.

1. Participanții la negociere trebuie să accepte și să recunoască reciproc existența unor metode și unor forme de soluționare a problemelor pe calea **înțelegerii reciproce și avantajului reciproc**.

2. Conlucrarea între participanți trebuie să fie **echitabilă**, fără a exista priorități cucerite pe principiul favorizării celui mai puternic.

3. Armonizarea intereselor între părți se realizează numai prin apreciere reciprocă **pe baza egalității în drepturi a partenerilor și a promovării spiritului de cooperare**.

4. **Respectarea înțelegerilor** conform textelor convenite și efectuarea de modificări numai pe baza acordului reciproc.

5. Cunoașterea de către negociatori a teoriilor și practicilor de negociere folosite în tratative similare în cadrul evoluției comerțului internațional.

Rolul și calitățile necesare negociatorilor

DESFĂȘURAREA modernă a dialogului de negociere în contextul stabilirii cadrului tratativelor comerciale la nivelul guvernelor dă ocazia unor interpretări diferite a rolului negociatorilor specializați și deci a necesității existenței unei specializări în desfășurarea procesului de negociere.

Persoana și personalitatea negociatorului rămîne un element de mare importanță la toate nivelele de reprezentare pentru realizarea unor înțelegeri sau contracte viabile între părți.

Negociatorul trebuie să reușească să-și reprezinte pentru sine nu numai poziția și modul de abordare al partenerului cu care negociază, ci mai ales motivele care îl determină să adopte o anumită poziție.

Desfășurarea relațiilor comerciale pe plan bilateral sau multilateral, face necesară existența unor negociatori bine pregătiți, care să fie preocupați permanent de perfecționarea cunoștințelor proprii de specialitate, pentru a participa activ la încheierea unor înțelegeri reciproce avantajoase.

Reușita în negocieri depinde de mulți factori de influență directă sau indirectă printre care în mod cert și de buna pregătire și de calitățile personale, proprii ale negociatorilor, (de structura lor psihică și de educația anterioară momentului specializării în domeniul negocierilor), sau dobîndite în mod conștient și perseverent, pentru a deveni buni negociatori.

Delimitînd în mai multe categorii calitățile negociatorilor în ideea că studiul negocierilor este o îndeletnicire teoretică cu aplicații practice și în același timp considerînd la valoarea reală faptul că mărirea supleței negocierilor poate aduce avantaje reale de ordin politic și material pentru dezvoltarea economică și pentru progresul general, le menționăm pe cele considerate ca specific dezirabile. Astfel, în ordinea importanței: simțul oportunității și al răspunderii, răbdarea, calmul, stăpînirea de sine, perseverența, curajul și imaginația, fermitatea, spiritul de cooperare, spiritul de acomodare și abilitate de alegere a momentelor propice de acțiune, capacitatea de a se adapta personalității partenerului și de a ține seama de vederile și înclinările acestuia.

Considerînd negocierea comercială ca acțiune a negociatorilor, în slujba realizării unor tranzacții eficiente și reciproc avantajoase — deci acțiune ce trebuie să obțină ca rezultat „eficiența”, considerăm a nu fi de prisos să menționăm că obținerea unui efect maxim cu un anume efort nu se poate realiza decît rațional, printr-o bună pregătire a negociatorilor și ținînd seama că aforismul lui Aristotel, „ceea ce urmează să facem după ce am învățat, învățăm să facem făcînd”, este permanent actual.

drd. Ioana ERDÖS DUMITRESCU

ECOLOGIA ȘI MECANISMUL ECONOMIEI SOCIALISTE

Sistemul informațional și de control privind starea calitativă a mediului

O PLANIFICARE și dirijare eficientă a protecției mediului înconjurător se poate realiza numai în condițiile unui sistem informațional și de control bine organizat și operativ, care să oglindească în timp și spațiu evoluția stării calitative a tuturor factorilor de mediu (aer, sol, subsol, apă, păduri, localități și biosferă), gradul lor de degradare, concentrația poluării pe teritorii și pe factori poluanți, precum și efectele acestora asupra condițiilor de viață ale populației și asupra economiei.

În România sistemul informațional și de control se realizează folosind o rețea relativ extinsă de canale cum sint: raportările statistice periodice, analizele și controalele bianuale efectuate de comisiile județene pentru protecția mediului înconjurător, studiile și cercetările sistematice pe care le fac institutele de cercetări medicale, de biologie, agricole etc. activitatea sistemului național de supraveghere a mediului înconjurător, sistemul de norme și standarde privind limitele maxime ale cantităților sau concentrațiilor de substanțe poluante în mediu (aer, apă, alimente etc.), precum și normele tehnice privind manipularea, transportul și utilizarea unor produse sau substanțe care pot provoca poluarea mediului (de exemplu, combustibili nucleari, substanțe chimice, toxice și altele). Firește, această rețea sau elementele sale sint susceptibile de perfecționări și adaptări la noile condiții caracteristice prin exigențe sporite impuse de necesitatea utilizării unor mijloace tehnice moderne de mare randament și mare precizie, înlăturarea sau anihilarea factorilor nocivi care își sporesc virulența asupra mediului, precum și de necesitatea de a dispune de informări mai analitice, mai cuprinzătoare și mai operative, inclusiv cele pentru monitoring (avertizare).

Unul din canalele importante care pot fi folosite într-o măsură crescândă este acela oferit de indicatori statistici prin sistemul rapoartelor periodice. În prezent, există în sistemul de raportări statistice periodice (trimestrial, semestrial sau anual) diferiți indicatori care pot caracteriza evoluția stării calitative a unor factori de mediu sau gradul de poluare. Totuși, în actuala fază, sistemul de indicatori statistici privind protecția mediului înconjurător este nesatisfăcător întrucât în ce privește sistematizarea și aria lor de cuprindere, aceștia nereușind să oglindească nici multitudinea aspectelor din teren și nefiind nici destul de reprezentativi.

Statisticienii din țara noastră sint preocupați de perfecționarea sistemului actual de indicatori mai ales printr-o lărgire a listei, o mai bună sistematizare a acestora și, bineînțeles, prin căutarea și adoptarea unor definiții și calcule riguroase care să asigure o interpretare și exprimare corectă a fenomenului și să aibă o mai mare putere de reprezentativitate. Problemele cele mai dificile se referă întrucât la exprimarea calității factorilor de mediu, precum și a evoluției concentrațiilor de impurificatori în factorii de mediu (poluarea aerului, poluarea apei,

pesticide, substanțe toxice ș.a.), clasificarea acestora după gradul de poluare, suprafețele de teren și lungimea apelor afectate de suprafețele poluante, peste gradul de concentrație admis.

După natura fenomenului reflectat, indicatorii cuprinși în sistem pot fi concepuți ca mărimi agregate sau ca mărimi pe unități separate și pe porțiuni sau distanțe de teren față de sursa poluantă.

De asemenea, lista de indicatori statistici privind mediul înconjurător trebuie completată cu date privind gradul de dotare cu aparate de monitoring și de control a poluării, precum și cu echipamente, utilaje și instalații antipoluante existente în funcțiune. Pentru perfecționarea sistemului de indicatori statistici din România există o colaborare cu organele statistice din țările socialiste europene membre C.A.E.R., precum și cu alte țări europene cu experiență în acest domeniu.

Un alt canal important al sistemului informațional și de control folosit în România cu începere din anul 1975 îl reprezintă activitatea comisiilor județene de protecție a mediului înconjurător de a urmări și analiza modul în care organizațiile socialiste — care își desfășoară activitatea pe raza teritorial-administrativă a județelor — realizează sarcinile ce le revin cu privire la protecția mediului în conformitate cu reglementările juridice în vigoare. În acest sens, echipele de control alcătuite din membrii comisiei județene de protecție a mediului, din reprezentanți ai Oficiului de gospodărire a apelor și ai Inspecției sanitare de stat județene își desfășoară analizele și controalele semestrial sau mai des atunci cînd este necesar, avînd în vedere în principal următoarele probleme: realizarea investițiilor prevăzute în planul de stat pentru protecția mediului; principalele surse de poluare a aerului și gradul de dotare cu instalații antipoluante precum și modul lor de funcționare, dotarea cu instalații de epurare a apelor uzate (număr, capacitate, mod de funcționare) și indicatorii ce caracterizează gradul de poluare a apelor (PH, consum de oxigen biologic, suspensii, substanțe toxice, germeni patologici), precum și calitatea apelor receptorilor naturali (riuri), care traversează sau sint la granița județului; starea solului — terenuri degradate prin erodare, decopertare, sărăturare, poluare nefolosite — cu specificarea cauzelor de degradare și suprafața degradată; protecția florei, faunei, a rezervațiilor naturale și a monumentelor naturii, starea lor de degradare și sursa degradării; protecția așezărilor umane în care se au în vedere pentru centrele urbane, deșeurile solide menajere, zgomotele (nivel și surse principale), spații verzi.

Rezultatele obținute în urma analizelor și controalelor efectuate sint consemnate în rapoarte care au o metodologie unică pe toată țara. Aceste rapoarte se trimit spre informare Consiliului național pentru protecția mediului înconjurător.

Un element important al sistemului informațional și de control îl constituie studiile și cercetările sistematice ale rețelei de cercetare.

Problemele privind evoluția calitativă a factorilor de mediu, efectele nocive ale poluanților asupra stării de sănătate a populației și asupra animalelor și plantelor, precum și căile și mijloacele privind înlăturarea poluării și degradării factorilor

de mediu însă nu sînt suficient cunoscute și clarificate pentru a putea fi preluate, în întregime, de activitatea rutinieră a specialiștilor. Majoritatea datelor și informațiilor nu sînt încă suficient prelucrate, iar în multe domenii încă lipsesc aparatele de măsură și control automate care să ofere o masă de informații suficiente pentru a forma materialul necesar efectuării unei juste analize pe baza căreia să se poată trage o seamă de concluzii. Tocmai de aceea, multe din problemele menționate constituie încă subiecte de cercetare în diferite unități economice și sociale, în diferite institute de cercetări biologice, de sănătate publică, de protecția plantelor, institute veterinare ș.a.

La baza unui sistem informațional și de control eficient, operativ și cuprinzător trebuie să stea sistemul național de supraveghere a calității mediului înconjurător. Fără o supraveghere sistematică a calității factorilor de mediu nu se poate realiza o politică națională eficientă de protecție a mediului înconjurător. De aceea, în România au fost luate măsuri de a se crea o serie de centre și stații de supraveghere a calității apelor și aerului în unele centre urbane și zone cu industrie care se caracterizează printr-un grad mai ridicat de poluare. De asemenea, unele stații din cadrul sistemului național fac parte din rețeaua internațională de supraveghere a mediului, furnizînd acesteia, în mod curent, informațiile necesare. Toate acestea nu le putem considera decît un început. Problema este de a extinde și perfecționa sistemul actual de supraveghere. La baza acestor acțiuni de mare amploare vor sta studiile care se află în curs de elaborare, cuprinzînd principalii factori de mediu, precum și însemnate eforturi financiare și organizatorice.

Totodată, pentru realizarea sistemului național de supraveghere ne bucurăm de sprijinul tehnico-științific și financiar din partea organelor specializate ale O.N.U. (U.N. Environment Program).

Mediul înconjurător nu se află într-o stare absolut pură. În cele mai frecvente cazuri se găsește în aer, în apă, pe sol, o serie de substanțe sau particule provenite fie din surse naturale, fie din cele ale activității umane care, la un moment dat, devin dăunătoare pentru viața umană, animală sau vegetală, numai dacă se depășesc anumite cote de concentrație a acestor substanțe sau anumite cantități de depuneri de reziduuri pe unitatea de suprafață. De aceea, pentru ca activitatea umană să nu contribuie la depășirea concentrațiilor de substanțe poluante peste care acestea ar putea să provoace daune factorilor de mediu și ecosistemelor, s-a ajuns la necesității elaborării standardelor și maxime ale substanțelor pentru gului sistem de planific

de referință. În urma studiilor au fost elaborate concentrațiile de referențe pentru diferite categorii de activități umane. Prin aceste standarde a fost aprobată politica motului în dezvoltare. De asemenea, au fost elaborate standardele pentru gazele uzate, epurarea apelor uzate, adopta în funcție de condițiile.

Comparînd România se poate vedea că la stabilirea standardelor s-a luat în mod special în considerare și animalele domestice și forțului popular.

Pe măsură ce se dezvoltă activitatea poluante și activitatea organelor tehnologice și prin modificarea condițiilor.

În acest context se referă la creșterea mai mare de activități elaborate pe diferite moduri precum și în vederea luării în considerare a oricărui necesitate.

fundamentale favorabile nu numai pentru perfecționarea și completarea listei sistemului actual de norme, ci și pentru încadrarea în limita maximă a actualelor norme în vigoare.

Extinderea relațiilor de cooperare internațională în domeniul protecției mediului înconjurător

ÎN PROGRAMELE de dezvoltare economică și socială a României, un loc important îl ocupă extinderea relațiilor dintre toate statele lumii pe baza principiilor respectării suveranității naționale și integrității teritoriale, a neamestecului în treburile interne, a avantajului reciproc. Aplicînd orientările stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, țara noastră pune în centrul politicii sale externe dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare pe multiple planuri cu toate țările socialiste, dezvoltă relațiile bilaterale cu statele din Asia, Africa, America Latină, cu toate țările în curs de dezvoltare, lărgeste relațiile cu celelalte state ale lumii în spiritul principiilor coexistenței pașnice.

Unul din domeniile cele mai vaste, mai necesare și mai fertile de cooperare internațională îl constituie cel privind protecția mediului înconjurător. Într-adevăr, protecția mediului reprezintă astăzi o condiție esențială a progresului și a bunei stări a tuturor națiunilor. De aceea, România participă în mod efektiv, datorită Organizației Națiunilor Unite și a organismelor sale specializate, la implementarea programelor de cooperare internațională care au ca obiective fundamentale unirea eforturilor tuturor națiunilor planetei noastre de împiedicare a poluării, de conservare nealterată a mediului înconjurător, asigurînd astfel condiții favorabile de dezvoltare economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare, condiții de viață corespunzătoare tuturor popoarelor, atît în prezent cît și în viitor.

Problemele mediului înconjurător sînt prezente nu numai la nivel național, ci într-o măsură sporită și la nivel internațional. Totodată, așa cum este pusă în evidență în cadrul preocupărilor O.N.U. în general și, în mod special, în cadrul programului O.N.U. pentru mediu, în prezent și în viitor.

ÎN ULTIMII ANI în știința economică mondială s-a creat o situație sui-generis. Pe de o parte, după o mare răspindire a modului de gândire matematic și o largă proliferare a diferitelor moduri de aplicare a instrumentelor matematice pentru calcule practice, au apărut fenomene de oboseală și de deziluzie. Cercetători de mare reputație, care au practicat multă vreme interpretarea matematică a fenomenului economic, au început să-și manifeste într-un mod mai mult sau mai puțin categoric, uneori în lucrări de mare răsunset, profunză dezamăgire față de instrumentul matematic (privit fie ca purtător de gândire teoretică, fie ca unealtă de investigare a datelor realității).

Printre cei care, după ce au adus contribuții însemnate la crearea și rafinarea unor instrumente matematice care s-au bucurat de un mare succes în fața economiștilor cu înțelegere față de abordarea matematică, au abandonat într-un fel sau altul acest mod de cercetare, se numără învățați de talia profesorului Georgescu-Roegen, ale cărui opinii au fost expuse recent în paginile revistei noastre. Cititorilor revistei le este cunoscută și lucrarea lui Janos Kornai „Anti-Equilibrium”, în care economistul maghiar se distanțează de teoria echilibrului general și de toate modelele care decurg din ea pe motivul că acestea nu oferă nimic sau aproape nimic acțiunii economice practice. Kornai a început chiar să investigheze probleme de comportament economic. Trebuie menționat și faptul că ideea generală de echilibru, atât de populară în întreaga

OPTIMUL DIN NOU ÎN DISCUȚIE

Ilya Prigogine, care a demonstrat că fenomenele evolutive, indiferent în ce domenii ar avea loc, se produc la o oarecare distanță de starea de echilibru. Prigogine a creat conceptul de structuri disipative, concept care a intrat în circulația științifică și a fost însușit de unii economiști.

Pe de altă parte, strădania economiștilor matematicieni continuă netulburată de „accidentele” amintite și în ciuda argumentelor aduse de autorii din categoria celor amintiți mai sus. În raționamentul economic sînt antrenate noi discipline matematice, iar cele cu stagiu mai îndelungat sînt elaborate în continuare. În ultimii ani, de pildă, s-au înmulțit studiile de interpretare a creșterii economice cu ajutorul unor raționamente derivind din calculul variațional, cum este teoria proceselor optimale (Pontriaghin), sau programarea dinamică (Bell), care au făcut, tot recent, o carieră strălucită în domenii avansate ale tehnicii. Aplicarea

presupune cunoștințe matematice foarte avansate, de regulă o pregătire matematică specială.

De unde această nouă frământare teoretică? Explicația trebuie căutată în faptul că, odată cu dezvoltarea gândirii economice matematice și odată cu progresul planificării s-a conturat tot mai limpede concepția că economia este un sistem extrem de complex și că simplificările la care obligă raționamentul matematic în formele la care s-a ajuns în prezent sînt exagerate, în sensul că prin simplificarea matematică putem foarte ușor să scăpăm din vedere factori esențiali tocmai pentru problema pe care încercăm s-o rezolvăm, de pildă comportamentul uman sau progresul tehnic.

În această situație discuția deschisă de revista sovietică **EKONOMIKA I MATEMATICESKIE METODI** cu privire la teoria matematică a optimului¹⁾ corespunde unei nevoi resimțite de cercuiri largi de economiști. Primii doi participanți la această confruntare de opinii sînt reprezentanți de frunte ai școlii economico-matematică sovietice care, după cum se știe, a cunoscut o dezvoltare foarte rapidă în ultimii cincisprezece — douăzeci de ani, deși fiecare dintre ei reprezintă curente de opinie diferite în cadrul acestei școli. Este vorba de K. K. Valtuh și N. I. Petrakov. Amîndoi s-au afirmat cu lucrări temeinice, primul în domeniul teoriei utilității în socialism, iar al doilea prin interesante considerații privind interpretarea cibernetică a fenomenului economic.

1) Nr. 5, 1976.

lucritorii. Acest nu-
neschimbat în in-
lă cuprinsă între
'0. Constanța nu-
ntatori ar putea
, la baza expli-
descreșcînd al
rcetare și dez-
dacă complexi-
crește, trebuie
lvitate de cer-
care nu reali-

autorul a iden-
de invenții
în construc-
americane. Ele
edie la 800 pe
minind constan-
ța dintre 1921
tre contrastează
numărul total
date, care în
i la zeci de mii

ătății

În mai 1976
NOMIQUE este
gime problemele
ocrotirii să-
ură cu acestea,
remarcă în arti-
că este pentru
o revistă econo-
onsacră un vo-
emelor sănătății.
astă remarcă

Valtuh pune dificultățile pe care le întâmpină în prezent teoria matematică a optimului economic în legătură, în primul rând, cu acțiunea progresului tehnic și cu „necesitatea de restructurare a întregului sistem al activității economice” în U.R.S.S. „în vederea intensificării producției pe baza revoluției științifice și tehnice”. Din această cauză, spune Valtuh, teoria optimului trebuie să fie o teorie a dezvoltării și funcționării economiei în ansamblul său. Baza ei adecvată nu poate fi decât un sistem de modele socio-economice optimizante cu progres tehnic endogen. Aceasta, pentru că „dezvoltarea economiei socialiste se bazează pe un progres tehnic continuu, ceea ce generează mereu în mod sistematic, continuu, posibilitatea adoptării unor decizii economice în mai multe variante”. Totodată, este binecunoscut faptul că „progresul tehnic este un factor care scoate economia din orice stare de echilibru atinsă”. Iată de ce, după părerea cercetătorului din Novosibirsk, trebuie depășită concepția unilaterală, larg răspândită, care pune în centrul raționamentelor economice echilibrul, ceea ce implică, în mod inevitabil, considerarea progresului tehnic ca pe un factor exogen. Economia reală este însă un fenomen afectat de tendințe contrarii: atât de tendințe spre echilibru, cât și de tendințe care îl îndepărtează de echilibru. Ea trebuie optimizată ca atare.

În opinia lui Valtuh, concepția optimului, eliberată de ideea echilibrului, este strins legată de interpretarea lui probabilistică. Numai când se trece de la modele strict deterministe la modele probabiliste, se modifică legătura dintre

optim și rezervele de resurse. În modelele deterministe rezervele sint, după părerea autorului, o consecință a echilibrării incomplete între resursele date și structura planului optim. În modelele probabilistice rezerva este o însușire necesară a optimizării ca atare.

Una din problemele cele mai interesante puse în discuție de Petrakov este cea privind gradul de determinare a proceselor descrise de modelele economice și problema autenticității informației care circulă între obiectul condus și blocul de comandă. Cu cât sistemul este mai complex, cu atât această problemă devine mai actuală. Petrakov susține că, pe măsură ce fluxurile de informație devin mai complicate, se pierde univocitatea riguroasă a răspunsurilor la semnalele de comandă. Semnalele ele însele nu apar ca cerințe strict determinate față de sistem și față de elementele sale. Autorul precizează că nedeterminarea unui sistem cu conducere centralizată nu este identică prin conținutul său cu caracterul spontan al evoluției proceselor economice. Caracterul spontan este opus conducerii conștiente, planificate. Dar existența unor activități conștiente, finalizate, de conducere a economiei, nu echivalează cu o determinare rigidă a proceselor din interiorul sistemului.

După Petrakov, informația nouă este combustibilul care alimentează evoluția sistemului. Într-un sistem evolutiv trebuie să existe o sursă interioară de generare a informației noi. În condițiile unui progres tehnic rapid creșterea informației social-economice se manifestă prin apariția de noi idei

științifice și tehnice și prin incorporarea lor în produse noi. În principiu, acest procedeu are un caracter probabilistic. Creșterea fluxului de informație accentuează nedeterminarea sistemului economic.

Așadar, deși abordează problema funcționării și evoluției optime a economiei socialiste din puncte de vedere diferite, se constată la cei doi autori o comunitate de păreri caracterizată prin ideea că economia este un sistem mare, afectat de incertitudine, generată de progresul tehnic, și că, prin urmare, trebuie căutate noi moduri de abordare a problemei optimizării economiei socialiste.

Economia este un sistem complex. Este mare tentația de a considera acest cuvânt drept o frunză de viță pentru a acoperi ignoranța noastră, a economiștilor, cu privire la obiectul nostru de studiu. Dar acest cuvânt are un sens diferit în funcție de gradul nostru de informare. Pe măsură ce acumulăm fapte și metode de tratare a acestora, acest cuvânt jenant capătă sensuri tot mai profunde. Probabil, că de unul singur, nimeni nu va reuși să epuizeze toate aspectele complexității. De aceea, abordarea de către mulți cercetători, din puncte de vedere diferite, a aceluiași obiect nu poate fi decât binevenită. Din acest punct de vedere discuția lansată de revista „Ekonomika i matematicheskie metodi” este o sursă de îmbogățire a informației moderne cu privire la noi moduri de abordare a complexității.

Ihor LEMNIJ

se justifică studiile consacrate evoluției sistemelor de ocrotire a sănătății, studii în care se urmărește în primul rând corelația dintre evoluția sistemelor de finanțare a ocrotirii sănătății și eficiența ei. În continuare J.B.J. consideră că una dintre problemele centrale ale economiei sănătății este urmărirea relației dintre sănătate — mediul înconjurător și consumul medical. Autorul consideră că, în ciuda dificultăților de cercetare a acestei relații (determinate în mare măsură de dificultățile tehnice de a aborda sub aspect economic o astfel de problemă, cum și de faptul că încă nu sint suficiente de extinse colaborările dintre medici și economiști), modelările parțiale ce au putut fi efectuate demonstrează creșterea preocupărilor în activitățile curative. J.B.J. consideră că „logica” acestei creșteri trebuie căutată în factori de ordin profesional și social.

Simpozion

● La sfârșitul săptămânii trecute la Iași a avut loc un simpozion național pe tema „Folosirea optimă a resurselor. analiza căilor de sporire a productivității muncii și a rentabilității

în unitățile economice”, organizat de Facultatea de științe economice din cadrul Universității „Al. I. Cuza”, în colaborare cu Academia de studii economice din București și facultățile de științe economice din Cluj-Napoca și Timișoara. După cuvântul de deschidere rostit de prof. dr. Mihai Todosia, rectorul universității ieșene, cadre didactice, cercetători științifici, sociologi, lucrători din întreprinderi au prezentat un mare număr de comunicări științifice. În lumina sarcinilor trasate de partid cu privire la creșterea contribuției cercetării științifice din învățământ la rezolvarea unor probleme ale teoriei și practicii economice și reflectând un contact nemijlocit cu unitățile de producție, în comunicări au fost analizate, sub multiple aspecte, problemele complexe ale optimizării procesului de utilizare a resurselor materiale, s-au făcut propuneri concrete și au fost elaborate soluții pentru ridicarea pe un plan superior a gradului de folosire a potențialului material și uman al economiei.

Lucrările simpozionului s-au

desfășurat pe cinci secțiuni: sistemul informațional-contabil și folosirea optimă a resurselor; economia ramurilor și folosirea optimă a resurselor; economia întreprinderilor și folosirea optimă a resurselor; finanțele întreprinderii și folosirea optimă a resurselor; folosirea optimă a forței de muncă în întreprinderi și ramuri. În cadrul simpozionului s-au ținut și două mese rotunde pe tema „Probleme ale integrării cercetării științifice a cadrelor didactice cu producția pe bază de contracte și convenții”, respectiv „Probleme ale metodologiei de analiză a activității economice a întreprinderilor”.

Încercări de definire a inflației actuale

● Institutul de pregătire a cadrelor de pe lingă Banca Franței publică în culegerea L'inflation et les agents économiques (Inflația și agenții economici) luările de cuvânt ale unor personalități din domeniul teoriei și practicii economice în cadrul unei dezbateri organizate pe tema inflației, a cauzelor ei și modalităților de a o combate.

FIȘE

Subtemele dezbaterii au fost: inflația și consumatorii; inflația și întreprinderile; inflația și sistemul bancar; inflația și statul. Ședința plenară a fost prezidată de B. Clappier, guvernatorul Băncii Franței.

S-a încercat o precizare a termenului actual de inflație. Se consideră că inflația actuală evidențiază un dezechilibru flagrant între ofertă și cerere. Ea este astăzi altceva decât o emisie excesivă de semne monetare. Fenomenul nu ar avea nimic comun cu ceea ce s-a numit inflație după cel de-al doilea război mondial. Ea nu exprimă penuria de valori de întrebuințare caracteristică anilor 1945-1950, perioadei de după războiul din Coreea, sau crizei canalului de Suez din 1956-1957. Inflația nu ar reprezenta astăzi un fenomen trecător, de criză, ci o stare generală care persistă și care „exprimă un dezechilibru între voința națională de a investi și voința de a economisi”.

ÎN PROCESUL de amplificare și adâncire a cercetărilor științifice — fenomen specific lumii contemporane — un loc important îl ocupă și cercetările privind viitorul. Într-adevăr, categoria acestor cercetări — și corespunzător și a lucrărilor în care sînt consemnate — se înscrie între cele ce au cunoscut și cunosc una din cele mai accelerate evoluții, cu oalură exponențială. Concomitent cu o atare dinamică, evoluția acestor cercetări este un exemplu de proliferare în dublu sens: atât multidisciplinară, cit și interdisciplinară.

Într-un atare climat creator, în mod firesc au loc și reuniuni internaționale, în cadrul cărora cei interesați în problematică fac schimb de experiență, confruntă puncte de vedere teoretice și metodologice, prezintă rezultatele investigațiilor etc. O astfel de manifestare — cea de a III-a Conferință mondială de cercetare a viitorului — a avut loc în 1972 la București, dezbaterile și, într-un anumit sens, rezultatele căreia formează conținutul lucrării de care ne ocupăm*). Într-un volum de peste 400 pagini — prin grija și efortul Editurii Politice — sînt consemnate manifestările științifice ce au avut loc cu acest prilej. Volumul cuprinde 4 părți: prima, în care sînt publicate mesajele și cuvintele de salut — Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, mesajul secretarului general al O.N.U. Kurt Waldheim și Cuvîntul de salut al reprezentantului directorului general al U.N.E.S.C.O. — directorul general adjunct Mandi Elmandjora și al președintelui Comitetului mondial permanent de cercetare a viitorului, prof. Bertrand de Jouvenel; în partea a doua, comunicările științifice; în partea a treia, interviurile onora din participanți; în partea a patra, Declarația Conferinței mondiale de cercetare a viitorului. Apreciez că lucrarea reușește, așa cum pe drept cuvînt afirmă și tov. M. Botez și M. Ioanid, care au efectuat selectarea textelor, controlul științific și coordonarea volumului. „Să ofere o imagine cit mai obiectivă a diverselor puncte de vedere teoretice și metodologice“. Într-adevăr volumul ne asigură o imagine relativ cuprinzătoare a preocupărilor actuale din acest domeniu al cunoașterii umane. Cînd spunea preocupări actuale, înțelegem o arie foarte largă în care sînt prezente probleme teoretice și metodologice, care au ca obiect viitorul omului, al naturii, al societății, al științei și tehnologiei, al forțelor de producție, al mediului ambiant — atît al celui construit de om cit și al celui natural etc. —, multiple și variate sondaje prospective, încercări de a prefigura dezvoltarea socială, tehnică, științifică, culturală în viitorul previzibil.

Din analiza conținutului ansamblului lucrărilor Congresului, desprindem consta-

țarea că acesta a avut loc într-un moment deosebit de important al evoluției investigațiilor științifice privind cercetarea viitorului, moment marcat de trecerea tot mai accentuată de la studiile prospective pe ramuri, subramuri și domenii mai înguste la studiile pe probleme, evidențindu-se o imbinare tot mai echilibrată între particular și general, între o viziune pe domenii — aceasta în mod necesar mai îngustă, mai limitată — și o viziune macro-socială. Concomitent este de remarcat o sporire a ponderii studiilor — a preocupărilor — care afirmă natura deschisă a viitorului — cum spune prof. Bertrand de Jouvenel, există „mai mulți viitori posibili“. Aceasta exprimă existența unei mari deosebiri față de gîndirea din trecut mai îndepărtat și chiar cel imediat, în care studiile din acest domeniu caracterizau perspectiva cel mai adesea prin transpunerea în viitorul proiectat a prezentului — a problemelor acestuia — ceea ce făcea și face ca rezultatele să imbrace ca dinamică forme exponențiale, iar ca problematică situații, stări fie improbabile, fie utopice, fantaziste. Drept urmare, rezultatele acestor studii aveau un caracter de alertare — meritoriu desigur — dar în același timp de îndoielnică perspectivă reală.

Bineînțeles că în anii care au urmat după Congresul de la București din 1972, problematica, preocupările au evoluat. În această ordine de idei, ni se pare că putem consemna — fără riscul de a ne înșela prea mult — cel puțin cinci constatări — ca momente ale evoluției în gîndirea, în studiile privind cercetarea viitorului. Orientarea — la care ne-am referit și mai sus — și conform căreia trebuie să avem în vedere „mai mulți viitori posibili“, „lumea de miine“ fiind concepută „ca alternativă“, „ca lumi“ are tot mai mulți adepți. În acest fel, studiile prospective se eliberează tot mai mult de sub ipoteca prezentului, de sub povara precizei — simpliste — că viitorul nu este decît prezentul transpus în timp. Alt moment privește prezența viziunii sociale, umane, un loc important, central, ocupîndu-l omul cu cerințele sale. Implicit, studiile sociale și umane sînt, din ce în ce mai evidente, o componentă inseparabilă a acestor cercetări. Continuînd enumerarea, constatăm că studiile prospective — prognozele —, ca alternative pentru fundamentarea deciziilor politice, devin instrumente de uz tot mai curent — tot mai frecvent utilizate. Mai mult chiar, constatăm o instituționalizare a studiilor prospective, atît în cadrul economiilor naționale, cit și pe plan internațional în cadrul unor organizații guvernamentale sau neguvernamentale. Au devenit procedee curente de lucru în cadrul O.N.U., U.N.E.S.C.O. și instituțiile lor specializate. La aceasta au contribuit, desigur, și dezbaterile pe plan internațional care au avut ca obiect creșterea economi-

că, dezvoltarea socială, lichidarea decalajelor în nivelul dezvoltării economiilor naționale, conservarea resurselor naturale și combaterea risipei, protecția mediului înconjurător etc. fiind stimulente, impulsuri pe de o parte pentru amplificarea cercetărilor privind viitorul și, pe de altă parte, pentru diferențierea și adîncirea lor. Aceasta cu atît mai mult cu cit, aceste studii parțiale, participare în sine, sînt văzute de tot mai mulți cercetători, — aceasta este o altă trăsătură caracteristică — ca fiind părți componente ale unui cadru cuprinzător a căru finalitate este și trebuie să fie „calitatea vieții“. În sfîrșit, un alt moment al evoluției la care ne referim se referă la tot mai largă răspîndire a părerii conform căreia la baza cercetărilor privind viitorul trebuie să stea concepția necesității, instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, ca un obiectiv major, fundamental, în finalizarea studiilor referitoare la dezvoltarea în perspectivă, a cercetărilor care au ca obiect căutarea viitorilor posibili. Prin aceasta, cercetările privind viitorul își precizează, pe de o parte, obiectivul — este o necesitate a lumii contemporane — și pe de altă parte, își găsește fundamentarea științifică, problematică complexă a acestor studii fiind subordonată în premisele și concluziile lor unui tel social, uman.

Tara noastră este cunoscută pentru poziția sa militantă pentru o nouă ordine economică și politică internațională, pentru propunerile sale constructive privind obiectivele de urmărit, mijloacele ce sînt de folosit în înlăptuire. Cu satisfacție deci putem menționa că în ultimii ani — deci după Conferința de la București din 1972 — necesitatea unei noi ordini economice și politice internaționale este relativ unanim acceptată. Puncte de vedere diferite se manifestă în mod firesc, dat fiind interesele politice și economice în joc — în principal în ceea ce privește căile, mijloacele și durata de înlăptuire, de tranziție de la stările actuale care — așa cum cunoaștem — avantajează numai o parte — cea mai redusă — a populației globului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mesajul său către Conferință, enumerînd problemele care formează obiectul de studiu al cercetării viitorului spunea: „Viitorologia își propune să estimeze perspectiva și căile dezvoltării sociale, ale producției de bunuri materiale, modalitățile de rezolvare a problemelor de care depinde ameliorarea continuă a condițiilor de viață ale oamenilor“.

Prin întregul său conținut, lucrarea are deosebitul merit de a fi consemnat un moment foarte valoros al eforturilor oamenilor de știință care se ocupă de evoluția lumii, fiind în același timp un inventar cuprinzător de probleme teoretice și metodologice, deci de întrebări și răspunsuri privind viitorul.

prof. Roman MOLDOVAN

*) Viitorul comun al oamenilor. Comunicări prezentate la cea de-a III-a Conferință mondială de cercetare a viitorului, Editura politică, București.

FIȘE

Sinteză a științelor demografice

● Prof. dr. D. Valentei semnează în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 9/1976, articolul Demograficeskie nauki v sisteme znanii o narod. onaselenii (Demografia în sistemul științelor despre populație), în care arată că, o dată cu studierea problemelor specifice ale populației la granița dintre economie și demografie, demografie și geografie economică, sociologie, etnografie, ecologie, drept, igienă socială, gerontologie ș.a., se simte tot mai mult necesitatea unei sinteze a științelor referi-

toare la populație și a definirii metodologiei cercetării complexe a proceselor socio-demografice. Dacă obiectul întregului sistem de științe despre populație — spune D.V. — este dezvoltarea populației, demografia are ca obiect legitățile reproducerii populațiilor în condiționarea lor istorică. Întrucît în demografie se evidențiază trei tipuri de mișcare a populației — naturală, migratorie și socială — noțiunea de reproducere a populației ar fi mai îngustă decît cea de dezvoltare a populației, dar ea ar defini totodată poziția centrală a demografiei în cadrul celorlalte științe ale populației. D.V. împarte convențional sistemul științelor demografice în următoarele „blocuri“: 1. științe de-

demografice teoretice (istoria demografiei, demografia descriptivă, economică, istorică); 2. metodologii (surse, metode statistice, matematice, sociologice, cartografice, modelare); 3. cercetări demografice aplicative, prognoze socio-demografice.

Viitorul congres al economiștilor

● După cum ne informează revista FIGELO (nr. 37/15.9.1976), întrunit în ședința sa anuală la Urbino (Italia), Comitetul Executiv al Asociației Internaționale a Economiștilor (A.I.E.) a adoptat programul activității Asociației pe anul 1977. Manifestările care vor fi organizate anul viitor cuprind o consfătuire pe tema repartizării veniturilor personale, care urmează

ză să aibă loc în Olanda, o consfătuire pe tema eficienței activității întreprinderilor de stat și particulare în condițiile „economiei mixte“, care se va ține în Mexic, și, mai ales, cel de-al 5-lea Congres mondial al economiștilor, prevăzut a avea loc între 29 august și 3 septembrie 1977 la Tokio. Tema Congresului va fi: „Creșterea economică și resursele“.

Comitetul executiv a dezbătut și planuri mai îndepărtate, căzîndu-se de acord asupra organizării în 1978, în R.P. Polonă, a unei conferințe pe tema „Economia politică și celelalte științe sociale“. Au fost avansate propuneri și pentru tema următorului, celui de-al 6-lea, Congres mondial al economiștilor, printre care și „Noua ordine economică internațională“.

La a 59-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — economia U.R.S.S. în plin avânt

EFICIENȚĂ PRIN REPARTIȚIA RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE

DATELE statistice pe primele trei trimestre a.c. privind îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale a Uniunii Sovietice pe anul 1976 evidențiază demarajul favorabil în realizarea sarcinilor actualului cincinal — cel de-al zecelea. Producția industrială a sporit — comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut — cu 4,8% (față de 4,3% cit prevedea planul), creșteri mai substanțiale înregistrându-se în ramurile industriei energetice, în producția de preparate microbiologice și instrumente medicale, în construcția de aparataj, mijloace de automatizare și sisteme de conducere, în producția de mașini și utilaje pentru zootehnie, în industria de mașini-unelte etc. În ceea ce privește agricultura, se apreciază că recolta de cereale se situează în jurul nivelului ridicat din anul 1973, iar cea a principalelor plante tehnice (sfeclă de zahăr, bumbac) este de asemenea bună; concomitent, se înregistrează o creștere a șeptelului de vite.

După cum s-a arătat la recenta plenară a C.C. al P.C.U.S., deviza întregii activități economice poate fi formulată în două cuvinte: „eficiență și calitate“, ea exprimând cerințele obiective ale etapei actuale de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. Punându-se accentul pe eficiență și calitate, se preconizează ca — în anii celui de-al zecelea cincinal — să se extindă sursele creșterii economice, să se îmbunătățească echilibrul economiei și, astfel, să se pregătească terenul favorabil pentru un progres considerabil și în deceniul al nouălea.

Aceste măsuri vizează de asemenea — și totodată se realizează prin — perfecționarea repartii forțelor de producție pe teritoriul țării, dezvoltarea lor prioritară în zonele care dispun de resurse bogate de materii prime și combustibili. Este vorba înainte de toate de crearea, în zonele respective, a unor complexe teritoriale și de producție, care — pe baza îmbinării și cooperării mai multor ramuri industriale — permit atingerea unei înalte eficiențe în utilizarea atît a bazei tehnico-materiale respective și a materiilor prime (inclusiv deșeurile), cît și a resurselor de forță de muncă.

Harta alăturată evidențiază modificările care survin în repartii industriei pe teritoriul Uniunii Sovietice prin amplasarea complexelor teritoriale și de producție, dintre care unele abia prind contur, în timp ce altele sînt în plină dezvoltare. Aceste complexe sînt menite să valorifice din plin uriașele resurse de țifei și gaze din Siberia de Vest, Uralul de sud, din bazinul Peciorei sau litoralul estic al Mării Caspice; cărbunii și minereurile neferoase din Siberia de Est, Kazahstan și dintr-o vastă zonă situată la Est de lacul Baikal; mările zăcămint de minereu de fier din regiunea Kursk; lemnul pădurilor siberiene; ș.a.m.d. Ele vor dispune, în același timp, nu numai de o bază energetică proprie, dar și de întreprinderi de prelucrare a metalelor, de construcții de mașini, chimice, de materiale de construcții etc., devenind treptat tot atîtea verigi

de transformare complexă a unor vaste regiuni, deseori puțin populate și greu accesibile, de atragere intensă a acestora în circuitul economiei naționale. În perspectiva deceniilor viitoare complexele teritoriale și de producție urmează să devină centre de gravitație pentru dezvoltarea social-economică a zonelor învecinate, modificînd imaginea repartii forțelor de producție pe teritoriul U.R.S.S., prin depășirea diferențierii dintre gradul de dezvoltare a industriei în Vestul și în Estul țării.

Se urmărește extinderea potențialului economic al regiunilor răsăritene, creșterea ponderii lor în producția industrială a țării. Astfel, de pildă, în actualul cincinal regiunile situate la Est de Ural și Marea Caspică urmează să asigure întregul spor al extracției de țifei și gaze, al producției de aluminiu, să furnizeze peste 90% din sporul prevăzut la extracția de cărbune, circa 80% — la producția de cupru, 45% la cea de celuloză și circa 60% la cea de carton.

În partea europeană a U.R.S.S. (inclusiv Uralul), accentul se pune pe reconstrucția și modernizarea întreprinderilor existente, în condițiile limitării perspectivelor de extindere a producțiilor mari consumatoare de energie și apă.

În ultimă analiză orientările menționate în perfecționarea repartii forțelor de producție pe teritoriul U.R.S.S. urmăresc să asigure realizarea unei eficiențe crescînde a activității economice.

N. POPOV

TENDINȚE - CONIUNCTURI

Redresare încetinită în Occident

ÎN S.U.A. ritmul de creștere al P.N.B. în trimestrul III a fost de 4% (ca ritm anual), față de 4,5% în trimestrul II și 9,2% în primul trimestru al anului, fără totuși ca economia americană să se îndrepte spre o nouă criză, sint de părere experții din industrie și guvernamentali membri ai așa-numitului Business Council, un organism consultativ american. Ei estimează pentru ansamblul anului în curs o creștere a P.N.B. de 6,4%, iar pentru anul viitor o creștere de ordinul a 5%, dar numai un progres lent pe calea reducerii inflației și șomajului.

Încetinirea simultană a ritmului de creștere al produsului național brut în S.U.A., R.F.G. și Japonia — țări care totalizează peste jumătate din producția statelor capitaliste dezvoltate și care în prezent consideră prioritară combaterea inflației — tinde să încetinească redresarea activității economice în alte țări industrializate din Occident, datorită gradului lor ridicat de interdependență. Această „pauză conjuncturală” este evidențiată de reducerea în comparație cu primele luni ale anului a ritmului de creștere a indicelui compus al producției industriale calculat de F.M.I. pentru șapte țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Canada, R.F.G., Franța, Italia, Anglia și Japonia).

În cercurile experților din mai multe țări occidentale prezenți la reuniunea anuală a F.M.I. de la Manila a existat un consens în ceea ce privește aprecierea că încetinirea redresării este mai mare decât se aștepta inițial. Din acest motiv, dacă în luna iulie previziunile O.C.D.E. pentru țările industrializate indicau o creștere a P.N.B. de 5,5% în anul în curs și de 5,25% în prima jumătate a anului viitor, astăzi numeroși experți sint de părere că aceste cifre sint prea ridicate, așteptându-se în anul în curs o creștere de ansamblu de 4,5 pînă la 5%.

Producția mondială de griu: nivel record

PRODUCȚIA mondială de griu va atinge anul acesta un

nivel record, cu 10% mai mare decît în 1975 și cu 5% mai mare decît în 1973, precedentul an record, cînd s-au recoltat 377 milioane tone, estimează un raport al Comitetului pentru agricultură al O.C.D.E. Acest rezultat favorabil se va obține deși seceta a provocat scăderi recoltelor din Australia (la 9 milioane tone) și din țările Pieței Comune (la 39,3 milioane tone, nivel totuși superior cu peste 1 milion tone celui din 1975).

Ca urmare a recoltei mondiale sporite, Consiliul internațional al griului apreciază că importurile totale la această cereală ar urma să se reducă la 57,5—62,5 milioane tone față de 66 milioane tone, în precedentul an agricol (1975—1976). Alte surse (firma americană Cook Industries, de pildă) situează cererea mondială de griu din acest an la nivelul de 65 milioane tone.

Oțel: stocuri în creștere

DEȘI volumul producției de oțel realizate de cele 29 țări membre ale Institutului internațional al fierului și oțelului (care obțin împreună 98% din oțelul lumii capitaliste) în perioada în care s-a scurs pînă acum din acest an este superior celui din perioada corespunzătoare a anului precedent, ritmul comenzilor noi s-a încetinit considerabil, creșterea producției avînd loc în primul rînd pe seama refacerii stocurilor. Potrivit unui raport al Pieței Comune, dat publicității la Bruxelles, stocurile de oțel ale celor nouă țări membre ale C.E.E. au atins 1 milion tone, reprezentînd o „amenințare considerabilă la adresa echilibrului unei piețe deja slabe și nesigure”. În R.F.G. volumul comenzilor noi a egalat nivelul scăzut din timpul crizei de anul trecut, în prezent — pentru prima oară după mulți ani — această țară importînd mai mult oțel decît exportă.

Pentru ultimul trimestru al anului în curs autoritățile Pieței Comune au revizuit în jos previziunile privind producția de oțel brut a „celor nouă” de la 35 la 34 milioane tone (comparativ cu 30 milioane în trimestrul IV 1975), iar în S.U.A. mai multe firme producătoare de oțel au început să anunțe concedieri.

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. a avut o evoluție contradictorie în săptămîna 25—29.X.1976, înregistrînd un nou avans în raport cu monedele slabe, dar fără a reuși să-și stabilizeze poziția în raport cu moneda vest-germană și francul elvețian.

Lira sterlină a continuat să polarizeze atenția observatorilor pieței valutare. Accelerată de comentariile provocate de eventualele condiții cerute de F.M.I. pentru acordarea unui nou împrumut Marii Britanii în luna decembrie 1976, scăderea lirei sterline a fost de circa 5% în raport cu cursul de închidere față de dolar din săptămîna anterioară. Ea a atins la un moment dat un nivel minim de circa 1.5370 dolari pentru o liră, suferînd o depreciere de circa 47,8% în raport cu nivelul din decembrie 1971 față de monedele principalilor 19 parteneri comerciali ai Marii Britanii.

Lira italiană a realizat în acest interval o redresare relativă în raport cu dolarul S.U.A. (datorată în principal reintroducerii taxei — de 7% — asupra cumpărărilor de devize în Italia), situîndu-se la un nivel de circa 862—864 lire pentru un dolar, comparativ cu circa 868 lire pentru 1 dolar la sfîrșitul perioadei precedente.

Francul francez a pierdut teren și în această săptămîna, cotînd la închidere 5,00 franci pentru un dolar față de 4,98 franci la finele săptămîinii anterioare. Se apreciază că Banca Franței a intervenit pe piață pentru a frîna deprecierea monedei sale.

Marca vest-germană, beneficiind de efectul anunțării unui important excedent al balanței comerciale a R.F.G. pe luna septembrie (de 4,6 miliarde mărci — cel mai mare excedent lunar din decembrie 1974) și de aflulxul continuu de capitaluri provenite din lira sterlină, a continuat să manifeste o tendință fermă în raport cu restul devizei occidentale, nivelul maxim atins fiind de circa 2,3970 mărci pentru un dolar.

Dobînzile pentru eurodepozitele pe 6 luni s-au situat la circa 5,875% pentru eurodolarii, 2,375% pentru eurofrancii elvețieni și 4,875% p.a. pentru euromărci vest-germane.

Licitația de aur organizată de F.M.I. pe 27 octombrie 1976 s-a desfășurat pe baza unui pret variînd între 116,8 și 119,05 dolari S.U.A./uncie, cererea de metal fiind de circa 4,2 milioane de uncii (față de oferta de 780.000 uncii). În zilele următoare prețul aurului a marcat o tendință constantă de creștere, atîngînd un nivel de circa 122—123 dolari/uncie la sfîrșitul intervalului.

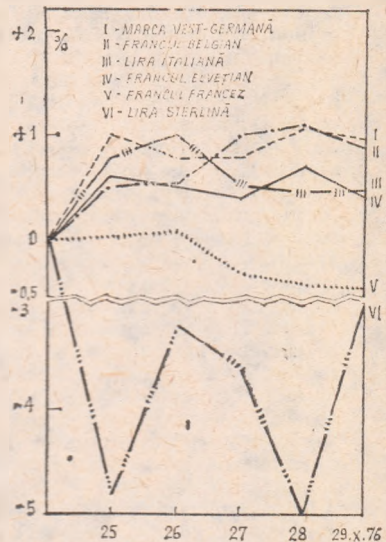
Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Japonia: excedent al balanței comerciale

DATORITĂ unei creșteri a importurilor mai puțin însemnată decît se prevedea, explicată la rîndul său prin încetinirea ritmului de redresare a economiei nipone (în august producția industrială a fost cu 1,7% sub nivelul înregistrat cu un an în urmă), excedentul balanței comerciale a Japoniei în actualul an financiar ar putea fi de 7—8 miliarde dolari, adică mai mare decît se cre-

zuse inițial. Sporirea masivă a exporturilor japoneze în acest an a creat o anumită îngrijorare în rîndul unora dintre partenerii săi comerciali, în special din C.E.E., datorită deficitelor deja mari ale comerțului lor cu Japonia.

Pe de altă parte, la Tokio se estimează că o majorare cu 10% de către țările O.P.E.C. a prețurilor la petrolul exportat de ele — care ar putea fi hotărîtă la reuniunea din decembrie de la Doha, în Qatar — ar spori valoarea importurilor nipone cu circa 500 milioane dolari în perioada rămasă din anul financiar în curs, care se încheie la 31 martie 1977.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25—29.X.1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 22.X.1976.

Pentru o nouă ordine economică internațională

ELIMINAREA DECALAJELOR CONTEMPORANE

ȘI DIMENSIUNILE PIEȚEI MONDIALE

FAPTELE economice internaționale din ultimii ani au aruncat o lumină nouă asupra contradicțiilor lumii contemporane, contradicții legate, în bună parte, de criza actualului sistem al relațiilor economice internaționale.

Economiștii, ca și specialiștii din alte domenii ale științei și practicii contemporane, consideră că ceea ce caracteri-

zează, în principal, economia mondială de astăzi este existența unei crize a dezvoltării. Imbrăcând forme variabile, această criză rezidă esențialmente în situația precară a unei părți importante a omenirii, ale cărei nevoi, chiar cele elementare — hrană, sănătate, locuință, educație, nu sunt satisfăcute.

O incapacitate funciară a vechilor relații internaționale

DUPĂ decenii de dezvoltare economică pe plan mondial, pentru cea mai mare parte a omenirii rezultatele sunt foarte slabe. Așa, de pildă, detaliind cifrele globale privitoare la ratele de creștere, se constată că pentru $\frac{2}{3}$ din umanitate sporul venitului pe locuitor s-a situat, în decursul a 20 de ani, la un nivel mediu de mai puțin de 1 dolar pe an¹⁾. Se înțelege că o asemenea creștere nu a putut redresa situația majorității populației globului, care trăiește în țările slab dezvoltate. Aproximativ un miliard de oameni obțin astăzi mai puțin de 10 dolari pe lună, iar din aceștia, 110 milioane au un venit lunar între 4 și 6,5 dolari²⁾. În pofida creării — prin progresele științei și tehnicii — a unui potențial important pentru ameliorarea condițiilor de viață ale tuturor popoarelor, creșterea economică nu a dus, așadar, la micșorarea inegalității și decalajelor. Diferența absolută și relativă dintre venitul pe locuitor din țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare a continuat să se mărească. Astăzi decalajul dintre venitul mediu pe locuitor din țările dezvoltate și cel din țările în curs de dezvoltare este de 3 500 de dolari. Presupunând că tendințele de până acum vor continua, decalajul — dacă extrapolăm tendințele (ritmul mediu anual de creștere al produsului național brut pe locuitor) din perioada 1960—1973 — se va lărgi și va fi de 9 000 de dolari la sfârșitul secolului. Aceasta înseamnă nu numai perpetuarea polarizării țărilor în bogate și sărace, ci și constanța evoluției prin care țările bogate devin mai bogate, iar țările sărace — tot mai sărace.

Această criză a dezvoltării — evaluând fenomenul la scara mapamondului — este în principal efectul funcționării actualului sistem de relații economice internaționale.

Constatările îngrijorătoare izvorite din caracteristicile negative ale situației economice a lumii, perpetuarea și adâncirea inegalităților economice — cu manifestarea lor pernicioasă: existența sărăciei, ca trăsătură dominantă pentru majoritatea populației globului — au scos în evidență incapacitatea actualei ordini economice internaționale de a contribui la satisfacerea nevoilor fundamentale ale umanității: eliminarea decalajelor și lichidarea subdezvoltării.

În căutarea soluțiilor la contradicția aceasta dintre cerințe, posibilități și realități, pe care o reprezintă decalajele și subdezvoltarea, restricția dură a faptelor nu lasă altă alternativă, din punctul de vedere al factorilor externi ce trebuie să secondeze eforturile naționale proprii de dezvoltare, decît edificarea unui nou sistem de relații economice internaționale.

Noua ordine — un prealabil esențial al ieșirii din criza dezvoltării

NAZUINȚA spre o organizare rațională a vieții economice internaționale, în fața manifestării a numeroase consecințe ne-

gative deosebit de îngrijorătoare, nu numai pentru prezent dar și pentru viitor, se concentrează în concepția necesității și posibilității edificării unei noi ordini economice internaționale.

Obiectivele creării noii ordini economice internaționale, așa cum apar formulate în documentele pertinente ale O.N.U. — cele mai importante din domeniul economiei, elaborate de aceasta pînă acum — sînt acelea „de a corecta inegalitățile“ și de „a îndrepta injustițiile existente“ în vederea „eliminării decalajului crescînd dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare“ și „accelerării continue a dezvoltării economice și sociale, a păcii și a justiției pentru generațiile prezente și viitoare“.

Realizarea procesului de dezvoltare, în sensul eliminării decalajului crescînd dintre nivelurile economice, în vederea asigurării unei evoluții armonioase a tuturor statelor lumii, este deci o cerință imperioasă a contemporaneității.

De aceea, finalitatea restructurării radicale a sistemului actual al relațiilor economice interstatuale constă în crearea unei economii mondiale constituită din economii naționale independente, între care nu mai există decalaje care să pună în balanță stabilitatea și securitatea comunității internaționale.

Mutația fundamentală cerută ca un mijloc în favoarea dezvoltării se leagă de înlăturarea insuficiențelor mecanismului relațiilor economice internaționale actuale, ce există ca un aspect particular al lor, dar mai ales de schimbarea caracterului acestor relații, calificate — prin consecințele pe care le-au avut asupra economiei mondiale — ca „un sistem de relații economice inegale între o minoritate de țări dominante și o majoritate de țări dominate“³⁾.

Acest sistem bazat pe puterea și monopolul economic al țărilor capitaliste dezvoltate a dus la exploatarea continuă și sistematică a țărilor mai puțin dezvoltate, situație în care trebuie văzută cauza principală a lărgirii neîncetate a discrepanțelor dintre nivelurile economice atinse de diferite state. Astfel, promovarea și generalizarea unor noi raporturi economice internaționale devine unul dintre prealabilele esențiale pentru a se putea găsi o ieșire din criza actuală și pentru a se crea condițiile unei expansiuni dinamice a forțelor productive, în favoarea unei colaborări democratice bazate pe egalitatea în drepturi a tuturor țărilor și respectarea intereselor lor comune.

Afirmarea și realizarea în lume a unei noi ordini economice a constituit și constituie unul dintre elementele definitorii ale politicii externe a României.

România socialistă, ea însăși țară în curs de dezvoltare, militînd ferm pentru așezarea relațiilor politice pe baze noi, democratice, înscrie totodată ca un obiectiv esențial preocuparea de a contribui la realizarea unei noi ordini economice internaționale — obiectiv programatic amplu fundamentat în documentele partidului și statului nostru.

România, a cărei contribuție la elaborarea conceptului noii ordini economice internaționale și la stabilirea unor măsuri eficiente și corespunzătoare în vederea instaurării ei, este larg recunoscută în lume, consideră că noua ordine economică trebuie să prezerve pacea și securitatea comunității mondiale prin rezolvarea unor probleme fundamentale ale ei — emanație a cerințelor civilizației contemporane.

În acest context, pornindu-se de la analiza situației și evoluțiilor internaționale, caracterizate prin menținerea, în condițiile interdependenței crescînde actuale, a unor structuri economice caduce din care derivă disproporții, instabilități, inechități și injustiții, în declarația „**Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale**“, difuzată la sesiunea a VII-a extraordinară a O.N.U., se subliniază că „unul dintre obiectivele primordiale ale edificării noii ordini economice internaționale îl constituie lichidarea stării de subdezvoltare, a decalajelor existente între nivelurile economice ale statelor lumii“.

Necesitatea înlăturării acestor stări, care — în concepția României socialiste — trebuie să se înscrie „ca o preocupare

esențială și permanentă a fiecărui stat și a comunității internaționale", este generată de incidențele mari și profund negative ale menținerii și accentuării decalajelor economice, nu numai asupra economiei naționale, ci și asupra evoluției economice generale, cu repercusiuni asupra tuturor statelor.

Incidențe posibile ale reducerii discrepanțelor

ÎN FAPT, restrângând câmpul de acțiune al factorilor de creștere economică și al relațiilor economice interstatale — în primul rând prin îngustarea pieței mondiale — decalajele impun restricții nu numai asupra creșterii producției și a dezvoltării armonioase a economiei mondiale, ci și asupra aplicării însăși a cuceririlor științei și tehnicii conform cerințelor și posibilităților civilizației contemporane.

Elementul de regres — ca sinteză a incidențelor decalajului crescând dintre nivelurile economice ale țărilor dezvoltate și cele ale țărilor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare — este reliefat chiar și de simpla comparație dintre tendințele efective manifestate de producția și comerțul mondial, în ultimul deceniu și jumătate, și tendințele la care ar fi fost posibil să asistăm în condițiile unui foarfece mai puțin deschis al discrepanțelor.

Evaluările cantitative ale incidențelor reducerii decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare asupra creșterii producției și asupra largirii pieței mondiale ni le-am întemeiat pe două ecuații, pe care le-am stabilit formulând următoarele ipoteze:

— Presupunem, întâi, că evantaiul decalajelor dintre nivelurile economice atinse de cele două grupuri de țări ar fi fost mult mai închis și anume analog, ca amplitudine, cu cele existente între țările din interiorul grupului țărilor dezvoltate și că, în consecință, ar fi existat necesități de schimburi externe care ar fi provocat dezvoltarea comerțului dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate într-un ritm egal cu cel manifestat în comerțul dintre țările dezvoltate.

— Apoi, presupunem că, în această structură economică mondială, raportul care s-ar stabili între creșterea exporturilor și producției mondiale ar fi cel puțin egal cu cel ce a existat în perioada 1960—1972 (analizată pe baza datelor complete disponibile).

Ecuațiile sînt următoarele:

$$(1) I_a = C_p - C_e$$

$$(2) I_b = P_p - P_e$$

în care I_a și I_b reprezintă, respectiv, incidențele posibile ale reducerii decalajelor asupra creșterii pieței și producției mondiale; C_p = creșterea posibilă a exporturilor mondiale în condițiile în care ritmul mediu anual de creștere al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare către țările dezvoltate ar fi fost egal cu cel al livrărilor (exporturilor) reciproce dintre înseși țările dezvoltate, realizat efectiv în perioada 1960—1972; C_e = creșterea efectivă a exporturilor mondiale (1960—1972); P_p = creșterea posibilă a producției mondiale în condițiile realizării lui C_p și a unui raport dintre ritmurile medii anuale de creștere ale exporturilor și ale producției cel puțin egal cu cel realizat între anii 1960 și 1972; P_e = creșterea efectivă a producției mondiale (1960—1972).

Incidențe ale decalajelor economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare asupra pieței și producției mondiale (miliarde dolari)

	Piața mondială ^{a)}	Producția mondială ^{b)}
I_a	22,16	
C_p		277,53
C_e		255,37
I_b		137,10
P_p		2483,20
P_e		2046,10

a) Total țări nesocialiste.

b) Produsul intern brut pe ansamblul țărilor nesocialiste.

Sursa: Calculat după U. N. Yearbook of National Accounts Statistics, 1974, New York, 1975; U. N. Yearbook of International Trade Statistics, 1969, 1972—1973, New York, 1970 și 1974.

Așa cum rezultă din datele astfel calculate și prezentate în tabel, în condițiile micșorării discrepanțelor dintre nivelurile de dezvoltare economică piața mondială ar fi înregistrat în decursul a 12 ani un spor de peste 20 de miliarde dolari.

Aplicînd raportul dintre ritmul exporturilor și cel al producției din perioada analizată la situația ce s-ar crea pe piața mondială în ipoteza adoptată, constatăm că reducerea decala-

jelor economice ar fi dus și la o creștere însemnată — de 137 miliarde dolari — a producției mondiale, aport de care ar fi beneficiat, fără îndoială, în proporții corespunzătoare, fiecare grup de țări.

Pentru a se putea percepe mai bine dimensiunile acestui spor este suficient să menționăm că fondul de acumulare (formarea brută de capital) al întregului grup de țări în curs de dezvoltare se ridică, în anul 1973, la 89 miliarde dolari. Pentru a se asigura satisfacerea nevoilor minime a populației din țările „cu un venit pe locuitor sub 200 dolari anual, după o estimare a Băncii Mondiale ar fi necesară în decursul unei perioade de zece ani o investiție de 125 miliarde dolari”.

În cauză: interesele tuturor statelor

CEEA CE mai trebuie subliniat este faptul că eliminarea decalajelor, contribuind la înlăturarea tendințelor negative din economia mondială, aduce o rezolvare nu numai a problemelor specifice țărilor în curs de dezvoltare, ci și a unora cu caracter global, în sensul că sporirea sau micșorarea producției și largirea sau restrîngerea pieței mondiale afectează interesele tuturor statelor.

Accentuarea subdezvoltării și a decalajelor înseamnă o creștere a insolvabilității mondiale, ceea ce provoacă o restrîngere a activității economice și în țările dezvoltate, o agravare a fenomenelor de recesiune și de instabilitate economică, în general.

Înțelegerea acestor semnificații explică atitudinea critică a unor economiști occidentali față de întîrzierea promovării acțiunilor menite să concure la instaurarea unei noi ordini economice internaționale prin lichidarea decalajelor dintre țările dezvoltate și țările rămase în urmă. Asemenea reflecții se găsesc, de pildă, în paginile revistei L'Express (ianuarie 1976), în care M. Ullmann scrie: „Țările cele mai slabe, lovite de două ori — în importurile și în exporturile lor — și-au epuizat capacitatea de îndatorare. Ele riscă să fie constrînse să-și închidă frontierele la importuri; ceea ce va pune, din ce în ce mai mult, în fața Occidentului, problema exporturilor sale de instalații complete în condițiile în care o întreagă lume va deveni insolvabilă”.

Posibilitățile pe care le oferă economiei mondiale eliminarea decalajelor economice dintre state în cadrul instaurării unei ordini mai bune pentru toți sînt sesizate și de economistul francez Ch. Stoffaer, care subliniază că sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, mult mai mult decît transferurile actuale venite pe calea ajutoarelor și a investițiilor, „ar însemna, pe termen lung asigurarea dezvoltării comerțului mondial și a productivității mondiale a muncii, a accesului la economia industrială a unor mase enorme de forță de muncă, accelerarea specializării internaționale”. În acest fel, după opinia sa, „proporțiile producției mondiale vor crește mult mai repede, în avantajul tuturor...”.

În afara acestor dimensiuni economice, fenomenul menținerii și chiar al adîncirii marilor decalaje economice între țări comportă și o dimensiune politică în sensul că, fiind un izvor de inechități în relațiile internaționale, ele constituie și o sursă potențială de primejdie a păcii și securității.

Pornind de la analiza științifică a situației internaționale de unde derivă cerința obiectivă de a se înlocui vechile relații economice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea intensificării eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice, avînd în vedere și aceste consecințe cu caracter general: „Nu poate exista destindere în condițiile menținerii stării de subdezvoltare. Nu se poate vorbi de destindere și pace reală cît timp lumea este împărțită în bogați și săraci”.

Tocmai de aceea România se pronunță și acționează ferm, împreună cu alte state ale lumii, în primul rând cu țările în curs de dezvoltare, pentru realizarea noii ordini economice mondiale care să asigure lichidarea subdezvoltării, eliminarea decalajelor și în perspectivă o egalizare relativă a nivelului de dezvoltare al tuturor țărilor. Necesitatea transpunerii în viață a cerințelor noii ordini economice internaționale rezultă din dimensiunile mondiale ale problemelor economice contemporane, printre care subdezvoltarea și decalajele economice ocupă un loc primordial.

dr. Sorica SAVA

¹⁾ Vezi Mahbub ul Haq, „Une nouvelle stratégie du développement”, Economie et Humanisme, mars-avril 1974.

²⁾ Vezi U. N. Yearbook of National Accounts Statistics, vol. III, 1973, New York, 1975.

³⁾ Rapport Dag Hammarskjöld sur le développement et la coopération internationale, Uppsala, Suède, 1975, p. 3.

⁴⁾ Finances et développement, septembre 1975.

GLOSAR

Valută de rezervă

TELEGRAMMELE de presă au anunțat intenția Marii Britanii de a renunța la statutul de valută de rezervă al lirei sterline, în legătură cu agravarea crizei în care se află de mai multă vreme această monedă, odinioară cea mai puternică din lume.

Noțiunea de valută de rezervă este legată în principal de sistemele monetare bazate pe etalonul aur-dezize. În cadrul acestor sisteme, toate băncile centrale dețin rezerve mai mari sau mai mici de mijloace de plată internaționale (așa-numitele rezerve monetare internaționale), compuse din aur, valute de rezervă și diferite facilități de credit.

În contextul rezervelor monetare internaționale, valutele de rezervă sînt banii emiși de unele țări mari cu economie dezvoltată care, menținându-și identitatea națională, sînt totodată utilizați ca instrumente de plată și de rezervă pe plan internațional. Pentru ca o monedă națională să servească drept valută de rezervă, ea trebuie să îndeplinească mai multe condiții: să aibă un rol important în relațiile comerciale și financiare internaționale și, ca atare, să fie utilizată în tranzacții numeroase pe principalele piețe valutare; să fie liber convertibilă în alte valute; să aibă cursuri stabile; să se bucure de încredere, ceea ce presupune o apreciere favorabilă asupra viitorului acestui instrument și implicit asupra perspectivelor economice ale țării emitente.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, valutele de rezervă cele mai utilizate erau: lira sterlină, francul francez și dolarul S.U.A.

În tratativele de la Bretton Woods (1944) pentru elaborarea sistemului monetar internațional, etalonul aur-dezize a fost preluat din practica sistemelor naționale și pus la baza sistemului monetar internațional. De atunci, valuta de rezervă oficială a sistemului a devenit dolarul, însă, practic, alături de dolar a funcționat în această calitate și lira sterlină. Acest fapt nu s-a datorat unei înțelegeri internaționale, ca în cazul dolarului, ci obiceiului: într-o îndelungată perioadă istorică, lira sterlină a fost folosită pe larg ca mijloc de plată în operațiunile și tranzacțiile internaționale, îndeosebi în cele desfășurate între granițele uriașului imperiu britanic, iar după destrămarea acestuia, între dominioane și, în prezent, între țările membre ale Commonwealth-ului.

Țările emitente ale banilor care servesc ca valute de rezervă obțin mari avantaje economice și financiare. De pe urma poziției internaționale a lirei sterline și a rolului tradițional al Londrei de bancher al lumii capitaliste, oamenii de afaceri britanici au avut foarte mult de câștigat. Cel mai mare câștig a constat însă în aceea că lirele sterline care ieșeau din Anglia și rămăneau pentru multă vreme în rezervele partenerilor de schimburi plăteau mărfuri și servicii prestate de alte țări în favoarea englezilor, fără ca acestora să li se pretindă contraprestații echivalente (export de mărfuri, vânzări de aur) — atita timp cit lirele sterline rămăneau în rezerve.

Odată cu intrarea lirei sterline în criză și îndeosebi în ultimii zece ani, această monedă a îndeplinit tot mai greu funcția de valută de rezervă. Datorită dezvoltărilor inegale a țărilor capitaliste și unor situații specifice Angliei, lira sterlină a suferit un proces continuu de degradare. Stabilitatea lirei sterline, și implicit încrederea în acest instrument, au dispărut. Deținătorii de rezerve în lire sterline din țările Commonwealth-ului, au cerut încă de acum cîțiva ani Marii Britanii să garanteze valoarea acestor rezerve indiferent de cursul valutar al pieței. Dacă n-ar fi obținut o asemenea garanție, deținătorii amenințau cu renunțarea la rezervele de lire sterline, invitînd Banca Angliei să le convertească în valute mai stabile — ceea ce ar fi însemnat epuizarea rezervelor valutare ale Marii Britanii sau livrarea de mărfuri de către guvernul britanic. Pe atunci, Marea Britanie a oferit garanția cerută. Actuala degingoladă a lirei sterline a determinat însă guvernul să reconsidere întreaga problemă și, pornind de la slabele rezerve valutare și de la precaritatea situației economice, să se pronunțe pentru renunțarea la statutul de valută de rezervă al lirei sterline.

Avatarurile lirei sterline depășesc mult cadrul monetar: ele reflectă marile transformări care se produc sub ochii noștri în raporturile de forțe din lume.

C. K.

Reuniuni economice internaționale

Marcel Negrescu, București — Ultima parte a anului se anunță aproape la fel de densă în reuniuni economice internaționale pe linia dialogului între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și lunile scurse pînă acum. Pentru luna noiembrie este prevăzută a se desfășura la Djakarta, în Indonezia, cea de a cincea reuniune ministerială a Asociației țărilor producătoare de cauciuc natural (A.N.R.P.C.), care își propune semnarea unui acord privind crearea unui Consiliu internațional al cauciucului natural și a unui stoc tampon de 100 000 tone. Între 16 și 23 noiembrie este prevăzută la Paris o nouă reuniune (a opta) a celor patru comisii din cadrul Conferinței pentru cooperare economică internațională (așa-numitul „dialog Nord-Sud“). Între 22 și 26 noiembrie va avea loc la Geneva prima sesiune a Comitetului interguvernamental ad-hoc însărcinat cu coordonarea pregătirilor și negocierilor pentru programul integrat privind produsele de bază al UNCTAD. De la 29 noiembrie la 3 decembrie se va desfășura la Free-town, capitala Liberiei, reuniunea ministerială a Acordului internațional al bauxitei. Reuniunea va analiza propunerile privind elaborarea unei politici comune a prețurilor. Pentru decembrie se prevede a avea loc la Paris o reuniune ministerială a Conferinței pentru cooperare economică internațională. În cadrul UNCTAD vor avea loc reuniuni privind fibrele dure și cauciucul. În sfîrșit, la 16 și 17 decembrie va avea loc la Doha, în Qatar reuniunea ministerială a țărilor membre ale O.P.E.C., care ar putea decide o majorare a prețului „aurului negru“.

Milton Friedman

Aftenie Bostan, Tulcea — Născut în anul 1912 la New York, părintii săi fiind emigranți din Austro-Ungaria, profesorul american Milton Friedman, recentul laureat al Premiului Nobel pentru economie, și-a făcut studiile la Universitatea Rutgers din Chicago și la Univer-

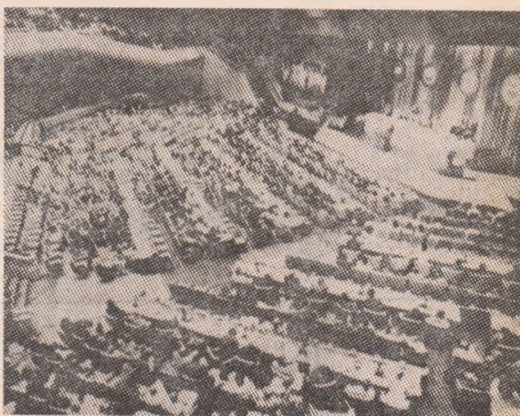

șitatea Columbia din New York, terminîndu-le în 1935 (și nu în 1923, cum desigur din eroare a apărut în publicația la care

vă referiți). În domeniul relațiilor monetare internaționale, Milton Friedman este, încă din deceniul trecut, deci cu mult înainte de generalizarea lor, un susținător fervent al cursurilor valutare flotante, așa cum s-a putut vedea și din interviul pe care actualul lauréat al Premiului Nobel l-a acordat revistei noastre (nr. 4/1974). Pentru o cunoaștere mai amănunțită a concepțiilor sale, consulțați articolul „Monetarismul friedmanian — o viziune controversată a economiei capitaliste“ apărut la rubrica noastră Școli-curențe-economiști din nr. 42/1976.

Capitalul Băncii Mondiale

Doru Ionescu, Sibiu — Potrivit statutului Băncii Mondiale, totalul împrumuturilor acordate de Bancă nu poate depăși în nici un moment valoarea capitalului subscris dimi-

nuată cu pierderile și sporită cu rezervele. Potrivit datelor prezentate la recenta reuniune anuală a F.M.I. — B.I.R.D., desfășurată la Manila, în Fili-

pine (de la care fotografia oferă o imagine), de Robert McNamara, președintele grupului Băncii Mondiale, capitalul subscris al Băncii se ridică în momentul de față la circa 31 miliarde de dolari, iar rezervele la aproape 2 miliarde dolari, ceea ce situează limita statutară a creditelor ce pot fi acordate de Bancă la 33 miliarde dolari. La crearea sa, la Bretton Woods, cu trei decenii în

urmă. Banca Mondială fusese dotată cu un capital de 10 miliarde dolari, care a fost majorat în 1958 la 20 miliarde dolari.

Simpozion

Marin Morariu, Buftea — Primul „Simpozion arabo-european cu privire la cooperarea economică“ desfășurat la sfîrșitul lunii octombrie la Montreux, în Elveția, și la care au participat circa 1 600 conducători de întreprinderi europene și arabe, a fost organizat de „Forumul european de

management“. Acesta reunește în fiecare an conducători de întreprinderi din țările europene pentru a dezbate probleme profesionale și a examina în comun unele din marile probleme economice ale timpului nostru. Simpozionul amintit și-a propus să faciliteze și să promoveze, îndeosebi prin contacte personale între oamenii de afaceri, cooperarea economică între țările industrializate și în curs de dezvoltare reprezentate la această întâlnire.

Ecologia și mecanismul economiei socialiste

(Urmare din pag. 23)

economică și tehnică multilaterală între state balcanice, România și-a exprimat dorința de a extinde cooperarea cu țările balcanice inclusiv în domeniul protecției mediului înconjurător.

Politica neabătută a României de prietenie și cooperare cu toate țările socialiste este confirmată de promovarea în mod activ a programelor și acțiunilor din domeniul protecției mediului înconjurător în cadrul C.A.E.R., precum și pe baza acordurilor bilaterale sau multilaterale. De pildă, în cuprinsul acordului dintre România și Iugoslavia asupra problemelor hidrotehnice de pe sistemele hidrotehnice și cursurile de apă de pe frontieră, încheiat în anul 1955, se prevăd măsuri pentru protecția apelor împotriva impurificării.

De asemenea, în cadrul conversației dintre România și Ungaria încheiată în 1969 privind reglementarea problemelor hidrotehnice referitoare la apele care formează sau sînt întretăiate de frontieră, se arată că părțile vor apăra cursurile de apă ce traversează frontiera, de impurificări care ar conduce în secțiunea de frontieră, la degradarea calității apelor față de valorile limită ale indicatorilor de calitate stabilite de comisia mixtă româno-ungară. În convenție se precizează, de asemenea, că părțile vor asigura, la obiectivele economice și sociale, noi stații și instalații de epurare în conformitate cu normele proprii existente. În același acord se prevede ca părțile să se preocupe și de reducerea treptată a conținutului de poluanți ai apelor de frontieră în raport cu posibilitățile tehnico-economice și cu nevoile lor, precum și de studierea condițiilor în care ar fi posibilă efectuarea de acumulări în interesul ambelor părți, pentru sporirea debitelor de diluție.

În cadrul reglementărilor pe baze multilaterale privind asigurarea calității factorilor de mediu se înscrie și convenția privind pescuitul în apele Dunării, din 1958 încheiată între România, Bulgaria, Iugoslavia și U.R.S.S. Potrivit acestei convenții, părțile semnatare se obligă să analizeze și să înlățească măsurile pentru prevenirea poluării și degradării apelor Dunării (inclusiv gurile și afluenții săi), prin scurgerea apelor reziduale și a altor materiale industriale și menajere nepurificate, precum și cele de reglementare a lucrărilor de dinamitare.

În spiritul asigurării unei bune vecinătăți și a punerii în practică a prevederilor Actului Final de la Helsinki, în România au fost inițiate și sînt în curs de desfășurare măsuri speciale de prevenire și combatere a poluării apelor și aerului în zonele de graniță. În acest sens, în cursul anului 1975 a fost declanșată o acțiune amplă de inventariere a surselor de poluare a aerului și a apei reprezentate, îndeosebi, de unitățile economico-sociale, precum și de studiere și găsire a modalităților și căilor practice de prevenire și combatere a poluării aerului și apei din toate județele situate în zonele de frontieră. Toate propunerile de măsuri fac obiectul unui program special de apărare a mediului înconjurător.

Pe baza principiilor respectării suveranității naționale și a integrității teritoriale, a egalității în drepturi, a neamestecului în treburile interne și a avantajului reciproc ca și a creării unui climat de bună înțelegere între popoare, România acționează pentru extinderea cooperării cu țările vecine, precum și cu alte țări din Europa și din alte regiuni și zone ale lumii, pe plan științific, tehnic și economic, în domeniul protecției mediului înconjurător, în spiritul documentelor O.N.U. și al Actului Final de la Helsinki.

În această direcție, pe agendele de lucru ale organelor de specialitate din România se află o serie de noi proiecte privind mediul înconjurător pentru a fi luate în discuție sau a fi perfectate fie cu țări partenere pe baze bilaterale sau multilaterale, fie în cadrul unor organisme specializate ale O.N.U., menite să lărgescă relațiile de cooperare dintre țări într-un domeniu de interes comun în care este nevoie de conjugarea efortului tuturor națiunilor.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

DUMITRU I. BELCHIȚĂ, București — Pensionarii pentru limită de vîrstă care, cu respectarea prevederilor Legii nr. 27/1966, se reîncadrează în muncă pe durată determinată sau nedeterminată, pot ocupa numai funcții corespunzătoare studiilor și vechimii în specialitate pe care le au, cu respectarea și a celorlalte prevederi ale Legii nr. 12/1971. Persoanele care, neîndeplinind condițiile de studii prevăzute de indicatoare, au fost menținute în funcții pînă la data pensionării, nu mai pot ocupa acele funcții. Desfacerea contractului de muncă în vederea pensionării pentru limită de vîrstă, interzice vechimea în muncă, iar persoana respectivă nu se mai încadrează în prevederile art. 63 din Legea nr. 12/1971.

MIHAI PRESCORNITĂ, Reșița — În conformitate cu prevederile Legii nr. 12/1971, anexa nr. 2 pct. 5, ocuparea funcției de contabil șef la o unitate de gradul III, se poate face de persoane care îndeplinesc condiția de studii (studii superioare economice) și au o vechime minimă în specialitate de 9 ani. Întrucît aveți o vechime de numai 4 ani și 6 luni, nu puteți ocupa funcția de contabil șef, chiar dacă vi s-ar aplica și prevederile art. 53 din legea sus arătată.

Menționăm că numirea temporară într-un post de conducere în condițiile prevederilor art. 74 din Legea nr. 54/1974, se poate face numai cu respectarea condițiilor prevăzute în Legea nr. 12/1971.

DUMITRU TRICOLICI, Albești, Mureș — Aplicarea formei de retribuire în acord global se face de unități pe baza metodologiei elaborate de fiecare minister sau organ central pentru specificul ramurii și activităților pe care le coordonează. Potrivit prevederilor art. 205 din Legea retribuirii, ministerele și organele centrale au răspunderea aplicării prevederilor legale stabilite în domeniul retribuirii muncii și au competența să aplice elementele sistemului de retribuire astfel, încît, să realizeze sarcinile din planul de stat.

Ca atare, pentru a verifica dacă metodele de repartizare a sumei realizate în acord global arătate se încadrează în metodologia menționată, trebuie să vă adresați ministerului de resort. Menționăm că lucrările necalificate prevăzute de Legea nr. 57/1974 — obișnuite, grele și foarte grele — sînt în prezent cele care au fost cuprinse în listele de lucrări necalificate întocmite de fiecare minister pentru unitățile în subordine la categoria 1, 2 și 3.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 44 din 5 noiembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Perspective noi de înflorire și prosperitate (Dan Popescu)
- Creșterea contribuției cercetării și proiectării la accelerarea progresului economic (Octavian Graza) 2
- Cercetarea științifică și proiectarea tehnologică în concordanță cu nevoile producției (dr. ing. Fl. Tănăsescu) 4
- Plan ● angajamente. Cum se realizează producția fizică? (Bogdan Pădure) 5
- Energia electrică și... efortul de a o economisi (V. Boescu, L. Tintea) 6
- Maximizarea producției prin optimizarea utilizării resurselor (Cornel Fazacș) 9
- Retribuirea și organizarea — procese interdependente (lect. univ. Gheorghe Ștefan) 10
- Învățămîntul uzinal — posibilitate și împlinire (Cristian N. Popescu) 11
- Căi și modalități de înlățeire a dezvoltării teritoriale (Dumitru Gheorghisan) 13

CONDUCEREA ● ORGANIZARE

- Funcțiunea, structura, atribuțiile : cum corelăm termenii acestei ecuații? (Cecilia Manițiu) 15

CONSULTAȚII

- În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Dimensiuni calitative ale dezvoltării economiei românești (conf. dr. Dumitru Ciucur) 17

TEORII ● IDEI

- Elemente de teoria și practica negocierilor comerciale (drd. Ioana Erdős Dumitrescu) 20
- Om — tehnică — mediu. Ecologia și mecanismul economiei socialiste (dr. Aurel Iancu) 22
- Școli — curente — economiști. Optimul din nou în discuție (Ihor Lemnij) 24
- Recenzii. O lucrare pe marginea celei de-a III-a Conferințe mondiale de cercetare a viitorului (prof. Roman Moldovan) 26

ECONOMIE MONDIALĂ

- La o 59-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — economia U.R.S.S. în plin avînt. Eficiență prin repartizarea rațională a forțelor de producție (N. Popov) 2
- Tendințe — conjuncturi 2
- Eliminarea decalajelor contemporane și dimensiunile pieței mondiale (dr. Sorica Sava) 2
- Curier 3
- Coperta I-a : Bogdan Stroescu

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11-25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.301.52 B.N.R.S.R. - Filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

Nu așteptați ultimul moment pentru a hotări unde vă petreceți Revelionul !

I.T.H.R. organizează pentru dv. un revelion plăcut, în condițiile unui serviciu ireproșabil, în următoarele localități :

- Malnaș ● Agapia ● Tg. Mureș ● Sovata ● Călimănești
- Căciulata ● Olănești ● Curtea de Argeș ● Vaslui
- Focșani ● Iași ● Craiova ● Tulcea ● Orșova ● Tr. Severin
- Miercurea-Ciuc ● Tg. Jiu ● Piatra Neamț ● Tg. Neamț
- Motel Cristina (Bicaz) ● Borsec ● Pucioasa ● Mamaia
- Eforie Nord ● Neptun ● Mangalia ● Vilcele ● Covasna
- Sf. Gheorghe

Pentru informații suplimentare adresați-vă I.T.H.R. la telefoanele : 15 74 11; 14 72 08; 14 08 00.

I.T.H.R. vă oferă prilejul de a petrece un Revelion de neuitat.

DE ASEMENEA, I.T.H.R. VĂ ASIGURĂ ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ LOCURI PENTRU RECREAȚIE ȘI TRATAMENT ÎN TOATE STAȚIUNILE BALNEARE ȘI DE ODIHNĂ.

CAZARE ȘI MASĂ CU TARIF REDUS FAȚĂ DE SEZONUL CALD. REDUCERE CU 50% LA TRANSPORT (C.F.R. ȘI I.R.T.A.).

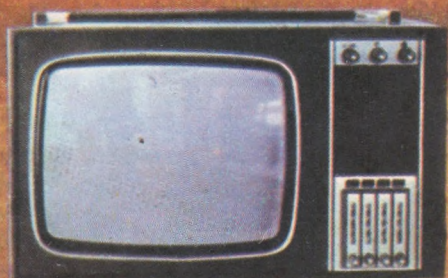
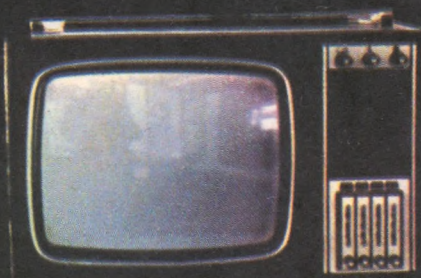
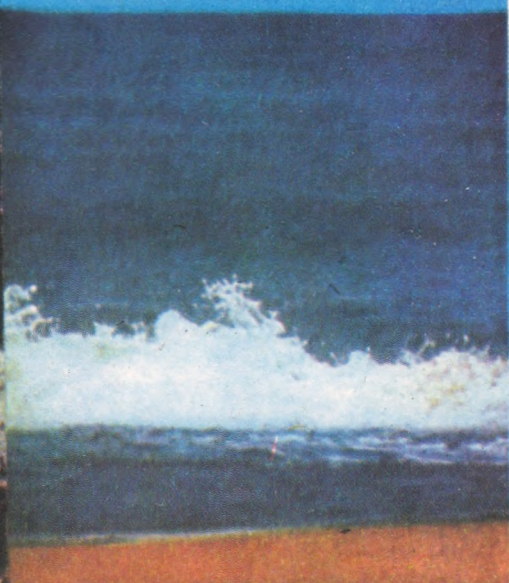
ADRESAȚI-VĂ LA TELEFOANELE : 14 72 08; 14 08 00; 15 74 11.

LA
MUNTE

AȚASA

LA
MARE

dar, în același timp, puteți fi și spectatorul emisiunilor dv. preferate, dacă aveți un televizor SPORT

Pe virful muntelui, la malul mării sau în locuința dv., televizorul portabil SPORT redă o imagine la fel de clară și la fel de fidelă.

CARACTERISTICI DE CONSTRUCȚIE ȘI FUNCȚIONARE :

- Receptor multicanal ● Diagonala ecranului : 31 cm.
- Tensiunea de alimentare : 110/220 V, curent alternativ sau 12 V, curent continuu (preluat de la acumulatorul autoturismului).
- Antenă proprie telescopică, rabatabilă și mufă pentru conectare la antenă exterioară ● Selector de canale cu comutare electronică a benzilor.

Prețul televizorului portabil SPORT este de 2 870 lei.

Poate fi cumpărat și cu plata în 24 rate lunare de 105 lei, avansul minim fiind de numai 431 lei.

recom